

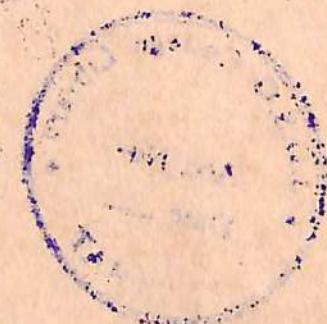
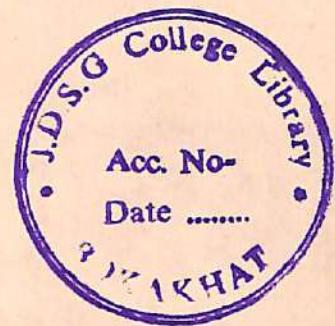
ବ୍ୟାକ୍‌ରୂପିତ ଶବ୍ଦଗୀତ

ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତମାର

ମନୋଧ୍ୱାନ ଗାନ୍ଧୀ

With best Compliment

To J D S G College.

Bokakhat

১৯৪৭-৭০ মন

11

জেডিএচ.জিয়ান

শ্রীশ্রীযোগানন্দ দের সন্তাধিকার গোস্বামী
কলেজ আলোচনী ॥

সম্পাদনাত ॥
তৃষ্ণ চন্দ্ৰ বাজখোৱা
মনেন্দ্ৰ গণ্গৈ

তত্ত্঵াবধানত ॥
অধ্যাপক থানেন্দ্ৰ হাজৰিকা ॥

উদয় প্রকাশ
১৯৬৯—৭০ চন ॥

ঢাক্ষীগোপালায় নমঃ

ত্রিকুণ্ডায় বাসুদেৱায় দৈৱকীনলনায় চ,
নন্দ গোপ কুমাৰায় গোবিন্দায় নমোনমঃ ।

নমঃ পঞ্জজন্মাভায় নমঃ পঞ্জ মালিনে,

নমঃ পঞ্জনেত্রায় নমস্তে পঞ্জজ্ঞয়ে ॥

পৰমেশ্বৰ পৰম কৰণ আৰু কৃপাৰ
ফলতেই আজি বোকাখাটৰ দৰে এখনি
ছথীয়া-নিচলা প্ৰাকৃতিক ছৰ্যোগপূৰ্ণ ঠাইত
ঘটি পছন ফুল ফুলি উঠিছে, সেই পছনৰ
প্ৰতিটি পাহিয়েই হাঁহি হাঁহি শিক্ষার্থী
সকলক যেন আহৰণ কৰিছে। আৰু
এই পছনৰ সৌৰভে সকলোকে মোহিত
কৰি এই শিক্ষাৰ মন্দিৰলৈ জ্ঞানৰ মধু-
চাক আহৰণার্থে যেন মাতি আনিছে।

এই সকলো শিক্ষক আৰু ঢাক্ষ-ছাত্ৰীলৈ
মোৰ অন্তৰ আশীষ-বাণী আগ বঢ়ানো—
যেন সকলোৱে সংঘবন্ধতা, ক্ৰিয়া আৰু
সম্প্ৰীতিবে অধ্যায়ন আৰু অধ্যাপনাত
ৰুতি হৈ এই পৰিত্ৰ মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰভাৱ

॥ অংঃ ১৮২০ শকৰ আহিনৰ শুঙ্গা একাদশী ॥

কলেজৰ গৃহ দাতাক আমি সুৱাঁবিছো

দিন ক দিনে উজ্জল কৰি তুলি প্ৰতোকেই একোজন অসম মাতৃৰ সুসন্তান হৈ দেশ-মাতৃৰ সেৱাত আয়ু
নিৰোগ কৰে ।

সৰ্বশেষত সকলোৱে প্ৰতি তথা এই মহাবিদ্যালয়ৰ শুভেচ্ছাকাৰী বাটীজৰ প্ৰতিও
সাৰ্বতো প্ৰকাৰে মঙ্গল কামনা কৰি পৰম পিতা পৰমেশ্বৰৰ চৰণত প্ৰার্তি জনানো যেন—

ওঁ সৰ্ব বৈ সুখিনং সন্ত

সৰ্বে সন্ত নিৰাময়ঃ

সৰ্বে ভদ্ৰানি প্ৰশংস্ত

ন কশ্চৎ দুখঃ ভাগ ভবেৎ ॥

ভগৱানে সকলোকে সুখী কৰোক। দুঃখ-কষ্ট আদিৰ পৰা আতৰত বাথক। শয়ত-আয়ৰ
কলেজৰ এই আলোচনীখনিৰ প্ৰথম পদক্ষেপত মই আদৰণি জনাইছো আৰু পাঠক পাঠিকসকলে
যেন সাদৰেৰে গ্ৰহণ কৰে—এয়ে মোৰ কামনা। ইতি—

বাটীজৰ শুভেচ্ছাকাৰী

ত্রিকুণ্ডায়গানন্দ দেৱ সত্ৰাধিকাৰ গোস্বামী, কুকৰাবাহী সত্ৰ।

সম্পাদনা সমিতি

অধ্যক্ষ অজিত বৰা (সভাপতি)

অধ্যাপক মনেশ্বর হাজৰিকা (তত্ত্বাবধায়ক)

কৰ্তৃপক্ষ
চল্ল বাজখোৰা }
মনেশ্বর গণে }

নিচুকী বৰা

অঙ্গু ফুকন

অনিমা বৰপুজীবী

জিতেন দত্ত

দেবেন্দ্র নাথ শইকীয়া

গুড়ুল হাজৰিকা

অসমীয়া বিভাগ

কল্পনা বাজ্জে

অঙ্গ ফুকন । অগিমা বৰপূজাৰো । কঙলা চেতিয়া । খণ্ডন ধার্তি । টকণ চন্দ্ৰ বাজখাৰা ।
থানেখৰ হাজৰিকা (অধ্যাপক) । লিচুৰী বৰা । সুতুল হাজৰিকা । পদুলী বালা গজনু । ছুপেন
হাজৰিকা । গাহেজলাখ শইকীয়া (অধ্যাপক) মহম্মদ আবুক । সুবেঁ কুমাৰ । সুটি দতে । কফিৰোদ কুমাৰী
বৰদৈনে

শশু বিলাসী শল, সিঁহটে বিচাৰে, ফেঁমিলা, আকৰ্ষণ, লিবিতু বাতিৰ জাৰিকৰ জো জাহাজ, বিদেশী-
কবিতা, তুলৰ গবিগতি, মিলি কবিতা, চাহ বাগিছাৰ বনুৱাৰ কলা সংস্কৃতি, বিকৃ বাতা, মহাপূৰ্ব মাধৰদেৰ
বচনাত বালা কুষৰ মানবীয় বাপ, কি ফুল সেইয়া, মজুৰ লোক সংস্কৃতি, মোৰ অস্তিত্ব হেৰাই যোৰাৰ
জ্যোত, কাজল প্ৰহৰ

সম্পাদকীয়

মান কলী মান র্তাঁও মানমত । র্তাঁর স্বার্থ হিমাচলে আভা শাও তাঁরিয়ে হিমাচল এবং
কাটারামে শশী । র্তাঁর স্বার্থ হিমাচল এবং কাটারামে শশী । র্তাঁর স্বার্থ
নামকু তাঁর । মান কাটারামে হিমাচল এবং কাটারামে শশী । র্তাঁর স্বার্থ
শশী । র্তাঁর স্বার্থ হিমাচল এবং কাটারামে হিমাচল এবং কাটারামে শশী । র্তাঁর স্বার্থ
অসমৰ প্রাচীন নাম কামুক । কামুকপত কামদেৱক ভয় কৰা মহাদেৱৰ অগ্নিষ্ঠ অসমতেই
প্ৰকাশ পাইছিল । কামাখ্যা মন্দিৰৰ গড়ত, তাৰেখৰী মন্দিৰৰ ধৰ্মস স্তুপৰ মাজত, শ্ৰেণিতপুৰ,
অগ্ৰিগড়, বামুৰী পাহাৰৰ তিনি তৰীয়া বাহক্বনিয়া শিল, দহ পৰ্বতীয়াৰ শিলত কটা দুৱাৰৰ
কাঠ, ভালুকপুঙ্গৰ শিলত কটা কাৰু-কাৰ্য্য, আহোমৰ দিনৰ বংঘৰ, কাৰেং ঘৰত আছে অসমীয়া
সংস্কৃতিৰ উৎস । বিখ্যাত বৰদোৱাৰ নামঘৰ, বৰপেটাৰ সত্ৰ, মাজুলীৰ সত্ৰাজিতো অসমৰ সংস্কৃতিৰ
সাক্ষী বিবাজমান । অসমীয়া সংস্কৃতিয়েই অসমীয়াৰ জীৱন গতি । অসমীয়া সংস্কৃতিয়ে চিৱাকী
দিয়াৰ কেইবা হাজাৰ বছৰৰ আগৰ পৰা অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ঘাই শিপা গজিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল ।
মহাভাৰতীয় সংস্কৃতি যি দৰে উদীচা, স্বাবিড় আৰু দাক্ষিণ্য সংস্কৃতিৰ সংমিশ্ৰণ, অসমীয়া সংস্কৃতিয়ে
তেনেকৈ উদীচা, দাক্ষিণ্য আৰু মাঙ্গোলীয়া সংস্কৃতিৰ মধুৰ সময়সত জন্ম । অসমীয়া সংস্কৃতি বহুতো
ক্ষেত্ৰত মিশ্রিত বুলি কোৱাতকৈ মিলিত বা মৌলিক বুলি কোৱাহে উচিত । ডঃ ভূপেন হাজৰিকাৰ
মতে—“ভাষা যেনেকৈ কেইটামান আখৰ নহয়, মাহিতা যেনেকৈ কেইটামান বাক্য নহয় । গৱেষণা
যেনেকৈ সাচিপাতৰ ধুলি জ্বোকাৰি চপোৱা কাৰ্য্যাই নহয়, সংস্কৃতি তেনেকৈ কেইটামান গীতে
আৰু নৃত্যাই নহয় !” এজন বিশিষ্ট লিখকে কৈছে যে—সংস্কৃতি হল মানুহৰ শাৰীৰিক আৰু মানসিক
শাস্তিৰ প্ৰশিক্ষণ দৃঢ় কৰাৰ উপায় । ই মন, আচাৰ আৰু কৃচিৰ পৰিষ্ঠিতি আৰু পৰিশুন্দি ।
সংস্কৃতি, সভ্যতাৰ ভিতৰৰ পৰা প্ৰকাশ পায় । টাইমচ লিডাবৰ প্ৰশিক্ষণ লিখক আৰু অঙ্গ শাস্ত্ৰৰ
অধিনায়ক জ্ঞেঃ এন, চুলিভানৰ মতে মানৱ চৈতন্য বিকাশ আৰু তাৰ পৰিচালনাই সংস্কৃতি ।
অসমৰ কলা-শিল্পী আৰু শিল্পীৰ মৰ্যাদা বুজা শুণী লোকৰ সংখ্যা একেবাৰেই কম । যদিওৱা কোনো
বাই বৰ্জে তেওঁলোকক পাৰিপার্শ্বিক অক্ষমতাই দুৰ্বল কৰি পেলায় । ইয়াৰ বাহিৰেও সাংস্কৃতিক
কেন্দ্ৰ সমূহৰ কোনো কোনো ঠাইত অনারগুকীয় ভেম দেখা যায় । ঘাৰ ফলত সংস্কৃতিৰ বিকাশ
আৰু বিস্তৃতি বাধা আহি পৰে । গতিকে কলা-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি জাতিৰ গভীৰ অনুৰাগ, শিল্পীৰ
প্ৰতি সহামুভৃতিশীল অনুব আৰু শিল্পীৰ জীৱন নিৰ্বাহ বাৰষ্ঠা আদিৰ ওপৰত সংস্কৃতিৰ বিকাশ,
বিস্তৃতি আৰু গভীৰতা নিৰ্ভৰ কৰিব । আমি আশা—কৰো অসমীয়া সংস্কৃতিৰ উত্তৰ সাধক সকলে
এনে ধৰণৰ মৌলিক কথাবোৰ প্ৰতি সততে সজাগ হব । কিয়নো সংস্কৃতিৰ মৃত্য নাই ।
কেৱল বিকাশৰ গতিত পৰিবৰ্তনহে আছে । অসমীয়া ভাষাত সকলো বিষয়ৰ পুঁথি বচনা হৈছে ।
ৰাজনৈতিক, সামাজিক, ধৰ্মবিষয়ক, গীতসংকলন, ঐতিহাসিক, কৃষি, বাণিজ্য, শিল্প বিষয়ক নিদান,
তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ, পুৰাণ, উপপুৰাণ, গীত, নাট, কাৰ্য্য-কলা সকলো ধৰণৰ পুঁথি লিখা হৈছে । সুৰ্য্যখড়ি দৈবজ্ঞৰ

বৰং বাজবংশাবলীত প্রায় তিনি কুবি বাদ্যসন্ধিতেই উল্লেখ আছে। অসমীয়া ধাই নাম, বিহা নাম, আই নাম, গৰুয়া গীত, বনগীত, বিহু গীত এইবিলাকৰ আভাসিক উৎস কোনো দিশৰ সমসাময়িক তেমে বিলাক পুঁথিত পোৱা নাযায়। অসমীয়া সংস্কৃতিতে অসমীয়া সমাজকো স্বীকীয়া গঢ় দি আহিছে। অসমীয়া সমাজৰ সংস্কৃতিতে প্ৰভাৱত অসমীয়া সমাজ বহুগুণে উদাৰ। ইয়াত কোনো-কালে অন্য প্ৰদেশৰ দৰে বক্ষণশীল সনাতনী দল বুলি এটা নিকপকগীয়া দল সৃষ্টি হোৱা নাছিল আৰু নাই। এই গ্ৰানিৰ যুগতে মহাপুৰুষ শকৰদেৱৰ আৱৰ্ভাৰ— শকৰ প্ৰতিভাই অসমীয়া সংস্কৃতিত আকো এটা নতুন যুগ আনিলে। তেতিয়াৰ পৰা আজিলৈকে এক প্ৰকাৰ কাৰ্য্যাকৰী যুগেই চলি আছে বুলিব লাগিব। শকৰী যুগৰ সংস্কৃতিয়ে প্ৰথমতে অসমীয়া সমাজৰ ধৰ্মৰ এটা নতুন প্ৰেৰণা দিলে। নামধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বাবেই কীৰ্তন, ঘোষা, দশম, ভাগৱত, নাট, গীত, পদ, পয়াৰ মহাপুৰুষ সকলে নানা সংস্কৃত পুঁথিৰ পৰা প্ৰাঞ্চল অসমীয়াত বচিবলৈ থৰিলৈ। এই বচনাই অসমীয়া ভাষাত যি বৈষ্ণবী সাহিত্যৰ সৃষ্টি কৰিলে সমসাময়িক কোনো দেশৰ বৈষ্ণবী সাহিত্যাই তাৰ সমকক্ষ হব পৰা নাছিল। অসমীয়া বামায়ণ, মহাভাৰত বাংলা বামায়ণ মহাভাৰতৰ কেৰা শ বচৰৰ পূৰ্বতে বচিত হোৱা গুৰু। অগুৰু নামধৰ্ম প্ৰচাৰৰ কৰাত বজাৰ পৰা জনসাধাৰণলৈকে বৰ্ণ সম্প্ৰদায় নিৰ্বিশেষে জাতি অভ্যাস কৰলৈ নামধৰ্মৰ সমান অধিকাৰী হৈ এটা বিৰাট অসমীয়া জাতি সৃষ্টি কৰাত সহায় হ'ল। আজিকালি সাহিত্য ক্ষেত্ৰত প্ৰগতিশীলতা' বুলি এষাৰ কথা বৰকৈ চলিছে। চলিবৰো সেয়ে বাজনৈতিক বিপ্ৰৰ অংশপাত ঘাই অস্বৰূপ এনে এটা বিপ্ৰৰ আনিছে যে সামাজিক, অৰ্থনৈতিক সকলো প্ৰকাৰৰ বন্ধনৰ পৰা জাতিটোক মুক্ত কৰিলৈ। প্ৰকৃততে ই নতুন সৃষ্টিয়ে শ্ৰোতুষ্মী নাম লোপ কৰিব নোৱাৰে। নৈয়ে এৰি ধৈ ঘোৱা মৰা এই সংস্কৃতিৰ মাজেদিয়েই। এই জাতিৰ সম্পূৰ্ণ পৰিচয় পোৱা ঘায় আৰু তেওঁলোকৰ বৈশিষ্ট্য ক'ত আৰু কিহত, কৈ দিয়ে। কৈ দিয়ে। অসমীয়া সংস্কৃতিত এনে অনেক বৈশিষ্ট্য আছিল আৰু আহে। এই সংস্কৃতিয়ে আৰু কলাৰ নতুন সংকলণ প্ৰৱৰ্তনৰ যুগ এইটো। নতুন নতুন সাহিত্যিক কলাৰ পথত যাতে গায়াৰী মন্ত্ৰৰ দৰে কাম কৰে তাৰেই গঙ্গা আহৰণ হব লাগে। লিখক এজন অমুগম্বিত? আন কিছুমানৰ মতে লিখকো এজন নাগবিকো। গতিকে তেওঁ সমাজৰ হাক-বচন মানি চলা উচিত নে অমুসাধন কৰাত সহায় কৰিব লাগে। তেওঁ সমাজৰ পুনৰ গঠন আৰু মনুল

ৰতাৰ আদশ বৈজ্ঞানিক সত্যৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। সমসাময়িক জ্ঞান, সমাজ আৰু প্ৰকৃতিক জ্ঞানৰ একমাত্ৰ উপায় বিজ্ঞান আৰু বৈজ্ঞানিক মনোভাৱ। ধৰ্ম বা বাজ মৌতিৱে এই মনোভাৱ দিব নোৱাৰে। বৰং বৈজ্ঞানিক মনোভাৱ থাকিলে সমসাময়িক ধৰ্ম, বাজনীতি, সমাজ, দৰ্শন আদি সকলো কথাকে লিখকে উদাৰ মানবীয় দৃষ্টিবে চাৰ পাৰে। তেতিয়াহে তেওঁ মানৱ সমাজৰ সেৱা কৰিব পাৰে। সাহিত্য আঙ্গিক, বিষয়বস্তু আৰু মহৎ আদৰ্শ এই তিনিটা বস্তুৰ সংযোগত সৃষ্টি হলে সি কালজীয়ী হব পাৰে। জগতৰ বি কোনো দেশৰ সাহিত্যতে এই সংযোগৰ অভাৱ দেখা যায়। হেঁঁঁঁৰে, কেঁঁু, দালকভ আদিয়ে আমাক পূৰ্ণ সৃষ্টিৰ আভাস দিয়ে— পূৰ্ণ সৃষ্টি নিদিয়ে। তাৰ কাৰণ তেওঁলোকৰ বিষয় বস্তুৰ নিৰ্বাচন আৰু আদৰ্শৰ সীমাবদ্ধতা। কিন্তু তেওঁলোকে আমাক পূৰ্ণ সৃষ্টি বচন। কৰিবলৈ মনোবল যোগাইছে। বছতো পশ্চিমীয়া সমালোচকে তেওঁলোকৰ সাহিত্যকে শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য বুলি ক'ব খোজে। বছতো কমিউনিষ্ট সমালোচকে তেওঁলোকৰ সাহিত্যিক সকল সেই কাৰণে নবজ্ঞানৰ সাধনাত লাগিব হল। এই সাধনাৰ বাবে আমাৰ আটাইতকৈ ডাঙৰ মূল ধন হল মহৎ আদৰ্শ। কিন্তু আঙ্গিক আৰু বিষয়-বস্তু নিৰ্বাচনৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ সাধনা আশাবৃকপ নহয়। সৎ সাহিত্যিক, শিল্পী, কবি, সাংস্কৃতিক সকলো সেৱক সদায় মহুযুক্তৰ সপক্ষে থাকে। তেওঁলোক বিষ্ব মানৱ আত্মিতিৰ বিবেক স্বকপ। এলিম জোলাই এই শিল্পী আৰু বুদ্ধিজীৱী সকলক Conscience of Humanity বুলি অভিহিত কৰি গৈছে। মহুযুক্তই যেতিয়া লাগ্নিত হৈছে, শুভ চেতনাৰ যেতিয়াই পদদলিত হৈছে, তেতিয়াই সংস্কৃতিবান মাঝুহে তাৰ প্ৰতিবাদ জনাইছে। ষদেশ ষেতিয়া সামাজিক শাস্তি বাহত হৈছে চৰকাৰে ফেচিষ্ট স্কুলভদমন মৌতিৰে গণতন্ত্ৰৰ টেটু চেপি ধৰিছে, ক্ষুধিত মাঝুহে ভোকৰ ভাত মুঠি বিচাৰোতে বুলেট পাইছে, বৈৰাগ্যত্বী চৰকাৰে বাকি আৰু সমাজৰ মৌলিক অধিকাৰ সমৃহ বাচি আনিছে, তেতিয়াও ভাৰতৰ প্ৰান্তৰে প্ৰান্তৰে গুৰুবৰি সম্পন্ন সংস্কৃতিক কৰ্মাণ্ডে দৃঢ় প্ৰতিবাদ জনাইছে... ('নতুন প্ৰতিনিধি'ৰ পৰা) এই কথা আজি সতাৰে, আমি শিল্পী-সাহিত্যিক সকলেও বাইজৰ নামা আশা-আকাঙ্ক্ষাৰ সংগ্ৰামৰ পৰা বিচ্ছিন্ন নহয় আৰু যদি এই পৰিত্ব দায়িত্বৰ কথা কৰ্মপাত নকৰো তেন্তে কৰিব কথাই উক্ত কৰি ক'ম—“রইল ঘাৱা পিচু টানে কাঁদবে তাৱা কাঁদবে বে”। যদি আমি ব্যক্তিগত ক্ষেত্ৰ ব্যার্থ, চৰকাৰৰ প্ৰশংসাৰ আশ্বাত টকাৰ বিনিময়ত নিজৰ বিবেক বিকীৰ্তি কৰো ভৱিষ্যতে কালিব লাগিব। অপৰাধী হ'ম আমি। অপ্ৰিয় সত্য হলেও নকৈ উপায় নাই যে স্বাধীন বাস্তুৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শাৰীৰিক, মাননিক, আৰু সাংস্কৃতিক বিকাশৰ বাবে পাৰ লগীয়া সা-স্মৰণিবাৰ পৰা ভাৰতৰ তথা অসমৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকল আজিও বৰ্কিত হৈ আছে। স্বাধীন বাস্তুৰ উপৰোক্ষী নাগবিক গঢ়াৰ পৰিবৰ্ত্তে বৃচ্ছিচ চৰকাৰে প্ৰৱৰ্তন কৰা 'কেৰাণী গঢ়া' শিক্ষা ব্যৱস্থা আজিও ভাৰতত পূৰ্বাদমে চলি আছে। গণতান্ত্ৰিক শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ ব্যাপক সম্প্ৰসাৰণ এতিয়াও কলনাৰ বাহিবত। চুটি গল

॥ সম্পাদকীয় ॥

॥ জেডিএচজিয়ান ॥

॥ ৩ ॥

॥ ২ ॥

বুলিয়ে আজিৰ যুগত আমি যি কথা সাধাৰণতে বুজি পাৰি, আমাৰ দেশত তাৰ প্ৰাচীণ বংশ গৌৰৱ নাই। পাশ্চাত্য সাহিত্যৰ পৰা ই আমাৰ দেশলৈ বাগৰি আহিছে। কিন্তু সেই বুলি অতীজতে গৱ-সাহিত্যত আমাৰ দেশ মুঠেই হীয়া নাছিল। পঞ্জতন্ত্র, হিতোপদেশ, বৌদ্ধজাতক, কথাসাবিঃ, সাগৰৰ গল্পৰেৰ উপৰিও মহাভাৰত আৰু পুৰাণৰোৰত ধৰা আখ্যান বিলাকেই সুন্দৰ অতীতৰ পৰা ভাৰতবাসীক সজ শিকা আৰু সজ আদৰ্শ শিকাই আহিছে। ইয়াৰ উপৰিও অসমীয়াৰ মাজত নানা বিষয়ক সাধাৰণ সাধাৰণতাৰ বহুল প্ৰচলন আছিল। আমাৰ সাহিত্যৰ বুঝীৰ আৱাহন যুগটো (১৯২৯-৩১) দৰাচলতে গৱ-সাহিত্যৰ এটা উন্নতি আৰু প্ৰচাৰৰ যুগ। এই কালডোখৰত ভালোমান মূজনীয়লক প্ৰতিভাশালী সাহিত্যকে অসংখ্য গৱ লিখি আৱাহন কাৰকতৰ উপৰিও জয়ন্তী আদি সাময়িক পত্ৰিকাৰ মোগেদি পাঠকৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰিছিল। জোনাকী যুগতৈই অসমীয়া গৱই কপ পালেও বাঁহী যুগকো (১৯০৯-২৯) অতিক্ৰম কৰি আহি এই যুগতহে ই বেছি সৰৰবৰহী আৰু পাঠকৰ আকৰ্ষণীয় সম্পদ হৈ পৰে। এই যুগৰ প্ৰায়ৰেৰ অসমীয়া গৱকাৰৰ গৱতৈই পাশ্চাত্যৰ বিধাত গৱ শিল্পী মোপাচাৰ প্ৰতাৱ আৰু ফ্ৰয়েদৰ মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণৰ (Psycho-analysis) কথা স্পষ্ট ভাৱে দেখিবলৈ পোৱা যায়। অসমৰ কোনো আলোচনীয়ে প্ৰৱন্দ-পাতিৰ অভাৱত ছপা নোহোৱাকৈ নাথাকে। সেই দিন হয়তো আছিল। এতিয়া সেই অভাৱ দূৰ হৈছে। অসমীয়া লিখক-লিখিকা সকলক পাৰিশ্ৰমিকৰ নামত এটা পইচাও নিদিয়াকৈ আৰু সম্পাদক সকলে অবৈতনিক ভাৱে কাম কৰিও (হজনমানৰ কথা কোৱা নাই) অসমীয়া আলোচনীয়ে অৰ্থনৈতিক সংকটৰ সমুদ্ধীন হৰ লগা হয়। কিয় ? এই প্ৰশ্নৰ লগত আলোচনী খনিৰ উদ্বেশ্য, বিষয় বস্তু, পচুৱৈ সমাজ আৰু সম্পাদক জনৰ যোগ্যতা আৰু জনপ্ৰিয়তাৰ কথা জড়িত হৈ আছে। যেই কোনো আলোচনীৰ পাতত ছটা বা এটা গৱ প্ৰকাশ কৰি নিজকে সম্পূর্ণ ভাৱে প্ৰতিষ্ঠিত নকৰাকৈ অন্য এখন আলোচনীৰ নতুনকৈ সম্পাদনা কৰাৰ নিচিনা গধুৰ দায়িত্ব লবলৈ নোহোৱাই ভাল। দুৰ্বল সম্পাদনাৰে কোনো আলোচনী তিকি নাথাকে। স্বাভাৱিকতে মনত প্ৰশ্ন উদয় হয় যে আৱাহন-বামধেছুৱৰে এসময়ত এচাম প্ৰবীণ লিখকৰ ঘি-দৰে জন্ম দিলৈ সেই দৰে আজিৰ নতুন অসমীয়া আলোচনীয়ে পাৰিছেন ? নাইবা আজিৰ আলোচনীৰ সম্পাদক সকলে চিৰ তাৰকৰ ছবি আলোচনাত যি আগ্ৰহেৰে ছপায় সেই একে সম্পাদকৰ পৰা অকণমান সহাহৃতি ছপায়নে ? নতুন লিখক-লিখিকা সকলে পাতি পঠায়ে থাকে। কিন্তু আমাৰ আলোচনীৰ সম্পাদক সকলৰ পৰা পাৰ লগীয়া সহাহৃতি আৰু স্বীকৃতি পায় জানো ? বহুত সময়ত তেওঁলোকে সম্পাদকৰ একেো উন্নৰকে মাপায়। নতুনক আদৰণি জনোৱাৰ নামত Raw Material কিছুমান আলোচনীৰ পাতত ঠাই দি পুৰণি লিখক-লিখিকা সকলক বহিকাৰ কৰিবলৈ কোৱা নাই। (পুৰণি লিখক আমাৰ নমস্ত)। আমাৰ

মাজত এনে কিছুমান সন্তোষমাপূৰ্ণ নতুন লিখক আছে—যি সকলক অকণমান চেষ্টা কৰিয়েই গঢ়ি তুলিব পাৰে। স্থষ্টি কৰাতেই শ্ৰষ্টাৰ আনন্দ। এই ক্ষেত্ৰত সম্পাদক সকলে শ্ৰষ্টাৰ ভূমিকা লোৱা উচিত। অসমীয়া আলোচনীৰ পচুৱৈ সকলৰ ভিতৰত শতকৰা প্ৰায় ৮০ জনেই ছাৰ্ছ-ছাত্ৰী আৰু শিক্ষকসকল। বাকী কুৰি জন হ'ল চাকৰিয়াল আৰু সাহিত্য বসিক। সকলো শ্ৰেণীৰ পাঠক-পাঠিকাৰ বাবে তিনি কচি প্ৰণ প্ৰৱন্দ-পাতি পৰিবেশন কৰা সহজ নহয়। সকলো পাঠক-পাঠিকাৰ কচিৰে মিল নাই। তথাপি আলোচনীৰ বজাৰ ভাল কৰিবলৈ হলে পচুৱৈ সমাজৰ চাহিদা পূৰাই লিখক আৰু সম্পাদকে নতুন নতুন বিষয় বস্তুৰ অৱতাৰণা কৰি তেওঁলোকৰ লগত সহজয়তা গঢ়ি তুলিবলৈ শত্ৰু কৰিব লাগে। লিখক আৰু সম্পাদকৰ বিচাৰ বুজিৰে জন-প্ৰিয়তা অৰ্জন কৰিব নোৱাৰিলৈ আলোচনী সৰহ দিন জীয়াই নাথাকে। প্ৰথম অসমীয়া মিনি আলোচনী ‘বিনু’ত ডাঃ ভূপেন হাজৰিকাই মিনি সম্পাদকীয়ৰে লিখিছে—সমাজত বাক-চাৰুৰ্য। কাৰ্য্য তাকৰ। সাহিত্যত আখৰ প্ৰাচুৰ্য। তাৰেই হেঁচাত ভাৰৰ মৃত্য। অধিক বৰ্ণনাৰ পেন-পেননিত পচুৱৈ অতীষ্ঠ। কাগজ, ছপা, ব্ৰকৰ মূল্য বৰুৰি। আলোচনীৰ অকাল মৰণ। লিখোতাৰ আঘেয়গিবিত অভাৱৰ বৰষুণ। অধিক পৃষ্ঠাৰ দৌৰাৱাত বাস্তু নাগৰিক চিনিক। অধিক ভাগ স্বাক্ষৰ ভাৱতীয় নাগৰিক প্ৰতীক ধৰ্মী প্ৰেমিক। যুগে যুগে। মিনি ক্ৰণ্ট, মিনি এচেস্লী, মিনি ধাত্ত, মিনি দৰমহ, মিনি ক্ষাঁট, মিনি সাহিত্য আছিল। কম পিছি অধিক দৰ্শোৱা যুগ এইয়া। সকলো মিনিকেই বদ বুলি সাধাৰণীকৰণ কৰাও বদ ! সৎ নহয়। দেখা যাওক, অসমৰ সাহিত্যকে নিয়ৰৰ কণিকাত মহাভাৱত আঁকিব পাৰে নে নোৱাৰে। এটি চেলেঞ্জ। হয়, চেলেঞ্জ। এই বিনুৰ। মিনি আছে বুলিয়েই মেঝি আছে। ব্যক্তি আছে বুলিয়েই সমাজ আছে। বিনু আছে বুলিয়েই সিঙ্কু আছে। অসমীয়া সাহিত্যলৈ মিনি সাহিত্যই হ'ল সাহিত্যৰ আধুনিকতাৰ এটি নতুন পদক্ষেপ। আচৰিত নতুন পদক্ষেপ। ১৯৭০ চনতো বোকাথাট জে. ডি. এচ, জি. কলেজৰ গোৰপূৰ্ণ বুঝীৰ পাতত এক উজ্জল সোণালী পদক্ষেপ কলেজৰ আলোচনী ওলাল। প্ৰথম কলেজ আলোচনীৰ প্ৰথম সম্পাদক (অসমীয়া বিভাগ) হিচাবে ভাৱি মোৰ নিজৰ অত্যন্ত ভাল লাগিছে। আৰু আগলৈও লাগি থাকিব। যি সকলৰ সহায় আৰু সহাহৃতিয়ে মোক উৎসাহিত কৰিলে সেইসকলক (নামবোৰ নকলোৱেই বা) মোৰ সদায় মনত পৰিব। বিশেষকৈ অধ্যাপক থামেশৰ হাজৰিকাদেৱৰ বিৰাম-বিহীন দায়িত্বে মোক সহায় কৰি অহাত তেখেতৰ উচৰত মই চিৰ কৰতজ্জ। মই এতিয়া ভাৱে— মোৰ পিচৰ সম্পাদক সকলেও মেন আলোচনীখন প্ৰতি বছৰে প্ৰকাশৰ চেষ্টা কৰি যায়। আৰু শেষত আমাৰ কেইটামান দাবীৰে মোৰ সম্পাদকীয় সামৰো। আমাক অতি মোনকালে বয়জ আৰু গালচ কমন্কম লাগে। আমাক এটা পৰিপূৰ্ণ সৰল লাইব্ৰেৰী লাগে। আমাক এখন কেণ্টিন লাগে কলেজৰ তত্ত্বারধানত। আমাৰ অনুৰোধ— আমাৰ দাবী আৰু স্বিধালৈ কলেজ কৰ্তৃপক্ষই চকু দিয়ক। * *

ত্ৰুণ চন্দ্ৰ ৰাজখোৱা
সম্পাদক (অসমীয়া বিভাগ)

॥ সম্পাদকীয় ॥

মহাপুরুষ মাধৱদের বচনাত বাল্য-কৃষ্ণব মানবীয় কপ

—অধ্যাপক মহেন্দ্র নাথ শইকীয়া

চতুর্দশ পঞ্চদশ শতিকাত গোটেই উত্তর ভাৰততে নৱ-বৈষ্ণব ধৰ্মৰ জাগৰণে ভাৰতীয় ধৰ্মায় আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনলৈ এক নতুন প্ৰেৰণা আৰু উদ্বোপনা আনি দিয়ে। এই নৱ-বৈষ্ণবৰ আনন্দোলনকে কেন্দ্ৰ কৰি সদৌ উত্তৰ ভাৰততে প্ৰাণীয় ভাষাত বৈষ্ণব গ্ৰন্থৰ সমূহে গ্ৰন্থ গাৰি কৰি উঠে। প্ৰাণীয় বা জাগৰণে এক অতুলনীয় দান দিয়ে। বিভিন্ন ভাৰতীয় চৰিত্ৰ আছিল—সেইটিয়েই হল কৃষ্ণ চৰিত্ৰ। এই বচনা কৰি ভাৰতত বহুতো কাহিনীৰ কৈছে—“কৃষ্ণ চৰিত্ৰক লৈ যিমানবিলাক সাহিত্যে বচনা হৈছে, পৃথিবীৰ কোনো সাহিত্যতে এটি চৰিত্ৰক কেন্দ্ৰ কৰি সিমান সাহিত্য বচনা হোৱা নাই।”

আমাৰ অসমীয়া বৈষ্ণব সাহিত্যতো কৃষ্ণ-চৰিত্ৰই প্ৰাথমিক বিস্তাৰ কৰি আছে। ভগৱান কৃষ্ণ চৰিত্ৰক হৈছে, ভগৱান বামচন্দ্ৰক বা অন্য অৱতাৰক লৈ দুজনাৰ তত্ত্বালক পুথি অসমীয়াত বচিত সিমানবিলাক পুথি বচনা হোৱা নাই। মহাপুৰুষ মূলক বচনবিলাক বাহিৰে কাহিনী-কেই (মানৱৰ আৰু ঐশ্বৰিক) বিষয় বস্তু বুলিব হলো কাহিনীৰ শেষত স্বয়ং ভগৱান কূপ ভক্তৰ

আগত ধৰা দিয়ে। কিন্তু স্বয়ং ভগৱান কূপে ধৰা দিলেও শ্ৰীকৃষ্ণৰ মানৱীয় কপটি অতি মনোৰূপ। এই মনোৰূপ কপটি মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ লিখনিত খুব সুন্দৰ ভাৱে ফুটি উঠিছে। অৱশ্যে তেবাই য'তেই কৃষ্ণ চৰিত্ৰ অঙ্কন কৰিছে ত'তেই বাল-কৃষ্ণ বা শিশু-কৃষ্ণৰ কপটিহে অঙ্কণ কৰিছে। চিৰ কোমাৰ্ঘ্য-তথাৰী মহাপুৰুষজনে ঘুৱা কৃষ্ণতকৈ শিশু-কৃষ্ণকে নিজৰ উপাস্থি দেৱ হিচাবে গ্ৰহণ কৰি শিশু কপকে অঙ্কন কৰি উজ্জ্বল ব্যৎসল্য ভক্তিৰয়ে গেদি ভগৱানক অন্তৰ উজ্জ্বল ব্যৎসল্য ভক্তিৰয়ে গেদি ভগৱানক প্ৰণতি জনাই ভক্তি বসত নিমগন হৈছে। সেই কাৰণে গুৰুজনাই নামঘোষাৰ প্ৰথম পদ ফাকিত-“মুক্তিতো নিষ্পৃহ যিতো, সেহি ভক্তক নমো, বসময়ী মাগোহো ভক্তি”-বুলি প্ৰকাৰান্তৰে ভক্ত মাধৱদেৱকেই প্ৰণতি জনাইছে।

চোৰ ধৰা, পিপৰা গুচোৱা, ভোজন বিহাৰ, অৰ্জুন ভঞ্জন, ভূমিলোটোৱা আদি অকীয়া নাটক আৰু বৰগীত সমূহত যিটি শিশু-কৃষ্ণৰ কপ ফুটাই তুলিছে—সেইটি চিৰ শিশুকপ। এইটি কপত শুভ আনন্দ, ভেম, চাতুৰ্বী, হৃষামি, অভিমান, শিশুৰ আনন্দ, ভেম, চাতুৰ্বী, হৃষামি, অৰ্জুন ভঞ্জন উত্তপ্তালি আদি প্ৰকাশ পাইছে। অৰ্জুন ভঞ্জন নাটক শ্ৰীকৃষ্ণই সন্মান কৰিবলৈ নেপাই সাধাৰণ শিশুৰ দৰে খণ্ডত গাযীৰ ভাগুবিলাক ভাঙ্গিপেলাই। শিশু সুলভ খং আৰু অভিমান প্ৰকাশ কৰিছে। আনহাতে মাক যশোদাই যেতিয়া হাতত এচাৰি লৈ কৃষ্ণক বিচাৰি অহা দেখ পলাই—“তদন্তৰে মাৰক

দেখিয়ে, ভয়ে শক্তি নয়নে, শ্ৰীকৃষ্ণ জৈছে পলারত ! যশোদাই জৈছে পাছু পাছু খেদয়।”—শিশুসুলভ স্বয়় প্ৰকাশ কৰিছে।

চোৰ ধৰা বুমুৰাত শ্ৰীকৃষ্ণই লৱণ চুৰ কৰি ধৰা পৰাত আকলে গোপীসৰক একো বুদ্ধিৰে বাজ-মার্গলৈ (বাটলৈ) আনি লগত লগবীয়া সকলক মাতি চাতুৰি কৰি কৈছে—“আহে সথিসৱ ! শ্ৰীদাম, সুদাম, বিমাল ঘৰত, স্বোকুৰুষ, সুবল, অৰ্জুন ! তোসেসৱ সত্তৰে আৱ ! হামাক একেশ্বৰে দেখিয়ে, চোৰ বোলিয়ে, বছতো বুটা মগড়া কৰাইছে।” লগবীয়া সকল অহাত সাধাৰণ গৰবীয়া ল’ৰাই কল কুহিয়াৰ চুৰ কৰি আনি আকলে ভয়ত মনে মনে ধাকি লগবীয়া সকলৰ লগ লৈ গৃহস্থক চোৰ বুলি উভতি ধৰাৰ দৰে কৃষ্ণতো লগবীয়া সকলক দেখি গোপী-সকলক কৈছে—“হে গোৱালিসৱ ! হামো বালকসৱ সহিত বাজমাৰগ মহ খেলাইতে থিক। তোহোসৱ হামাক কলক দেসি। তোমাসৱক আজু মাৰক নিয়া ভেটাবো; তব হামাক বত বুজব।” এইবুলি গোপীসুলভ আচলত ধৰি যশোদাৰ ওচৰলৈ নিবলৈ ধৰিলে। গোপীসুলভ যশোদাৰ গালিৰ ভয়ত কৈছে—“আহে কানাই ! তোহাক হামি চোৰ নাতি বুলিএ, তোহো আপুন গৃহে জাৱ, তোহাক হামু ছাড়লো।” চতুৰ কৃষ্ণতো এই কথাত সাহ পাই দুষ্ট লবাৰ দৰে কৈছে—“হামো তোহাক নাহি ছাড়ো; তব ছোড়ি জাৱ হামাৰু কিছু লৱণ দেহ।” গোপীসুলভেও কৃষ্ণক গৃহত্যা কৰিবলৈ কৈ লৱণ দিয়ে। নোমটেঙৰ কৃষ্ণতো নাচি নাচি গোপীৰ পৰা লৱণ লৈ নিজে ‘খাই আৰু লগবীয়া সকলকা খুৱাই লৈ হাতত

॥ মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ বচনাত বাল্য-কৃষ্ণৰ মানবীয় কপ। ॥

লাগি থকাথিনি নৃত্য-ভঙ্গিমা দেখুওৱাৰ চলেৰে গোপীসুলভ মুখত সানি দিয়ে। এইদৰে নৃত্য কৰি রহ সময় ঘোৱাত যশোদাই কৃষ্ণক বিচাৰি হাৰ-থুৰি থাই সেইথিনি ওলাইছেগৈ। মাকক দৰ্থ শাস্ত্ৰটি হৈ কোলালৈ জপিয়াই উঠি কান্দি কান্দি গোপীসুলভ বিপক্ষে গোচৰ দি কৈছে “..... দেখু দেখু, আৱৰ সাথিত কমন প্ৰয়োজন ; উনিকত মুখহি সাক্ষী।” সৰল হৃদয়া মাতৃ যশোদায়ে কৃষ্ণৰ চতুৰ লত ভোল গৈ গোপীসুলভকে গালি পাৰি খেদি দিয়ে।

আকো ভূমি লুটিয়া বুমুৰাত সাধাৰণ লবাৰ গোসাই বৰত সকামলৈ আনি ধোৱা কল-কুহিয়াৰ থাই মাক আহিলে কোনোবাই থালে বুলি ঠেছ পাতি মাটিত বাগৰি শাকৰ পৰা সুকামলৈ অনা কল-স্বৰ্মঠিৰাকে ধোৱাৰ দৰে কৃষ্ণতো ঠেছ পাতি মাটিত বাগৰি পৰি যশোদাক কৈছে—“হে মাই যশোদা, ওহি ভাণুক মধ্যে লৱণ ধৈয়াছিলু, তাহেক কে লৈয়া গৈলঃ ওহি ভাণুক মধ্যে ঘনকীৰ ধৈয়াছিলুঃ তাহেক কে পান কয়ল। ...আৰ হামাৰ হৈতে কি বহল !” কৃষ্ণৰ কপটীয়া কান্দোন সৰল হৃদয়া পুত্ৰপ্ৰাণা যশোদাই সচা বুলি ভাৰি কৈছে—“হে পুতা ! তোহাবি কাৰ সবে সকলো লৱণ থাৱল : তোহো হামাত ৰোষ কৰিএ মাটি লোটি কৈছে ক্ৰমন কৰসি, ... বাপ ক্ৰমন ছোড়হ। ...হামাৰ মনিদৰে দধি তুফু লৱণ সম্পূৰ্ণঃ কোন বস্তু নাহি ; তোহো ষত খাইতে পাৰহ হামু তাহেক দেৱব। তোহো ৰোষ ছোড়হ।” কৃষ্ণতো মাকৰ কথাত সুবিধা পাই চলতে চাপৰি বজাই কৈছে—জেউৰ ধৰি কৈছে—“হে মাই হামু খুধায়ে পীড়িত হয়াছি ; হামাৰ লৱণ দেহ।” মাক যশোদাই ষত লৱণ নাই, গাযীৰ আনিলে,

॥ ৭ ॥

সবহকে চেনি কপূর দি ভালকৈ লর্গু তৈয়াৰ কৰি
দিম বুলি কৃষক ফুচুলাইছে। কিন্তু কলীয়া কৃষ
ফুচুলনিত ভোল ঘোৱা শিশু নহয়। সেই কাৰণে
কথাটো শুনিলেই কথাটো সাজিব পৰা
চতুৰ কৃষই উপৰাই উত্তৰ দিছে, — “আহে
মাই ঘশোদে। হামাকু তুহ লর্গু দিতে অঙ্গীকাৰ
কৰইছ; সোহি লর্গু হামাক সত্তৰে দেহ; আজি
লর্গু নপায়া তোহাক ছাড়ব নাই। তোহো হামাক
লর্গু সহিএ বাবস্বাব ভাণিয়েছা; আজু ছাড়ব
নাই।” মাকে দিম বোলা বস্তু নিদিলে ঘেনকৈ
শিশুৰে মাকক ঠেহ পাতি আছকাল কৰি থাকে
তেনেকৈৰে কৃষইয়ো ঠেহ পাতিছে। অৱশ্যেত
ঘশোদাই উপায় মেপায় —“কৃষক নিবন্ধ দেখিয়ে
হৰিক পূজা নিমিত্ত: হৈয়েঙ্গমি ন'বন লর্গু তৈয়াছিল :
তাহাক ঘশোদা কৃষক দেলহ।” বহু সময় কান্দি
কৰি থাক ঠেহ পাতি মাকৰ পৰা লগা বস্তু আদায়
পুনৰ লর্গু পাই ভোজন কৰি আনন্দত নাচিবলৈ
থৰিলে।

মহাপুৰুষ মাধৱদেৱ বচিত চৌৰ্য আৰু চাতুৰি
মূলক বৰ্গীতথিনিত শিশু-কৃষক মানবীয় কপটি
ভালদৰে পৰিষ্কৃত হৈছে। সাধাৰণ শিশুৰ দৰে
লগৰীয়াৰ লগত খেলি খেলি ভাগৰ লগাত কৃষ
বাজবাটতে শুই পৰিছে আৰু বাধাই পানী
নিবলৈ আহিগাৰ অলঙ্কাৰযিনি আৰু কাপোৰ
হল সুধিছে —

“আড় কৰিয়া তৈয়াৰ বাধা জগাইলা হৰিবৈ।
পুছে অলঙ্কাৰ কেনে নাহিকে শৰীৰে॥

। তৃষ্ণণ হৰায়া আছা শুতিয়া অকলে।
ঘশোদা শুনিলে আজি মাৰিব বিকলে।”
কৃষই গতি বিষম দেখি “নমাতিয়া আছা হৰি
উত্তৰ নাপায়”—উত্তৰ নিদিয়াকৈ সাবিবলৈ ষষ্ঠ
কৰিছে। ইফালে ধেমালি কৰোতে লৰাই নিজ
বস্তু হেৰুৱাই ভয়ত ঘৰলৈ নৈগে বাটত চুক্ক-চামাক
কৰি থকাৰ দৰে কৃষইও ভয়তে ঘৰলৈ ঘোৱা
নাই। মনতে ঘৰলৈ গৈ কি ফাকি দি মাকক ভুলাই
শাৰ্স্তিৰ হাত সাৰিব তাৰ চিন্তা কৰিছে। লগৰীয়া
সকলকো বস্তু হেৰোৱাৰ কথা কৰলৈ বাধা দিছে—
যিটো সৰ্বসাধাৰণ শিশুৰে কৰে।

পিছত ঘৰলৈ গৈ বাধাই তেওঁ শুই থকা
অৱস্থাত বসন-তৃষ্ণণ চুৰি কৰি নিলে বুলি গোচৰ
দিছে আৰু নিজ ইচ্ছাতে বাটত শোৱা নাই বুলি
কাৰণ দৰ্শাইছে—

“এক গোৱাবণী মাতিয়ে হামাকু
দেলহ বহু মিঠাই।

অহেক কোজন কৰিয়ে শয়ন কহো
চেতন হেৰাইল মাই।

শিৰ ফিৰাৰত নয়ন বুলাৰত,
ঘন ঘন আৱত হামি।

জ্ঞান বিৰহিত হোই কদমন্তৰ তলে
একা শুতাৱলো আমি।”

গোৱালিনীয়ে দিয়া মিঠাই খোৱাত মোৰ
মূৰ-ঘৰাবলৈ ধৰিলে চকু থিব হৈ গৈ বাবে বাবে
হামি আহিগা বাহিজাই কৰাত মই শুই পৰিলো—
মোৰ গাত দোষ কি? ইফালে ষই মিঠাই খুজিও
খোৱা নাই মাতি নি উপযাচি দিয়াতহে থাইছো।
মোৰ অচেতন অৱস্থাতেই বাধাই কাপোৰয়িনি

॥ জেডিএচজিয়ান ॥

লৈ গৈ সাৰিব নোৱাৰি এতিয়া তোমাৰ হাতত
দি মোৰ বিপক্ষে গোচৰ দিছেহি। এই বুলি মাকক
ফাৰ্কি দি কাপোৰ কানি লৈ এতিয়া গোকুলৰ
ঘৰে ঘৰে কৈ ফুবিছে বাধা বৰ চুক্কনী, দিনতে
চৰ কৰে— বাতিবতো কথাই নাই।

“দিবস সময়ে কহো বাজ বাট মাঝ
সাহস এচন চোই।

বজনী সময়ে কহো তোহাবিৰাৰে

চুৰি কৰিতে কোন ছোই।”

এতিয়া চুৰি বস্তু লুকাই বাখিব নোৱাৰি—
“গোপীয়ে কাচি পাৰি মেৰি ভূষণ, দেলহ মাৰকু
ঠাই”—এইবুলি বাধাক ক্ষয় খুৱাই কৃষই মানবীয়
চতুৰালি খোলছে।

অন্য এটি বৰ্গীতত চুৰি কৰি এগৰাকী
গোপীয়ে কৃষক চোৰ ধৰি কলঙ্ক দিছে বুলি মাকক
আগত গোচৰ দিছে। যদি মাকে উচিত বিচাৰ
নকৰে পিতাকৰ আগত কৈ দিম বুলিও ভৱ
দেখুৱাইছে।

“তুহু ঘৰ মাই উচিত বৰ্জত নাহি
কহবো পিতাকেৰি ঠাই।”

ঘশোদাইয়ো পুতেকৰ কথাত প্ৰত্যয় গৈ গোপীক
গালি পাবি খেদিছে।

ল'বালিকালত ধূলিৰ ধেমালি খেলাটো সাধাৰণ
কথা। এই ধূলিৰ ধেমালিক লৈ মহাপুৰুষে এটি
স্বন্দৰ বৰ্গীত বচনা কৰি শিশু মনস্তত্ত্ব ফুটাই
তুলছে। দিনটো ধূলিৰ ধেমালি খেলি সন্ধাৰ ল'বা-
ছোৱালী বিলাক ঘৰলৈ ঘাবলৈ ভয় কৰি লগৰীয়াৰ
মাকক আগত তোৰ ল'বাই মোৰ গাত ধূলি
দিলে বুলি গোচৰ দিয়েগৈ। কৃষয়ো গোপীৰ আগত
মায়েৰ কথা” বুলি কৃষই মাকক খণ্ডৰ কথা কৈ

॥ মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ বচনাত বালা-কৃষক মানবীয় ৰপ।

কৈছেগৈ—“তোমাৰ ল'বাই মোৰ গাৱে মূৰে
ধূলি দিলে, মই কেনেকৈ ঘৰলৈ থাঁও—আইয়ে
মাৰিব। তোমাৰ ল'বাক মই কোনো দিনে
তই বুলিও মতা নাই, লোকৰ পৰা খুজি অনা
বস্তুও দুয়ো ভাগ কৰিহে থাঁও। তথাপি সি মোৰ
গাত ধূলি দিলে। তাক মই মাৰ ওচৰলৈ লৈ
যাম। পৰৰ দোষত মই কিয় মাৰ থাম?”
বৰগীতটি হল—

“আলো শুন গোৱালৰ জায়া বোলয় গোপালো
হামাৰ গাৱে ধূলা দিলে তোমাৰ ছৰালো॥ শ্ৰঃ
পদ

কোনো কালে কাৰো হামি বোলো নাহি তই।
একখানি বস্তু পাইলে বাটিয়া থাও মণি॥

শাগিয়া আমো দধি তুফ তাৰো বন্টা থায়॥
তথাপি তোমাৰ ছৰা ধূলা দিল গায়॥

তোমাৰ ছৰা লৈয়া আমি মাৰব আগে যাইয়ো
পৰৰ দোষে কেনে আমি আপুনি মাৰণ থাইবো॥

তুমি সব ভাল জানা আমাৰ মায়েৰ কথা॥
শুনিয়া গোপীৰ বৰ লাগিয়া গৈল বেথো॥

ধূলা বাৰি বুৰিয়া বলিলা প্ৰিয় বাণী।
দধি তুফ লৱণু খাইনাৰ দিলা আনি॥

বুলাকৰি আনন্দে ভুঞ্জলা পেট ভৰি।
কহয় মাধৱে ওহি হৰিব চাতুৰি॥

ছষ্ট ল'বাক ছষ্টালিৰ কাৰণে শাস্তি দিয়া
কাৰণে শুচৰ-চুবুৰীয়াৰ মাজত মাকগৰাকীও
বিখ্যাত হৈ পৰে। ঘশোদাও নাৰী সমাজত কৃষক
উৰালত বাকি হৈ খণ্ডৰ কাৰণে প্ৰথ্যাত হৈ
পৰিছিল। সেই কাৰণে “তুমি সব ভাল জানা আমাৰ
মায়েৰ কথা” বুলি কৃষই মাকক খণ্ডৰ কথা কৈ

॥ ৯ ॥

গোপীৰ অন্তৰ গলাই দিছে। মৰমত গোপীয়ে ধূলি
কোৰাই চকা কৰি লৱণু দি কৃষ্ণৰ মনোৰথ পূৰ্ণ
কৰিছে। এই গোটেই গীতটিতেই শিশু মনস্তন্ত্ৰ
ভালদৰে ফুটি উঠিছে।

“কেলি কৰে বৃন্দাবনে মোহন গোপাল...”
এই বৰগীতটিতো শিশু-কৃষ্ণৰ মানবীয় কপটিকে কপা-
প্রিত কৰি লগবীয়া গোপ-শিশুৰ লগত বৃন্দাবনত
থেলা কৰাৰ কথা বৰ্ণনা কৰিছে।

শিশুৰে লগবীয়াৰ লগত খেলিবলৈ পালে
ভোক-শিবাহ সকলো পাহৰি খেলতেই মগ্ন হৈ
থাকে। শ্ৰেষ্ঠ যেতিয়া খেলা শেষ হৰ বেলি দুপৰ
হয় তেতিয়া ভোকত অস্থিৰ হৈ পৰি ঘঢ়লৈ
আহ মাকৰ আগত ঠেক পাতে। অভিমান কৰি
কৰ—“মই জানিবা খেলোতে থাবলৈ পাহবিলোৱেই
তুমি মাতি আলি ঝুখুবালা কৰ।”—কৃষ্ণইও
পুৱা নেথাই নবৈ খেল থাকি দুপৰীয়া ভোকত
অস্থিৰহৈ পেটে হাত দি মাকক কৈছেহি—

“হামো নিহানত খেড়ি খেলাৰত
আজো কিছু এ নাছি থাবাৰতিৰ।
তুমহি হামাকু নাহি ডাকল মাই
ভোখহি বড় দুখ পার তৰি॥
থালি উদবে হৰি হাত নিবেশিষ্ঠে
দেখত বোলত বানী॥”

গুৰুতে মহাপুৰুষ জনাৰ লিখনিত শিশু-কৃষ্ণৰ
মানবীয় কপটি ভালদৰে প্ৰকাশ পাইছে। অৱশ্যে
এই মানবীয় কণ্ঠ আৰে আৰে লীলাগুচ কণ্ঠ ও
প্ৰকাশ কৰিছে আৰু এই শিশু-কৃষ্ণইয়েৰ যে পৰ
ব্ৰহ্ম ভগৱান, জগতৰ আধাৰ আৰু পতি সেই
কথা ভঙ্গসকলক বাবে বাবে মোৰবাই দিছে—
“গোৱাৰি ঘশোৱাক ঘবেঃ সৱ উপনিষদ অৰ্থঃ
ভগবন্ত পৰমাঞ্চা ব্ৰহ্মঃ।”

ভুগে কাটিলেক সৱ শব্দীৰ হামাৰি
স্নান কৰিতে লাগিয়ে তথি নৌড়।
পোড়ৰ হামাকেৰি সকল শব্দীৰ ॥
কাকু কৰিয়ে বোলোহো শুন মাই।

শুভিৰে বহু আজো কিছোৱে নথাই॥”
বশোদাই শুনি বেজাৰত চকু পানী টুকি বলে
কটা গাত লৱণু ঘৰি দি সুশ্রীতল পানীৰে গা
ধূৱাইছে।

শামোচাৰ আগতে কোমল চাউল হৃষ্টামান
বাঙ্কি লৈ শুৱাতে দূৰণ্তলৈ গুৰু চৰাবলৈ সাধাৰণ
গৰথীয়া ওলোৱাৰ দৰে কৃষ্ণইয়ো লগবীয়াৰ লগত
শিকিয়াত দৰি ভাত ভাৰ বাকি গুৰু চৰাবলৈ
ওলাইছে।

“বিকা বাকি চান্দি কাকো লৈয়া দৰি ভাত”
আৰ্কো সাধাৰণ গৰথীয়াই ঘৰৰ পৰা চাউল
দাইল নি বনভোজ থোৱাৰ দৰে কৃষ্ণই লগবীয়াৰ
সৈতে—“আজু বন মোহ কৰিব ভোজন
জানিয়া শিশু সকলে।

কৰিয়া বতন সাজি দৰি অল
আইল সব কুতুহলৈ॥”

বনভোজ কৈছে।

পুঁতে মহাপুৰুষ জনাৰ লিখনিত শিশু-কৃষ্ণৰ
মানবীয় কপটি ভালদৰে প্ৰকাশ পাইছে। অৱশ্যে
এই মানবীয় কণ্ঠ আৰে আৰে লীলাগুচ কণ্ঠ ও
প্ৰকাশ কৰিছে আৰু এই শিশু-কৃষ্ণইয়েৰ যে পৰ
ব্ৰহ্ম ভগৱান, জগতৰ আধাৰ আৰু পতি সেই
কথা ভঙ্গসকলক বাবে বাবে মোৰবাই দিছে—
“গোৱাৰি ঘশোৱাক ঘবেঃ সৱ উপনিষদ অৰ্থঃ
ভগবন্ত পৰমাঞ্চা ব্ৰহ্মঃ।”

কাজল প্ৰহৃষ্ট্যাগচী

—কীৰ্তন কুমাৰী বৰদলৈ

(প্ৰাক্তন ছাত্ৰী)

(কাজলহীন মোৰ জ্ঞান মানে অভিমন্ত্যুৰ আকেপ ।)
আকাশ, প্ৰথিবী আৰু সমুদ্ৰক বৰ ভাল পাওঁ
বেনেকৈ ভাল পাওঁ প্ৰিয়তমা, তুমিময়

তোমাৰ সন্ধাক ।

এই যে সকলো বাদ দিয়ো মোৰ ভাল পোৱা

কেৱল নয়নজ্যোতি কাজলৰ বাবে ;

শুনা প্ৰিয়তমা, কেৱল নয়নজ্যোতি কাজলৰ বাবে—

(জানো মই চগাৰো জীৱন-তৃষ্ণা আছে

তথাপি প্ৰাণ তাৰ টানে

বন্ধিৰ আগলি শিখাই যে !)

মোৰ অস্তিত্ব হেৰাই যোৱাৰ তত্ত্বত

তত্ত্ব দত্ত “তত্ত্বাত্মক কাজল কুমাৰী”
তৃতীয় বাৰ্ষিক
এডৰা হবি ভাতি

একন ফুলনি পাতিলৈ

গোলাপ ফুলৰ

পুৱা আৰ সন্ধা

মনৰ সজীৱতাৰে পানী দিলো

আটাইবোৰ কষ্টৰ শ্ৰেষ্ঠতাৰে

মাত্ৰ এপাহ ফুল ফুলিল

ৰঙা গোলাপ

ফাণমৰ বতাহত আচল উকৱাই এদিন ভাৰিলৈ

ফুলপাহ ছিডি আনো—

কিস্ত !

অসংখ্য হাত আণুরাই আহিল ফুলপাহ ছিডিবলৈ

মোৰ হাতখনৰ অস্তিত্ব হেৰাই যোৱাৰ ভয়ত

ছটোগাল চকুলোৰে মই উভতি আহিলো

কোনো দিন ফুল নিছিঙাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবে !

—৪ মিঠতে বিচারে ৪—

—অনিমা বৰঞ্জাৰী
প্ৰাকৃ বিশ্ববিদ্যালয়।

মিহুৰ সতে মোৰ বিয়া হোৱাৰ আগৰ
কথা। তেতিয়া বহু বাতি। বাহিৰত পুহু মহীয়াৰ
চেচা বাতিব হিমসনা জাৰ। সৰল গছৰ পাতৰ
আগত বৰকৰ কণিকাৰোৰ দ'ম খাই পৰিছে।
মই সম্পোন দেখিছিলো নে কি কৰ নোৱাৰো—
খন্ত খুনিসাই মোক যগাবলৈ ষঙ্গ কৰিছে, মই
আচৰিত হলো।

“হুৱাৰ খোলক ককাইদেউ।” মাতটো ঘেন
কিপছিল।—কেইটামান নীৰৰ মূহুৰ্ত বাগৰি গল।
“হেবি আপুনি সাৰ পোৱা নাই?”

“বাহিৰত স্পষ্ট মামুহৰ মাত, ইমান বাতি মোৰ
ইয়ালৈ কোন আহিব পাৰে? উঠি গৈ হুৱাৰখন
খুলি দিলো।

“উ: টমান টোপনি আপোনাৰ।” কথাবাৰ
কৈয়েই এটা চামাযুতি ভিতৰলৈ সোমাই আহিল।
মোৰ কি হৈছিল কৰ নোৱাৰো—সম্ভব
মই কিপিছিলো। চুইচটো টিপি দি মই উচপ,
খাই উঠিলো—সম্ভুত এজনী নাবীযুতি মোড়ী!
মই হত্যুকি হৈ পৰিলো ঘেন এটকুৰা শিলাখণ্ডৰ
দৰে মই নিৰ্বাক হৈ পৰিছে। তাই ইতিমধ্যে
মোৰ বিচলাখণ্ডত বাগৰি পৰিছে।

“মোক বন্ধা কৰক—মোক কি উপায় দিয়ে
দিয়ক, ককাইদেউ।” কথাবাৰ কৈয়েই তাই ভক
হুককে কান্দি উঠিল। সময় আগবাটি ঘায়।

“আপুনি—আপুনি নেমাতে কিয়? আপুন
নিয়েতো মোক মাতি পঠাইছিল। এতিয়া মোক
উপায় দিয়ক, মাহিতে মোৰ সকলো কথা.....
আপুনি.....?” হঠাৎ চুলো মোহাৰি তাই
মোক দেখি আচৰিত ভাবে থমকি ৰ'ল।

কিন্তু মই তেতিয়াও নিমাত। তাৰ পিছত
তাই থিয় হৰ খুজি হঠাৎ অস্বাভাৱিক ভাবে
মোৰ বিচনাত চলি পৰিল। মই কি কৰিম
ভাৰি নাপালো।

অলপ সময়ৰ পিচত হঠাৎ ঘেন মোৰ তদু
ভাঙি গল। ছোৱালীজনীক দেখিলো তাই মুক্তা
গৈছে। লৰালবিকৈ চেচা পানী আনি তাইৰ
চুৰে মুখে মাৰি দিলো।...অলপ পিচত তাই
কিপি উঠিল। মই গামোচা থন আনি চু-মুৰ
পানীবোৰ মচি দিলো।

‘বঞ্জিত দা’ বৰ কঢ়িবে তাই মাতে। দূৰৰ
বতাহজাক কিপি উঠে। ঘড়ীৰ কাটাডাল গৈয়েই
ধাকে।

খন্তেক পিছতে তাই সুস্থ হৈ পৰিল। কিন্তু
কোনো প্ৰশ্নই তাইক দেৰাব সাহস মোৰ
তেতিয়াও নাছিল। কিবা অনিচ্ছিতাত মই
হুৰ্বল হৈ পৰিছিলো।

‘আপোনাক বৰ আমনি দিলো।’ অথচ
আপোনাক মই চিনি নাপাওঁ। ছোৱালীজনীয়ে
কৈ কান্দি উঠিল।

“আপুনি বাক নেকান্দিবচোৰ। অলপ জিৰণি
লঞ্চক।” মাতটো ঘেন মোৰো কিপিছিল।

“নহয় মই ষাণ্ঠ—মোক কফি কৰিব। বাতি
পুৱা মোক ইয়াত দেখিলে হৱতো আপোনাকো
কোনোবাই....। আপোনাৰ জানো ইয়াত কোনো
নাই? বাক এই ঘৰটোত জানো বঞ্জিত
হাজৰিকা নাছিল?”

“বঞ্জিত হাজৰিকা? মইতো চিনি নেপাওঁ।
মই এই ঘৰটো লোৱা এস্থাহৈই হোৱা
নাই।”

“আ” তেনেহলে মোৰ ভুল হোৱা নাছিল।
এই ঘৰটোতে বঞ্জিত হাজৰিকা বুলি এজন....।”
তাই আৰু কৰ নোৱাৰিলো। তাইৰ উচুপনিয়ে
তাইক বাকৰুকা কৰিলে।

ঘড়ীটোৱে তিনিটা বজাৰ জাননী দিলে।
“বুইছে মই ষাণ্ঠ। বাতি পুৱাৰলৈ আৰু বেচি
সময় নাই। পদীয়া তবা এটা আহি আপোনাক
আমনি দিলো। তেথেত ইয়াৰ পৰা পজাই
যোৱা বুলি জনাহৈতেন....।” তাই ষাণ্ঠিল র্থিয়
হৈ ৰয়।

হঠাৎ কিয় জানো মোৰ মনতো তাইৰ
প্রতি সেমেকি গল। “আপোনাক আৰু কিমান
আমনি দিম। যদি আপুনিও মোৰ কাৰণে....।”

“ছি:— আপুনি মই বেয়া পোৱাৰ বাবে
কেলেই ইমান ভাবিছে। বাতিপুৱা গলে জানো
আপোনাৰ....।”

“বাতিপুৱা! আপুনি মোক তেন্তে আশ্রয়
দিব? ভাৰিছিলো আপুনি মোক খেদি দিব।
ভাৰিছিলো তেতিয়া মই কলৈ ঘাম? কিন্তু আপুনি
কৰি আছে?

॥ মিঠতে বিচারে ॥

ইমান মৰমিয়াল।” তাই ঘেন আনন্দত
আৱাহাৰ হয়।

ধূনীয়া ছোৱালীজনী বাতিপুৱা গ'লগৈ।
তাই মোৰ কাৰণে এটা সম্পোন ঘূষি কৰি খৈ
গ'ল। ধূনীয়া গাভৰু প্ৰতি ডেকাসকলৰ মনৰোৰ
সদায় হুৰ্বল। মৰম কৰিবৰ ঘন ঘায়।

সময়ৰ গছকত বসন্ত বাগবে। শ্ৰেৱালীৰ
থোপাই পুৱতি নিশা কাল্দে। তৈয়ামৰ পথাবত
গগনাৰ সুৰ বাজে। বিহুৱা কোৱাবৰ বলিয়া হয়।
চ'তৰ নিশাবোৰ মিঠা লাগে।

দুপৰীয়া খাই বৈ জিৰণি লৈছো। এনোত
খেন চিঠি দি দৈ ঘায়। “বাবু চিঠি”। চিঠিখন
খুলি চাই দেখিলো নৰোয়ে লিখিছে—

“বোপাই অফিচত এতিয়া ঘথেষ্ট টকা
পোৱা হ'লা, এতিয়াতো বিয়া কৰোৱাত বোধ
হয় আপত্তি নাই। এবা তোমাৰ ইমান দিনৰ
আপত্তিৰ কাৰণটো মই বৃষ্টিছো, পিচে এইবাৰ
মই আপত্তি কৰিলেও তৰ্ম নিজেই বিয়াৰ
কাৰণে আগ্ৰহ কৰিবা নিশ্চয়— মই জানো।
তোমাৰ সাধনা কুৱৰীক বিচাৰি পাইছো। তোমাৰ
সৌন্দৰ্য বিচাৰি বিলক্ষণীয়—কিন্তু নামটোতো
ধূনীয়া নহল— মিহু পুৱণি নাম, ডগৰানৰক
ধৰ্মবাদ, বোৱাৰী এজনি পাম সোনকালেই।

ইতি—

(তোমাৰ—নৰোৱেৰা)

চিঠি খন পঢ়ি কিবা এটা হেৰাই ঘোৱা
বস পুনৰ ওভেটাই পোৱা ঘেন লাগিল।
মিহুৱে তেন্তে আজিলেকে মোকে অপেক্ষা
কৰি আছে?

॥ ১৩ ॥

শঙ্গ কানুমৰ জোনালী বাতি এটাত মিহু
সঁচাকৈয়ে মোৰ ওচৰলৈ আহিল। কুকুইদেউহাঁতৰ
ভুল হোৱা নাছিল—তাহানিৰ মোৰ সেই মিহু-
জনীকে বিচাৰি পালে।

ছুটিৰ দিন কেইটা তেনেই তাকৰ যেন
লাগিল। আহিবলৈ ওলালো, মিহুৱে কান্দিৰ
খুজিছিল। মৰমৰ মেক এটা দিলো, সঁচা কথা
যৰৰ পৰা আহিবলৈ ওলোৱাত কোনো দিনে
এমেকুৱা বেয়া লগা নাট।

ডেৰমাহ ছুটিৰ পাচত সিদিনা অফিচলৈ
গলো। টেবুলৰ ওপৰত বছতো কাগজ আক
ফাইল দ'ম চৈ পৰি আছে। দৰকাৰী কাগজৰ
ওপৰত বঙ্গ-নীলা ফ্ৰেং। কাগজৰোৰ দেখি ঘৰৰ
কথা পাহিৰ গলো। ৰোমাল তেৰাই গ'ল
মিহুৰ ছুবি চকুৰ আগৰ পৰা আভিৰ পলাল।

তেতিয়া দুই বাজি গৈছে। কিবা এখন
আৰশ্যকীয় চিঠি টাইপ কৰাৰলৈ ফাইলটো লৈ
মই নিজেই টাইপিষ্টৰ কোঠাটোলৈ উঠি গলো।
কিন্তু হঠাত মোৰ কি হ'ল কৰ নোৱাৰো।
শৰীৰৰ শিৰাটি শিৰাটি জিজীৰ শিহৰণ চমকি
গ'ল—মই দুৰ্বল হৈ পৰিলো। আন দুজন
টাইপিষ্টৰ সতে টাইপ কৰি থকা ছোৱালীজনী
জানো সেই তাহানি বাতি মোৰ ঘৰত আলহি
হোৱা ছোৱালীজনীয়েই নহয়? মই থিয় হৈয়ে
ৰলো। টাইপৰ শব্দই কোঠাটো গহীন কৰি
তুলিলৈ।

মোৰ অনুমানটোৱে সঁচা হ'ল। মোক দেখি
তাই উচপ থাই উঠিল—শেতা পৰি গল;
হয়তো লাজ পালে।

অলকানন্দ। এটেন্ডেঞ্চ বেজিষ্টাৰত তাইৰ
নামটোৱেই মোৰ আটাইতকৈ ধূমীয়া লাগিল।

.....ছুমাহৰ পিচত। সোমবাৰ। ডিবেষ্টৰ
সিদিন। মফচল্লে যোৱাৰ কথা। দৰকাৰী চিঠি-
বোৰ টাইপ কৰি এক বজাৰ আগতে চহীৰ
বাবে দি পঠাৰ লাগে।

অলপ পিচত চাপ্রাচী এজনে বছতো ফাইল
টাইপৰ পৰা আনি মোৰ টেবুলত দি গলহি।
টাইপ কৰা চিঠিবোৰ মিলাই চাই চহীৰ বাবে
সাজু কৰিব লাগে। হঠাত মোৰ কি হ'ল কৰ
নোৱাৰো সাধাৰণ ভি, ওলোটাৰ এখনত ইমান
বোৰ ভুল দেখি খুউৰ খৎ উঠিল। চাপ্রাচীজনৰ
হাতত টাইপিষ্টক মাটি পঠালো।

“আপুনি মোক মতাইছিল? ”
“এয়া আপোনাৰ টাইপনে? ”
“হয়।”

এইবোৰ আপুনি কি টাইপ কৰিছে! কাম
কৰিব নাজানিলে চাকুৰি কৰিবলৈ আহিব
নালাগে। কাম কৰিবলৈ ইচ্ছা নাথাকিলে
ইস্তফা পত্ৰ দাখিল কৰক। মোৰ মুখেৰে হঠাত
এনে অপ্ৰিয় কথাবোৰ কেনেকৈ ওলাল মই
নিজেই কৰ নোৱাৰো।

অলকাই ফাইলটো লৈ ওজাই গ'ল। বুধ-
বাৰে সঁচাকৈয়ে অলকাৰ ইস্তফা পত্ৰ মোৰ হাতত
পৰিলহি। ঘৰৱা বেমেজালিৰ কাৰণ দেখুৱাই
ইস্তফা পত্ৰ দাখিল কৰিছে! মোৰ কিন্তু বুজিবলৈ
বাকী নেথোকিল। নিজকে বৰ অপৰাধী যেন
অনুমান কৰিলো। চাপ্রাচী এজন পঠিয়াই
অলকাক মাতি অনাৰ কথা ভাবিলো, কিন্তু তাই

ক'ত থীকে কোনেও কৰ নোৱাৰো। অৱশ্যেষত
মক'বলৰ সময়ত পোৱা দৰ্যাস্তখন বিচাৰি
উলিয়াই তাইৰ ঠিকনা সংগ্ৰহ কৰি চিঠি এখন
লিখিলো। তাই বেন আকোৰি কামত সোমায়হি।
তাৰ পিচতো দুটা দিন পাৰ হৈ গ'ল। অলকাৰ
কোনো উত্তৰ নাই। অৱশ্যেষত তাইলৈ লিখা
চিঠি এদিন উভতি আহিল। সেই চিঠিৰ ওপৰতে
ডিবেষ্টৰে আদেশ দি পঠাইছে “তাইৰ ইস্তফা
পত্ৰ গ্ৰহণ কৰি আন এজন মানুহ লৰ লাগে।”
মোৰ হিয়া ভাগি গ'ল। কিন্তু উপায় নাই।
ভাগি পৰা মনটোৱে ডিবেষ্টৰ আদেশ মতে
বঞ্চিত হাজৰিকালৈ নিয়োগ পত্ৰ পঠিয়াই ঘৰলৈ
উভতিলো। ওপৰত বৰষ্ণণ। একা বেকা বাটটোৱে
খুপ খুপি আগবাঢ়িছো। মোৰ এনে অনুমান
হ'ল— বৰষ্ণণৰ টোপালবোৰ যেন অলকাৰ
তপত আৰু।

কিবাৰোৰ ভাবি আহি থাকোতে হঠাত
ভৱিধন পিচলি বাজপথৰ মাজতে লুটিখাট
পৰিলৈ। আঠৰেদি তেজ বৈ আচিল।

ঘৰ পোৱাৰ লগে লগে আঠৰ বিষ বেছি হোৱা
যেন লাগিল। গাটোও বৰ দুৰ্বল যেন লাগিল।
চাহ খোৱাৰ আশা পৰিত্যাগ কৰি বিছনাতে
দীঘল হৈ পৰিলো।

বিছনাত পৰি থাকোতে কেতিয়া টোপনি
আহিল কৰ নোৱাৰিলো। যেতিয়া সাৰ পাঁত—
তেতিয়া মোৰ যেন গোটেই গাটো অৱশ হৈ
পৰিছে। সৰ্বাঙ্গ শৰীৰটো বিষত ভাগি পৰা যেন
লাগিল। মূৰতো দাঙিৰ যত্ন কৰিলো— কিন্তু
নোৱাৰিলো। বৰ গধুৰ লাগিল।

“আপুনি সাৰ পাইছে? ” বৰচোন উঠিবৰ
যত্ন নকৰিব। আপুনি বৰ দুৰ্বল। ইকি সন্মুখত
মোৰ অলকা? মই তেন্তে সপোন দেখিছো
নে কি? কিন্তু ক'তা। ইটো সপোন নহয়?
বেৰত সোখন আবি থোৱা মোৰ ছবি, গজালত
ঘড়ীটো—। তেন্তে?

“কিন্তু তুমি? ” হঠাত মোৰ মুখেৰে তুমি
শব্দটো ওলাই পৰিল। “মই অলকানন্দ।
আপুনি বৰ আচৰিত হৈছে নহয়। এতিয়া বাক
মনে মনে শুই থাকক। সুষ্ঠু হলে সকলোৰোৰ
কম। বৰ মই অলপ গৰম গাথীৰ আনো।”
তাই আঁতৰি গ'ল।

“এয়া লঙ্কচোন”। তাই মোৰ ওচৰতে
বহি এচামোচ হচামোচকৈ গৰম গাথীৰ মোৰ
মুখত ঢালি দিয়ে।

“আপোনালোকৰ মানুহবোৰ যে কি? আজি
হদিন জৰুত আপোনাৰ সংজ্ঞা নাই— অথচ
কাষৰ কোনো এজন মানুহ খৰ লবলৈকে
নাহিল।”

“তেন্তে মোৰ জৰ হৈছিল।” কথামাৰ ফুটাই
কৰ খুজিছিলো যদিও অলকাৰ কাণত পৰিল
নে নাই কৰ নোৱাৰো।

কেইদিনমানৰ পিচত মই সুস্থ হৈ পৰিলো।
“আজি জানো বিবাৰ নহয় অলকা? ”
“বাক বৰ—মই কম মহয়। আপুনি ইমান
বাস্ত হৈছে কিয়?“বাক শুনক দেই।”
তাই মোৰ নিছেই ওচৰতে বহি আৰস্তু কৰে।
“আপুনি মোৰ কাৰণে কিয় ইমান বাস্ত হৈছে
কৰ নোৱাৰো। মইতো আপোনাৰ বাবে চাকৰী
ইস্তফা দিয়া নাই।” হঠাত তাই মোক অবাক
কৰি মোৰ মনৰ প্ৰশ্নটোকৈ কৈ পেলায়।

“ঠিক এই প্রশ্নটোকে স্বাধিম বুলি কেনেকৈ
জানিলা অলকা ?”

“আপুনি সংজ্ঞাহীন অবস্থাতো এইবোৰকে
প্রলাপ বকিছিল। মই কিয় চাকৰি এবিলো
জানে ? আপুনি মোক সিদিনা যিখন ডি, ও
লেটাৰ টাইপ কৰিবলৈ দিছিল, সেইখনৰ সাবাং-
শটো আপোনাৰ নিশ্চয়ে মনত আছে। ডি, ও
লেটাৰখন পঢ় মোৰ কি হৈছিল মই কৰ
নোৱাৰো— মই চুকুৰে একাৰ দেখিলো— গাটো
বৰ অৱশ্য লাগিল। আপুনি কালৈ চিঠিখন
লিখিছিল তাক চোৱাৰ বৈধ্য মোৰ নহল।
আপুনি লিখিছিল যে, বৰ্তমান আমাৰ অফিচত
হেনো টাইপিষ্টৰ পদ খালি নাই। ভবিষ্যতে
পদ খালি হলৈ নিশ্চয় বঞ্জিত হাজৰিকাকে সেই
স্বিধা দিয়া হৈ। আৰু সেই কাৰণেই মই
ভাবিছিলো বঞ্জিত হাজৰিকাক সেই স্বিধাটো
দিব পাৰি। কিন্তু হঠাৎ আপুনি মোক মাতি
নি মোৰ সেই প্রশ্নটোৰ সমিধান কৰি দিলৈ।
মনে মনে আপোনাক জনাই আতবি আহিলো।

“এইবোৰ কি কৈছা অলকা ? মই একো
বুজিব পৰা নাই।”

ৰ'ব দেই। মই বুজাই কৈছো।
বুইছে মোতকৈ বঞ্জিত হাজৰিকাক হেনো
টাইপিষ্ট হিচাবে পোৱা দৰমহাৰ টকা
শব বেছি আৱশ্যক আছিল। তেখেতে মোক
প্ৰৱৰ্ধনা কৰিলোও মই তেখেতক আজিও পাঁও।
এদিন তেখেতক বিচাৰি আহিয়েই এই ঘৰটোতে
আপোনাৰ লগত হৈছিল মোৰ প্ৰথম সাক্ষাৎ।
তেখেতক নাপালো— পালো আপোনাক।

আপুনি মোক সিদিনাৰ কাৰণে আশ্রয় দিলৈ—
হয়তো আপুনি পাহৰি গৈছে..। হঠাৎ তাইৰ
ছুটি নয়ন সেমেকি উঠে।

“বুজছে অজয় দা— ভাল পোৱাটো এটা
হৰ্বৰলতা— এটা একচিঠেট। অৱশ্যে এই দুৰ্ব-
লতাটো— অস্বীকাৰ কৰাৰ সাহস আমাৰ খুব
কমৰেই থাকে। যেতিয়া মই এক্সচেঞ্জত কাম
কৰো বঞ্জিত হাজৰিকাই মোক ভাল পালৈ—
ময়ো ভাল পালো। আমি একে অফিচতেই কাম
কৰো। আজি প্ৰায় দুবছৰ আগৰ কথা।
ভাল পোৱাৰ মাজত কি আছে আপোনাক মই
বুজাব নোৱাৰিম। ভাল পোৱাৰ মিঠা দিনবোৰ
সদায় আমাৰ কাৰণে মিঠা হৈ নাথাকে। মোৰো
মেষে হ'ল। মই নিজক আনৰ আগত লুকাই
ৰাখিব নোৱাৰা হৈ পৰিলো। উপায়ৰীন হৈ
বঞ্জিত হাজৰিকাক বিচাৰি এই ঘৰটোতে এৰাতি
আপোনাৰ আলহী তৈ যোৱাৰ কথা আপো-
নাৰ নিশ্চয় মনত আছে। মা দেউতাই মোক
বেয়া পালৈ। আৰু তেখেত ? তেখেতেও মোক
ভুৱা দি চাকৰি এৰি পলাল..। তাৰ কেইমাহ
মান পিচতেই মোৰ পোনাকণে দেখা দিলেহি।
তাই সঁচাকৈ বৰ ধূনীয়া— বাপেকৰ দৰেই ধূনীয়া।
তাই পৰ্বতৰ জুবি নহয়— ভৈয়ামৰ লথিমী।
তাই এতিয়া কথা কয়— খেলে। হাঁহি ভৱা
মুখখন দেখিলো আপোনাৰো। তাইক মৰম কৰি-
বৰ মন থাব। তাইক পুতলা কিনিবলৈ পইচা
লাগে— গাথীৰ লাগে— বিস্কুট লাগে আৰু
বহুতো। অৱশ্যেত চাকৰি কৰিলো আপোনা-
লোকৰ অফিচত। তাই হঠাৎ থগকি বৈ আকো
কৈ যায়।

“অৱশ্যেত সেই ভিজি ও লেটাৰখন। বঞ্জিত
হাজৰিকাই মোৰ থবৰ নকৰিলৈও মই তেখেতৰ
থবৰ পাৰৰ কাৰণে বৰ বাগ হৈ আহিলো।
তেখেত এতিয়া কেঁচুৱাৰ বাপেকী— থবত
তেখেতৰ উপাৰ্জনৰ আশাত বৈ থকা নিঃসহায়
পঞ্চি। তেনে অৱশ্যাত তেখেতক স্বিধাটো
দিয়া মোৰ জানো কৰ্তব্য নহব অজয় দা ?

“তাই উঠি গৈ চুইচটো টিপি দিয়াৰ লগে
লগে কোঠাটোত পোহৰ উপচি পৰিল।
সেখিলো দুচুৰে দুটোপাল অঙ্গ বাগৰি গৈছে।

“অলকা, তুমি মোৰ অস্মথৰ কথা কেনেকৈ
জানিলা ? সো জুবিটোৰ সিপাৰে থকা অকণমান
পঞ্চি এটা— সেয়ে মোৰ আৰু পোনাটিৰ কাৰণে
ভৌৱাই থকাৰ বং মহল। কিন্তু আপোনালোকক
কৰিব দেয়া লাগে জানে অজয় দা !

“কোৱা অলকা।”

“আপোনালোকক আমি বিশ্বাস কৰিব
নোৱাৰো। আপোনালোকক বুজিবলৈ টান
লাগে। আৰু আপোনালোকে আমাক ভুল বুজে।
আপোনালোকৰ— মানে ভৈয়ামৰ ডেকাসকলৰ
ধাৰণা আমাৰ চৰিত্ৰবোৰ সদায় ক্ষণতঙ্গুৰ; কিন্তু
আচলতে নহয়। আমি সহজ, সৰল। আমি
প্রলোভন মুবুজো। খুব সোনকালেই আপোনা-
লোকক বিশ্বাস কৰো। সেয়ে আমাৰ দোষ। বুইছে
অজয় দা, পৰ্বত-ভৈয়াম সম্পৰ্কীতিৰ নামত
এখন কৃষি সভা পাতিলেই থথেষ্ট নহয়। সিয়ে
সম্পৰ্কীতি বক্ষা নকৰে। আমি আমাৰ মনবোৰ
পৰিকাৰ কৰি লব নোৱাৰিলৈ সম্পৰ্কীতি অহা
অসমৰ। তাৰ ফলতেই আমি প্ৰতাকেই প্ৰত্যোকক

হেকৱাই পেলাইছো। আপোনালোকৰ দেশ-
খনৰ প্ৰতি জানো অকণো কৰ্তব্য নাই—অকণো
দায়িত্ব নাই? সন্তোষা প্ৰেমৰ কাৰণে বহুতো
ডেকা পোৱা যায়— কিন্তু বিয়াৰ প্ৰস্তাৱত তেওঁ
লোকৰ অস্তৰ কিয় কিপে মই নাজানো।
তেতিয়াহলে এই ব্যভিচাৰ বোৰো আপোনালোকে
স্থষ্টি কৰিব নালাগে। আপোনালোকৰ কেইজন
মান বিবেচনাহীন ডেকাৰ কাৰণে এটা জাতিয়ে
এটা জাতিক ভুল ভাবি আহিছে। আপোনা-
লোকৰ ভৈয়ামত মোৰ বঞ্জিত এজন নহয়
বহুতো আছে। আৰু মোৰ দৰে ভুৱাত আজ্ঞা-
চেতনা হেকৱা বহুতো হতভাগিনী থাছিয়া ছোৱালী
পাহাৰত ওলাব। এইবোৰ মূলতে আপোনা-
লোকৰেই জানো দোষ নহয়? মে সৰল বিশ্বাস
টোৱেই আমাৰ দোষ? ভাবি চাওক—আপোনা-
লোক কেইজন ডেকাই আজি চৰকাৰৰ
উদ্দেশ্যটোকো। মিছা প্ৰমাণ কৰিবে। ইচ্ছা
কৰা হ'লে— মই মোৰ দায়িত্ব লবলৈ বঞ্জিত
হাজৰিকাক বাধ্য কৰাৰ পাৰো; কিন্তু লাভ
কি? তাত্ত্বো অস্তৰ নেপাম— আমি যন্ত্ৰ নহয়—
আমি মাহুহ। শ্ৰান্গৰ বিচাৰ...”

হঠাৎ কৰা এটা শব্দ শুনি অলকা বৈ
যায়। উভতি চাই দেখো মিছু! লাইটৰ পোহ-
ৰত মিছুৰ চুকু ছুটি সিংহিনীৰ দৰে জলিব
লাগিছে। আৰু অলকা ? তাই থিয় হৈ চুকু
পানীৰে দুচুৰ তিয়াই পেলাইছে।

“মিছু!” মোৰ মাতত অস্বাভাবিক স্বৰ।
“আপোনাক এনে বুলি জনা হলে...”
“মিছু তুমিও মোক ...”

“এয়া চাঁক।” মিহুরে বেগটো থুলি
টেলিগ্রাম এখন সোলৈ অগিবচাই ছক্ ছক্কৈ
কান্দি উঠে।

“মই হেনো খাছিয়া ছোৱালী এজনীৰ
লগত বছত তললৈ নামি গৈছো। মই একা
কব নোৱাৰিলো। আমাৰ সমাজত এনে মাঝুহ
আছে যে মাঝুহ মৰি গলেও যাৰ খবৰ লবৰ
অবসৰ নাথকে সিও আনৰ চৰিত্ৰ অপগ্ৰাহত
সদৰ তৎপৰ।

“মই যাঁও দেই। আপুনিয়ে নিশ্চয় অজ়া
দাৰ বিবাহিতা পঞ্চ। আৰু মোৰ নবো।
আপুন লেকান্দিৰ—মই যাঁও। আপোনাৰ
হাতত অজয়দাক গতাবলৈ পাই মই অন্ততঃ
এদিনৰ কাৰণে শাস্ত্ৰৰে টোপনি যাৰ পাৰিম ;
কিন্তু আপুনি একো নাভাবিব—নবো— মই
চৰিত্ৰহীনা হলেও অজয়দা নিষ্পল।”

—“অলকা।”

—যাঁও দাদা। মোৰ এই অপমানটোৰ কথা
নাভাবিব দেই। ভাৰলৈ মই বৰ দুখ পাম।

ই আমাৰ কাৰণে একো তুন নহয়। আপোনা
লোকে আমাৰ ওবে জীৱনটো জ্বালাতন কৰি
মৰাৰ কাৰণে বি অপমান কৰে তাৰ তুলনাত
ই তেমেষ নগণ্য। নবো তিবোতা মাঝুহ—দোখ
তেখেও নহয়; কিয়নো কোনো বিবাহিতা
পঞ্চয়েই স্বামীৰ এনে কথা শুনি সহ্য কৰি
থাকিব নোৱাৰিবে। য'ক—আমি বচাৰো পৰ্বত
ভৈৱাম সম্প্রাত — আমি আপোনালোকক
বিশ্বাস কৰো— গোৰ হয় তাৰেই এয়ে পুৰুষাৰ
বিদায় নবো।” তাইব কঁপা মাতটো শেষলৈ
অস্পষ্ট হৈ যাব।

...অলকা ওলাই গ'ল। মই মাত্ৰি খুজছিলো—
কিন্তু নোৱাৰিলো। বাহিৰ আকাৰত তাৰ
মিলি গ'ল। ...অলকা আজি সাত্ত্বনা নতু।
আশাস দিবলৈ কোনো বাই। মোৰে নিচিমা
এজন শিক্ষক ডেশাই তাইব জীৱনত কেৰোণ
লগাই আশ্রমহীনা কৰি আতবি গ'ল।

তেতিয়া আকাৰৰ তথাকাৰ হৈছো
কিপিছিল।

“চাহ বাগিছাৰ বনুৱাৰ কলা-সংস্কৃতি”

শিলালী বিভিন্ন স্থানত পৰিবৰ্তন কৰাৰ ক্ষমতা পৰ্যন্ত কৰাৰ পৰ্যন্ত পঞ্চমী বালা গজনু
প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয়

(কৰম পূজা)

চাহ বাগিছাৰ বনুৱাৰ সকলৰ কলা-সংস্কৃতি
অতি বৈশ্বষ্টপূৰ্ণ ভাৰতবৰ্ষত বিভিন্ন প্রাচুৰ
পৰা অহা লোক সকলৰ সমষ্টিকে আজি বনুৱা
গোষ্ঠী বুলি আখন দিয়া হৈছে। প্ৰতোক
জাতিৰে নিজস্ব কৃষ্টি-কলা আছে আৰু প্ৰতোকৰে
ভাষা সুকীয়া সুকীয়া। এই বিভিন্ন জাতিৰে বৃহৎ
সমষ্টিটোকে মজতুৰ আৰু এণ্ডলোকৰ কলা-সংস্কৃতিকে
মজতুৰ কলা সংস্কৃতি বুলি বোৱা হয়। এক মন
এক প্ৰাণ হৈ প্ৰতোকেই প্ৰতোকৰ কলা কৃষ্টি
আকোৱালি লৈছে নিজস্ব জাতিৰ সম্পদ বুলি;
কিন্তু দুখৰ বিষয় যে মজতুৰ জাতিৰ কলা-কৃষ্টি
লৈ বজতে আলোচনা-বিলোচনা কৰে। বাহিৰৰ
সমাজে সহিতৰ কৃষ্টি-কলা একো নেমেখে মাত্ৰ
“মদ” আৰু “মদিলৰ” মাতহে শুনে।

মজতুৰ সকলৰ মাজত চলি অহা গীত-মাত
অতি প্ৰাচীন কালৰে পৰা মুখে মুখে চলি
আহিছে। এই লোক গীত বিলাক কোনো
লিপিবদ্ধ কৰি বথা নাই। সেইহে আজি মজ-
তুৰ কলা-কৃষ্টি লুপ্ত হৰ ধৰিছে। কলা-সংস্কৃতি
লুপ্ত হৰ ধৰিছে। কলা-সংস্কৃতি নাথকিলে
কোনো জাতিয়েই জীয়াই থাকিব নোৱাৰিবে।

শ্ৰদ্ধেয় মহোদয় শ্ৰীযুত গোলাপ খাউড়ে
“চাহ বাগিছাৰ অসমীয়া” নামৰ কিতাপখনত
লিখিছিল—“অসমৰ মতুন আৰু বহুতৰ সাংস্কৃতিক
জীৱনত এটা বিৰাট অংশ জুৰি থগ চাহ

বেনে—“উঠো উঠো আৱা কিয়া কিয়া আৱা,
জামামে জাগল ধনাৰ হৰাবে।”
কৰম পূজা এৰাৰ কৰিলে প্ৰত্যেক বছৰে কৰিব;
নহলে কিবা অঘটন ঘটিব পাৰে, বা যি ঘৰ মাঝু-
হৰ ঘৰত কৰম পাতে সিঁহতৰ ধান আদি গাজ
মেলি উঠে। সঁচাকৈয়ে এইটো বৰ আচৰিত
কথা। কৰম উৎসৱ দৃষ্টি ধৰণৰ মত শুনা যাব।
কিছুমানৰ মতে সন্তান-সন্ততি নহলে কৰম পূজা
পাতে আৰু কিছুমানৰ মতে আত্ৰ মঙ্গল কামনাই
এই পূজাৰ উদ্দেশ্য। অৱশ্যে সঁচাই কাৰণ যি ঘৰত
কৰম পূজা পাতে সিঁহতৰ যদি আত্ৰ নাথাকে
কৰম ডাল আনিবলৈ ধাঁওতে গুহিনীয়ে ইনাই-
বিনাই কান্দিব ধৰে। এই কৰণ দৃশ্য দৰ্শন
প্ৰত্যোকেই কান্দিব লগীয়া হয়।

কৰম পূজাৰ দিনা কৰমতী ছোৱালী
বিলাকে পূজাই আগদিনা বাতিৰ পৰাই
উপবাসে থাকে। আৰু কৰম পূজাৰ দিনা
নৈত গৈ কৰম পাতেবে মুখ-হাত আৰু গা-পা
একেৰাৰে ধুই আহি নতুন কাপোৰ পিঙ্কে।
সেই দিনা সিঁহত আনন্দত অধীৰ হৈ পৰে।
মধুলি কৰমতী ছোৱালী, লৰা, বৃঢ়া আদি সকলোৱে
আগতে চাই থোৱা কৰম গছ (মৰলীয়া
গছ) ডাল কাটি আনি আগতে ঠিক কৰি
বথা মণ্ডপত দীঘলে দীঘলে পুতি থয়। নানা
ৰঙৰ ফুলেৰে আলুনা আদি দি বেদীটো
ধুনীয়াকৈ সজাই। সেইদিনা কৰম গছ জোপাক
“কৰম বাজা বোলে। প্ৰত্যেক কৰমতী ছোৱালী
ঘৰলৈ গৈ থালিত ধুনীয়াকৈ সজাই পূজাত দিব
লগীয়া বস্তু আদি আনে। আন এটি কথা

উল্লেখ কৰিব লগীয়া যে— যি কেইজনী ছোৱালী
উপবাসে থাকে সিঁহতৰ প্ৰমাণ চাবৰ কাৰণে
প্ৰত্যেকৰে নামত প্ৰদীপ দিয়ে। আৰু “কহনী
বৃঢ়াই” (কৰম সংক্ৰান্ত সাধু কোৱা) প্ৰদীপ
জপাৰ। যদি কাৰিবাৰ নজলে তে’তয়া জানিব
যে তাই নিশ্চয় কিবা থাইছে। উপবাস থকা
আটাই কেইজনীৰ প্ৰদীপ জপি উঠে; কিন্তু নজলী
জনীক কৰম ডাল ধৰিব নিদিয়ে। “কহনী বৃঢ়াই”
কৰমৰ উদ্দেশ্যত থকা সাধু কথাটো অৰ্থসহ
কৰমতী ছোৱালী আৰু বাইজৰ আগত বৃঢ়াই
কয়। বাইজে শ্ৰদ্ধাসহ “কহনী বৃঢ়াব” সাধু শুনে।
কৰম ডাল ধৰা ছোৱালীকেইজনীক কৰম ডাল
ধৰাৰ কাৰণ সোধে আৰু কৰমতী ছোৱালী
বিলাকেও নিজৰ নিজৰ ব্যক্তিগত কথা কয়।
কৰম পূজাৰ সাধুটো সত্যনাৰায়ণ পূজাৰ দৰে
একেই। গোটেই বাতি জাগৰণ হয়। কৰম
পূজাৰ শেষত প্ৰচলিত নিয়ম অমুসবি কহনী
বৃঢ়াক মান-সংকাৰ কৰে।

কৰমতী ছোৱালীয়ে বুমুৰ নৃত্য আৰস্তু কৰি
দিয়ে। প্ৰথম গীতটিৰে বুমুৰ খেলা আখৰাটো
বাবি লোৱা হয়।

“আখৰা বন্দনা কৰি স্বৰস্তী মাই
আস সবে খেলিব বুমুৰী
হায় মাদল বুমুৰ লাগল ভাৰী
হাতে পেলাই গামছা
কান্দে পেলাই মান্দৰী
বহু বেঁচি সবে লেলাই ঘেৰি”
হায়, মদন বুমুৰ লাগল ভাৰী—
বামে দক্ষিণে কালি

বন্দনা কৰেছো গলপতি—

আহাৰা প্ৰহলাদে আজি খেলিব বুমুৰি—
হায় মদন বুমুৰ লাগল ভাৰী।

তাৰ পিচত বুমুৰ গীত গাবলৈ আৰস্তু কৰে।

দলে দলে মতা, মাইকী, গাতক, ল'ৰা, বৃঢ়া-বৃঢ়ী

সকলোৱে বুমুৰ নৃত্যত ঘোগ দিয়ে। কৰমৰ

বঙ্গলগাই গাৰ ধৰে গাতক হতে

(১) “ভাঙ্গিল সোণৰ শাখা মুকলীৰে

ভাঙ্গিল সুখাৰ শাখা চুকলী”

(২) কি গায়ে ভৰু মাত লয়ে

বাই কুণ্ড প্ৰিয় নটৰৰ

মধু থায়ে ভৰু মাত লয়ে

বাই কুণ্ড বৎসি নটৰৰ।

মৰাবোৰে ছোৱালীবোৰক ঠাটা কৰি সোধে।

গাব ধৰে।

ছুট মত ছুকড়ী কাখে মাথাই কলনি
মাৰিব মূৰতীৰ কাপড় ভাঙিব কলচি।

* * * *

বল মেঘে সভয়ে লাল হৰি নায়াহে

তিৰ ছুড়তে হৰিণ মৰিয়না গেল

বে সুন্দৰীয়াবে—

হাসৰ শুনা ভেলৰে সুন্দৰীয়াবে।

এই দৰে না না বুমুৰ গীত গাই বাতিপুৱা কৰম

ডালক নৈত উতাই দিবলৈ লৈ যাওঁতে না না

বাচকবনিয়া বুমুৰ গীত গাবলৈ ধৰে।

যেনে—আজৰে কৰম বাজা ঘৰে দোৱাৰে

কালৰে কৰম বাজা কাল ননীৰ পোাৰে

আহু আহু কৰম বাজা অহচহ মাস

আনিব ভাদৰেৰ মাস।

* * * *

বিষু বাভা

ভুপেন হাজৰিকা

২য় বাৰিক

আজলি সোণপাহী জনীয়ে।

নিৰলে নিৰলে চকুলৈ চুকিলৈ॥

তুমি নাই তুমি নাই তুমি নাই... নিৰত যোৱা

হালোৱা হজুৱা তৰমজলিয়া।

অযুত জনতাই গুণে-গাঠে সোৱৰে॥

তুমি নাই তুমি নাই তুমি নাই... আজি

কোনে পথ দেখুৱাই... তোমাকে ধিয়াই;

হেজাৰ হেজাৰ সংগ্ৰামী জনতাই আজি

অগণি জলাই;

যদি কেতিয়াৰা কৃষিৰে স্মষ্টিৰ সপোন বচে...

সেই মধুৰ ক্ষণত চৰ্যগীয়া হাঁহিবে তুমি আহিবা

তুমি আহিবা, আহিবা বাভা তুমি আহিবা...।

(বিঃ দঃ—বিষু বাভা স্মৃতি দিবসৰ অর্ঘষ্টানত সমদল গীত হিচাবে গোৱা হৈছিল।)

সিঁহতে বিচাৰে॥

ভুল পরিষ্কৃতি

নিচুকী বৰা
২য় বার্ষিক

মীনাক্ষী বৰুৱা—এটা সক অথচ ধূনীয়া হল। কিন্তু আমাৰ সমস্ত জ্ঞানো সিমানতে শেষ নাম। আকৰ্ষণীয় চাকুৰ দৃষ্টি আৰু স্বভাৱসূলভ হাঁহিটোৰে মীনাক্ষী বৰুৱা সঁচাকৈয়ে অপকৰণ। অপৰ্যুপ কপ-হৌৱনৰ অধিকাৰিণী মীনাক্ষী বৰুৱাৰ নামটো মোৰ মন ডায়েৰীৰ পাতত আজি ও ক্ৰংতৰাৰ উজ্জলতাৰে জিলিকি আছে। জীৱ-অৰ সহস্র প্ৰাৰ্থনেও ইয়াক উটাই নিব নোৱাৰিলে। নোৱাৰিলে তাৰ কিঞ্চিৎ অনিষ্ট কৰিব।

আজি প্ৰায় সাত বছৰ আগতে লগ পাই-ছিলো মীনাক্ষী বৰুৱাক। যেতিয়া মই বি-এ মহলাৰ বিতীয় বার্ষিকৰ ছাত্ৰ আছিলো ঠিক তেতিয়াই তাই নাম লিখাইছিলহি প্ৰাক্ বিশ্ববিদ্যালয় শ্ৰেণীত। আমাৰ দুয়োৰে প্ৰথম পৰিচয় হৱ নাটকৰ মাধ্যমেৰে আৰু নাটকীয় ভাবেই ইয়াৰ শেষ পৰিষ্কৃতি আহিছিল।

College week মই এখন স্বৰচিত নাটক কৰিবলৈ আগবঢ়িছিলো। তাৰ নায়িকা হৰবলৈ মই মীনাক্ষীকেই অনুৰোধ কৰিছিলো কাৰণ তাই আছিল স্মাৰ্ট। মোৰ নাটকেও ঠিক তেনে এগৰাকী নায়িকাকেই বিচাৰিছিল। প্ৰথম প্ৰচেষ্টাতে তাই ঘথেষ্ট কুতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিছিল। শ্ৰেষ্ঠ অভিনেত্ৰীৰ সম্মানেৰে তাই হাঁহি হাঁহি মোক অভিনন্দন জনাইছিলহি আৰু ময়ো শ্ৰেষ্ঠ পৰিচালকৰ সম্মান পাই ঘথেষ্ট গোৰৰ অনুভৱ কৰিছিলো। College week শেষ চিনাকি কৰি দিছিল তাইৰ মাক দেউতাক

লগত সহপাঠী বুলি। এদিনেই নহয় আৰু নাব ওচৰলৈ। আমাৰহে লাজ নাই। যৰম বহুতো দিন তাহাতৰ ঘৰলৈ গৈছো। কোনো থকা হেতেন নমতাকৈও আহিলহেতেন। মীনাক্ষী গৈছো মীনাক্ষীৰ অনুৰোধত আৰু কোনো কীৰ কথাৰ খোচ কোনথিনিত ধৰিব পাৰি অলপ দিন গৈছো মীনাক্ষীৰ প্ৰতি থকা মোৰ মৰমৰ পাতলাই কলো—আহিয়েই আছো দেখোন!

তাপত। অৱশ্যে মীনাক্ষীৰ বন্ধু বুলিয়েই মাক এই কেইদিম নাহোতেই যে তুমি মানুহ পঠাৰ দেউতাকৰ পৰা ঘথেষ্ট মৰমো পাইছিলো।

মই আৰু জনাই নাছিলো নহয়। বাধা দি এদিনৰ কথা এটা আজিও স্পষ্ট ভাৱে মনত কৈছিল তাই—নকৰ, প্ৰদীপদা এই কেইদিনেই আছো। তাহাতৰ ফাইনেল পৰীক্ষাৰ ওচৰত। যেন এটা বছৰ। তুমিয়ে মোক অকণো রুবুজিলা সেই অজুহাততে মই সিঁতৰ ঘৰলৈ যোৱা প্ৰদীপদা।

নাছিলো কেইবাদিনো। কিন্তু তাই সিঁতৰ নাৰায়ণে দিয়া চাহ তামোল থাই মীনাক্ষীৰ বন কৰা লৰা নাৰায়ণৰ হাতত এখন চিঠি দি পঢ়াৰ থবৰ বাতৰি সুধি গুচি আহিলো। বাস্তত পঠাই দিলো। মীনাক্ষী আৰু মোৰ ঘৰৰ আহোতে একেটা কথাই মনলৈ আহিবলৈ ব্যৱধান মাত্ৰ আঢ়ি মাইল। মোৰ ঘৰ মামে ধৰিলো। মীনাই বাক কিয় তেনেকৈ কৈছে? ভাড়া ঘৰ। ভাড়া ঘৰত থাকিয়েই মই পঢ়া—তাইক নেদেখি এই কেই দিন মোৰ তো কম শুন। কৰো। মোৰ আচল ঘৰ গাঁৱত। নাৰা—বেয়া লগা নাই। তেনেহলে কৰবাত কিবা ঘণে চিঠিখন দি। কৈ গাল যে বাইদেৱে আপো—ভুল হৈ গৈছে নেকি?

নাক জৰুল জৰুল মাতিছে। চিঠিখন খুলি ভুল কৰিছিলো আমি। সেই কথা আজি দেখো মাত্ৰ দুটা লাইন। ইমানকেট লিখিছিল মৰ্মে মৰ্মে উপলক্ষি কৰিছো। সেই ভুলৰ পৰিচিঠিখনত—প্ৰদীপদা এই মাত্ৰ আহক। অলপ গতিও যে ইমান ক্ষয়াবহ হৰ সেই কথা আমাৰ দৰকাৰ আছে।

অতি সোনকালে গৈ মীনাক্ষীৰ ঘৰ শুলালো ছিল। আমাৰ চাল-চলন আৰু আচাৰ ব্যৱহাৰ গৈ। হয়তো এইয়া মোৰ মীনাক্ষীৰ প্ৰতি থকা মীনাক্ষীৰ মাক-দেউতাকে মানি লব নোৱাৰিলে। দুৰ্বলতা। মোক যোৱা গম পাই। তাই মানি লব পাৰিলৈহেতেন যদি মোৰ বংশ মৰ্যাদা ওলাই আহিলৰ পিঙ্কনত সাধাৰণ এজোৰ থাকিলহেতেন, হলোহেতেন যদি কোনো সমাজত কাপোৰ, অসংহত চুলি আৰু মুখত অভিমানৰ নাম থকা লোকৰ সন্তান। অশিক্ষিতা পিতৃ-মাতৃ হৈ। অভিমন্তী সুবেৰেই কৈ গল মীনাক্ষীয়ে— আৰু নাম হীন পৰিয়ালৰ মই এটি নগণ্য প্ৰাণী। আজিনো কিয় আহিল? হয়তো মোৰ চিঠি— এই সামাজৰ পাৰিচয়তে বাক আমাৰ মিল-মিচাক থমেই আনিলে নহয় জানো? মই আৰু কেনেকৈ স্বীকৃতি দিয়ে। আগন্তক বিপদৰ সন্তা-নহা দেৰি নাথাৰণকে পঠাই দিছিলো আপো— বনাত সদা বৰুৱা সষ্টন হৈ পৰিল। আদেশ

॥ জেডিএচজিয়ান ॥

দিয়া হল মীনাক কলেজলৈ গাড়ীৰে যাবলৈ। মীনাক্ষীৰ চকুৰ আগৰ পৰা তথাপিও মই আৰু প্ৰদীপ দত্ত নামৰ লৰাটোৰ লগত মিলা-তাইৰ মৰম পাহৰিব পৰা নাই। তাই হেনো মিচা নকৰিবলৈ শুনাই দিয়া হল। এই কথাত কেতিয়াৰা কেতিয়াৰা চিঞ্চিৰি, পৰি ঘায়। মীনাই প্ৰথমতে প্ৰতিবাদ কৰিছিল। কিন্তু কেতিয়াৰা মুখেৰে অস্পষ্ট ভাৱে কথা কৈ দেউতাকৰ কথাৰ পাকত তাই আৰু মাত্ৰাত্মিব থাকে। তাৰ দুটা এটা শব্দ বুজিৰ পৰা ঘায়। নোৱাৰা হল। বি-এ ফাইনেল পৰীক্ষাৰ সময়ত তাই আগৰেই কৰ— প্ৰবণক, প্ৰদীপদা সদা বৰুৱাৰ পৰা এখন চিঠি পালো। চিটিখন প্ৰতাৰক আদি শব্দবোৰ, এইবোৰ মোৰ বৰু-পঢ়ি মই আচৰিতেই নহয় অন্তৰত আঘাত জনৰ পৰা শুনা কথা।

পাইছিলো যথেষ্ট। তেওঁ কটকি কৰি লিখিছিল,

“মীনাৰ লগত তোমাৰ মিলা-মিচা শোভা নাপায়। বাওনা হৈ চন্দ্ৰলৈ হাত মেলিব নালাগে। তোমাৰ আৰু মীনাৰ সমন্ব আজিৰ পৰা চিঞ্চি দিয়া। মীনাক বিচাৰি তুমি আমাৰ ঘৰলৈ আৰু আহিব নালাগে। দোধোৰ-মোধোৰ অৱস্থাত পৰীক্ষা দিলো। বিজাণ্ট ওলাল এদিন। আৰু পাছো কৰিলো। তেতিয়াৰ পৰা আৰু মই সিঁতৰ ঘৰলৈ ঘোৱা নাই। ধনৰ দুৰ্যোগ হলোও আত্মসন্মান বোলা বস্তো সকলোৱে আছে। আছে এটা সুস্থ মন।

বি-এ-পাছ কৰি চাকৰী এটা পাটি শুৱাহাটীলৈ গুঁচি আহিলো। অফিচৰ ফাইলৰ মাজত সোমাই থাকি সকলো কথা পাহৰি পেলাবৰ চেষ্টা কৰিছিলো। বাস্তৰাবে কটাই দিছিলো চাৰিটা বছৰ। ধনৰ ধনী হোৱা মনোবৃত্তিবে সদা বৰুৱাৰ শাসনে জীয়েকক সংপৰ্কলৈ আনিব নোৱাৰিলো। কৰ্তৃৰ শাসনৰ ফলত তাই উন্মাদ হৈ ঘাৱা বুলি মোৰ বৰু এজনৰ মুখে শুনিছিলো। তাইৰ প্ৰতি মোৰ অচুকম্পা জাগে। যদিও আত্মিৰ আহিলো ঘোৱাহাটীৰ পৰা, আত্মিৰ আহিলো

আজি এবছৰ হৈছে তাই চুইচাইড কৰা। আজি তাইৰ মৃত্যুৰ দিনত অতীতৰ সৃতি সুৱৰ্ব তাইৰ আত্মাৰ সদগতিৰ অৰ্থে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছো। মীনাক্ষী আছিল সদ্বৃত্তি এপাহি ফুলৰ দৰেই পৰিত্ব। উহুকি বে নিৰ্মম দৃশ্য। খৰৰটো পাই লগে লগে দৰোৰিছিলো ঘোৱাহাটীলো। গৈ ঘৰটো দৃশ্য দেখিলো আজিৰ পাহৰিব পৰা নাই। প্ৰাণহীন মীনাক্ষীৰ জলিত নগ দেহাটো দেখি মইয়ে আৰু থিৰেৰে থাকিব নোৱাৰিলো। নিজকে বৰ অপৰাধী অপৰাধী লাগি গ'ল। আৰু ঠিক কেইদিন মানৰ পাচত এখন চিঠি পালো অফিচত। চিনাকি চিনাকি লগা আখৰ দেখি হতভন্ন হৈ গলো। ই কি? এই-যায়ে মীনাক্ষীৰ আখৰ। কিন্তু কেনেকৈ? মোৰ ভুল হোৱা নাইতো! নিজৰ চুককেই বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰা হলো। লৰালৰিকৈ চিঠি, থন থুলি পেলালো। সঁচাকৈৱে তাইৰেই চিঠি। পঢ়ি গৈছিলো,—পূজনীয় প্ৰদীপদা, তোমাক মই আপোন বুলি ভাবিছিলো। তুমি যে ইমান নিষ্ঠুৰ, তুমি মোক পৰ বুলি ভাবিলা। সেইয়ে মৃত্যুৰ মুখলৈ ঠেলি পথাৰলৈও

॥ জেতি চঞ্জিয়ান ॥

তোমাৰ বেয়া নেলাগিল। মইও তোমাৰ আশী-কৰ্বাদকে শিৰত লৈ আজি সেই পথকে বাছি লৈছো। মোক তুমি আশ্বাস দিছিলা—যেতু মি দুৰ্যোগ, গৱালীয়া, মোৰ ওচৰত তুমি একো নাপাবা মীনা। তোমাৰ দেউতাৰ টকা আছে। সম্মান আছে। দেউতাৰ প্ৰেছটিজ বাখি তুমি একো মোৰ ওচৰত পৰা আত্মিৰ ঘোৱা। মই নিঃকিন অশিক্ষিতা মা-দেউতাই মোৰ পৰিচয়। তুমি জানো সুধী হোৱা? মোক ধন নালাগে। টকা পটচাই মালুহক আনন্দ দিব পাবে বুলি মই নাভাবো। তোমাৰ ওচৰত মই বিচাৰিছিলো মাত্ৰ অকণি মৰম আৰু আশ্রয়। তুমি সুখেৰে থাকা, মোক লৈ আৰু তুমি অকণে অশাস্ত্ৰ।

নোপোৱা। মৰো ওলালো, শাস্তি বিচাৰি। কেতিয়াৰা ঘদি দোষ কৰিছিলো তাৰ বাবে যেন ক্ৰমা কৰি দিয়া—।”

চিটিখন পঢ়ি তাৰিখটো চাই দেখো যে চৈদ্য আগষ্টৰ দিনাই এই চিটিখন লিখা আৰু সেইদিন তাৰিখেই সেই ঘটনাটো ঘটিছিল। মীনাক্ষীয়ে মোক অভিশাপ দি গল। মই তাইৰ কথা বাখিৰ নোৱাৰিলো। তাৰ বাবে আজি মই অনুতপ্ত। সমাজৰ বঙা চকু আৰু ধনৰ ধনী মালুহলৈ ভয় কৰি কিষে মাৰাভাক ভুল নকৰিলো। তাৰ জনো শুধৰণী আছে? আজি তাইৰ মৃত্যু দিনত মোৰ মানস পটত ভাঁহি উঠিছে—তাইৰেই প্ৰতিচ্ছবি।

• • •

মজহৰ লোক সংস্কৃতি

(পুষ-পৰৱৰ)

সুৰেন কুমাৰ
প্ৰাক্ বিশ্বিতালয়

চাহ মজহৰ কলা সংস্কৃতিত চহকী। তেওঁলোকৰ জীৱন ঘাত্রাত গিঞ্চিত লোক সংস্কৃতি আৰু লোক-গীতিয়ে চাহ বাগিছাৰ আৱৰ্দ্দন আৱৰ্হার মাজত আনি দিয়ে আনন্দ মুখৰ পৰিবেশ। যি পৰিবেশৰ মাজত সমস্তাৰ্পণ কৰ্ময় জীৱনত তেওঁলোক ক্লান্ত অৱসাদ পাহৰি অকণমান আনন্দ উপভোগ কৰিবলৈ সুযোগ পাব।

মজহৰ লোক সংস্কৃতিত পুষ-পৰৱৰ (পুহ সংক্রান্তি তিৰ্থিত) এটি লেখত লব জগীয়া উৎসৱ। ই ঘাইকৈ চাহ মজহৰ লোকগীত কৃষ্ট। পুহ সংক্রান্তি তিৰ্থিটো এটি পৰিত্ব দিন হিচাবে গণ্য কৰা হয়। এই দিনটো মুনিহ-তিৰ্বোতা উভয়ৰে আনন্দ উৎসৱৰ দিন। “পুষ-পৰৱৰ”—এই উৎসৱটোৰ দুটা দিশ আছে, এটি মুনিহ সকলৰ আৰু আনটো তিৰ্বোতাসকলৰ।

॥ ভুলৰ পৰিগতি ॥

॥ ২৫ ॥

মুনিহ সকলৰ দিনটো আচলতে আখবা (কুকুৰ ঘুঁজৰ আখবা) বুলি কোৱা হয়। এমাহৰ আগৰে পৰা এই আখবাৰ বাবে প্ৰস্তুতি চলোৱা হয়। বি সকলে এই আখবাৰত ঘোগ দান কৰে, তেওঁলোকে একোটাকৈ ডাঙৰ মতা কুকুৰ লগত আমে। কুকুৰ ঘুঁজৰ প্ৰতিযোগিতা-মূলক উৎসৱত এটি অৰ্থ আছে।

এই দিনটো এটি পৰিত্ব ঘাতাৰ দিন গণ্য কৰি পুৱাতেই সংক্রান্তি স্নান কৰি উৎসৱ ‘পঁঠা-পনা’ থাই দলে দলে আখবাৰত ঘোগ দিয়ে। নিজৰ কুকুৰৰ লগত ঘোৰ চাই ঘুঁজ দিয়ে। যিজনে হাৰে, জনশ্রুতি কোৱা হয়, মেই বছৰৰ বাবে তেওঁৰ ‘ঘাতা’ ভাল রহয়—অৰ্থাৎ তেওঁৰ কৰ্মক্ষেত্ৰত জয় লাভ কৰিব নোৱাৰে। সেই দিনাৰ পৰাই তেওঁক গোটেই বছৰ সারবানে থাকিবলৈ সকিয়াই দিয়া হয়। এই আখবাৰত দলগত প্ৰতিযোগীৰহে প্ৰকোপ বেচি দেখা যায়। ‘আখবা’ মুনিহ সকলৰ একচেতনা উৎসৱ। ইয়াত তিৰোতাৰ প্ৰবেশ নিশিদ্ধ। আখবাৰত অ্যায় অৱলম্বন কৰোতা প্ৰতিযোগীক দণ্ড বিহা হয়।

আনটি দিশ তিৰোতা সকলৰ। এয়া ‘টুচু-পুঁজা’ টুচু পুঁজাৰ নিৰ্দিষ্ট দিন পুহ সংক্রান্তি তিথি নিশ। এই ‘টুচু-পুঁজা’ৰ বাবে এমাহৰ আগৰ পৰাই প্ৰস্তুতি চলোৱা হয়। আবোণ সংক্রান্তি দিনাৰ পৰা প্ৰত্যেক দিন সকিয়া টুচু-পুঁজা কৰা স্থানত চাকি-শলিতা জলোৱা হয় আৰু ফুল-পাত দি পুঁজা কৰা হয়।

প্ৰথমে, লোক কথা আৰু লোক গীতাত থকা কাৰণ আৰু উপাসনাৰ কথা কোৱা যাওক।

প্ৰবাদ আছে, কোনো গৰাকী তিৰোতাৰ সন্তুষ্ণ নহলে নাইবা কেৱল লৰাই জন্ম হলে তেওঁ লোকে টুচু-পুঁজা কৰি সন্তুষ্ণ অথবা কল্পাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰে। কাৰোবাৰ ঘৰত ল'বা-ছোৱালীৰ ছথ-বাতনা, বেমাৰ-আজাৰ সদায় হৈ থাকে তেওঁলোকে টুচু পুঁজা পাতে আৰু কুশলে বাখিবলৈ টুচু দেবীক প্ৰাৰ্থনা কৰে। আকো কেতিয়াৰা কেইবাজনীও কুমাৰী ছোৱালীয়ে তেওঁ-লোকৰ ভৱিষ্যত ভীৱনৰ মঙ্গলাৰ্থে টুচু পুঁজা পাতে। কিন্তু আটাইতকৈ মন কৰিব লাগীয়া কাৰণ, গাভৰ ছোৱালীৰ গোপনীয় ইচ্ছা-আকাঙ্ক্ষাৰ প্ৰাৰ্থনা।

টুচু-পুঁজা কৰিবলৈ ‘পণ’ কৰা হয়। এই পুঁজা তিনি বছৰ, পাঁচ বছৰ নাইবা সাত বছৰৰ পাত্ৰিব লাগে। কেৱল এবছৰ কৰিয়েই এৰি দিব নোৱাৰি। ‘পণ’ ভঙ্গ কৰিবলৈ অগঙ্গল হৰ পাৰে—লোক বিশ্বাসত আছে।

লোক কথাত থকা টুচু-পুঁজাৰ আখ্যানটিও মন কৰিব লাগীয়া। পুৰণি কালত কোনোৱা এজন বজাৰ ‘টুচু’ (দিব্য-সুন্দৰী ও লক্ষ্মীযুক্তিপুৰী) নামৰ এজনী মাত্ৰ কল্পা আছিল। তাই আছিল জাকত জিলিকা, সকলোৰে মৰমৰ আৰু সকলো গাভৰৰে প্ৰিয়-পাত্ৰী। লগৰ সথীহৃতে টুচুৰ ভৱিষ্যত মঙ্গলাৰ্থে নিতো সকিয়া দেৱতাক উদ্দেশ্য কৰি প্ৰাৰ্থনা কৰে। কিন্তু দুর্ভাগ্য বশতঃ এদিন নিষ্ঠৰ কাল নিয়তিয়ে সকলোকে কনুৱাই টুচুক ইহজগতৰ পৰা আতবাই নিয়ে। বজাৰ প্ৰজা সকলোৱে শোকত গৰ্জাহত হ'ল। লগৰ সথীহৃতে সেইদিনা টুচুৰ আজ্ঞাৰ সদগতিৰ বাবে দুৰ্ভাৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালে। সকলোৱে

বজাৰক শাস্ত্ৰনা দিবলৈ ‘পণ’ কৰিলে, প্ৰত্যেক বছৰে এই বিষাদপূৰ্ণ দিনটোকে তেওঁলোকৰ প্ৰিয়সৰী “টুচু-মণি”ক আৰাধনা কৰিব। এয়ে আছিল বৰ্কমান, পুৰুলীয়া লোক-কথাট। যিকি নহওক পুৰুষামুক্রমে চলি অহ পথা অশুয়াৰী এতিয়াও সথীহৃতে টুচু-পুঁজা পাতে। ‘লক্ষ্মী’ৰ ক্ষমত সুন্দৰ নাৰী আকৃতিৰ মাটিৰ পুতিমা সাজি নাইবা ফুল-পাত দিয়েই এই পুঁজাৰ আয়োজন কৰে।

যদিও টুচু-পুঁজা কেৱল তিৰোতাসকলৰে উৎসৱ,— তথাপি ইয়াত পুৰুষমকলে হস্তক্ষেপ কৰা দেখা যায়। পুহ সংক্রান্তি টুচু-পুঁজা সকলোৱে একত্ৰিত হৈ ‘জাগৰণ’ কৰে। গোটেই বাতি টুচুক উদ্দেশ্য কৰি কিছুমান লোক গীত গোৱা হয়। গীতবোৰ নানা সুব্যুত; কিন্তু কোনো নিৰ্দিষ্ট ছন্দ নাই। গীতবোৰত আছে প্ৰেম, বিবহ-বেদনা আৰু ঈশ্বৰৰ মহিমা কীৰ্তন, উদ্দেশ্য সফল হোৱাৰ প্ৰাৰ্থনা গীত আৰু কোনো নিৰ্দিষ্ট ডেকা বা গাভৰক ইতিকিং কৰি গোৱা গীত। সুবৰ লঘু সুলিলিত, মনোমোহন আৰু প্ৰাণ প্ৰাচুৰ্যাবে ভৰা আনন্দদায়ক আৰু সুব্যুত।

টুচু-পুঁজাত এমাহ ধৰি যি প্ৰাৰ্থনাৰ প্ৰস্তুতি চলে তাত প্ৰত্যেক দিন সকিয়া, যি ঘৰত টুচু-পুঁজাৰ থাপনা কৰা হয়। তাত কেইবাজনীও ছোৱালী বা তিৰোতা একত্ৰিত হৈ ফুল-পাত, সাক্ষা-শলিতা দি এটি প্ৰাৰ্থনা গীত গায়। তাৰ পিছত টুচুক উদ্দেশ্য কৰি কিছুমান লোক গীত গোৱা হয়, আৰু শেষত সামৰণি গীত গাই মেই দিনালৈ সমাপন কৰে।

॥ চাই মজজুৰ লোক সন্তুষ্টি ॥

শেষ পুহ সংক্রান্তি দিনা বন্দনা গীত গাই জাগৰণ আৰস্ত কৰে। গোটেই বাতি নানা বিধি লোক গীত গায় আৰু শেষ বাতি সামৰণি গীত গাই জাগৰণ সমাপন কৰি মাঘৰ প্ৰথম দিনা গা পা ধূই পঁঠা-পনা, জা-জলগান থাই টুচুমণিক নৈত উটাবলৈ লৈ বায়।

জাগৰণ নিশাত “মালা-বদল” কৰা হয়। অৰ্থাৎ এঘৰৰ টুচুৰ জাগৰণ কৰোতা সকলে অন্য এঘৰলৈ ফুলৰ মালা এধাৰি লৈ গীত গাই টোল-মাদল বজাই মালা বদলি কৰিবলৈ যায়।

টুচু দিসৰ্জন অৰ্থাৎ মাঘৰ প্ৰথম দিনা পৰিত্ব দিন গণা কৰি, উক্ত দিনা ‘ফুল’ (ফুল-এই শব্দটীৰ অৰ্থ অন্তবঙ্গ বন্দু) ইচ্ছুক ডেকা-গাভৰক, কিশোৰ-কিশোৰী সকলে উপবাসত থাকে আৰু নৈত গৈ গা-ধূই ‘ফুল’ পাতে।

“ফুল পাতা” পুৰ-পৰৱৰ এটি বৈশিষ্ট্য। ইচ্ছুক উপবাসী সকলে নৈত স্নান কৰি ধৰ্ম্মক (সুৰ্যাক), জলদেৱীক সকলোৱে সাক্ষী কৰি পৰম্পৰে ফুলৰ মালা বদলি কৰে। আৰু তুইজনে আলিঙ্গন কৰি ফুলৰ মালা পিছি ঘৰলৈ উভতি আছে। ঘৰত “ফুল-পাতাৰ” ভোজ পাতে আৰু আনন্দ উৎসৱৰ সমাপন কৰে।

যিকি নহওক এতিয়া ‘পুৰ-পৰৱ’ত গোৱা কেইটিমান লোক গীত দেখা যাওক,—
যেনে :—

সনৰা দিয়া ভগ তৰা, সনৰা কেনে দিয়া না
কুনুহ শালাই তেল দেইনা, কিসে সনৰা দিৰ গো,
গাই আইল বাজুৰ আইল, আইল, মা,
ভগৱতী গো,

সন্ধা নিয়ে বাইবাও মা, ঘরের কুলরত্নী গো,
তেল দিলাম, শলিতা দিলাম, স্বর্গে দিলাম
বাতি গো,
একে একে সন্ধা লও মা, লঙ্ঘী সবস্তী গো,
অপৰ কোঠাই উঠলে টুচু মিহি কবে ছঁচ, দিবে
নাম ভাব বেলা, সেরা কবে শিরের মাথাই
ফুল দিবে।

এই লোক গীতটি বন্দনা গীত স্কলে গোরা
হয়। বন্দনা গীত গোরার পিছত টুচুক উদ্দেশ্য
করি কিছুমান লোক গীত গোরা হয়। গীত
বিলাকৰ বিষয়-বস্তু বিবহ-বেদনা, প্রেম, দেশ প্রেম,
আখ্যানগুলক ইত্যাদি। বাম আৰু ত্ৰীকৃতক
লৈয়ো কিছুমান গীত গোরা যাব। মুখে মুখে
চলি অহাৰ বাবে এই লোক গীত বিলাক
বিভিন্ন ঠাইত বিভিন্ন ধৰণৰ গোরা শুনা যায়।
বেলে:— (১) “বাঁশী আৰু বাজলা
ধুলাই পড়ে কান্দেছি
অ’ প্রাণ বাঁশী বে।”...

(২) অ’ মা আমি বহিতে ন’বি,
বহি গো পৰেৰ ঘৰে।
পৰ কি জানে পৰেৰ বেদনা—
অস্তৰে জালে মাৰে।

অ’ গো মছি অ’ গো পিছি
মা বহিল দালান ঠেছে।
যথন আমাৰ মা কান্দিবে—
মানাবে সমাই মিলে।

(৩) বাম নকিৰে বনে যাৰি
মাকে কেল বলনা,
মায়েৰ মনে কি ধৰ্যা ধৰে
হে বাম বনে যেওনা।

(৪) আচিৰ ডুবিল পাচিৰ ডুবিল
ডুবিল গো বাজাৰ ধড়া,
সৈৰে (সবিয়হ) ডুবিতে জল নাই মা
ডুবিল বথেৰ ছড়া।
জলে হেল মাৰ না.....(ৰং)
ভবেৰ কাণ্ডাৰি হৰি
লাগতে জান না, টুচু ধন খেলতে জান না
জলে হেল মাৰ না
ইয়াৰ উপৰিও বহু ধৰণৰ লোক গীত গোৱা
হয়। প্ৰত্যোক গীতৰে অৰ্থ বেলেগ বেলেগ।
তলত দিয়া গীতটি সামৰণি গীত হিচাবে
গোৱা হয়—
(৫) তাল তলে তলে জল যায় মা
ভিজে মৰি গ’,
পেড়িৰ কাপড় বাৰ কৰো মা
দক্ষিণ যাব গ’।
দক্ষিণেৰ কহ্যা ছাটি জলকে সাজছে
খাট খাট চুল শুলিকে লটন বাক্ষেছে।
টুচু ডোল ডোল তামা তুলসীৰ তলে ডোলঁ
হাতেৰ পায়েৰ দেব চাকা লেপ লাগেছে,
গলাৰ বস্তুমালাই পদ্ম ফুতেছে।
টুচু ডোল ডোল
উড়কী ধানেৰ পুড়কী, আলঙ্ক ধানেৰ শৈথ
মাৰকিয়া ফুল মাৰকিয়া ফুল মাইকে দেখ গো
মায়ে বড় উপদসি কান্দে থিজে মৰে।
টুচু ডোল ডোল

‘পুষ-পৰ’ এই উৎসৱত কুমুৰ গীত আৰু
নাচৰো প্ৰচলন আছে। যিবোৰ বাস্তৱতে
আনন্দ পৰিবেশৰ স্থষ্টি কৰে। এই সংস্কৃতি হৈছে
জাতীয়তাৰ পৰিচায়ক। চাহ মজতুৰ সমাজখন
বিভিন্ন জাতি-উপজাতিৰে গঢ়িত আৰু প্ৰত্যোক
জাতিৰে একোটা বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ সংস্কৃতি আছে যদিও
আজি এক নতুন উমৈহতীয়া সংস্কৃতিৰ স্থষ্টি কৰি লৈছে।

স্বপ্ন বিলাসী মন

অঙ্গু ফুকন
১ম বাৰ্ষিক

শ্বৰতৰ স্বিঞ্চতামধুৰ তন্ত্ৰাভৰা বাতিপুৱা,
এটা মিঠা মিঠা গোৰু ভাতি আহিছে
বাহিবৰ পৰা।
মোৰ কোঠাৰ ধিৰিকিখন খুলি মই চাই বলো।
দূৰলৈ,
হঠাতে শুনিলো এটা গহীন পদক্ষেপ
মোৰ ওচৰলৈ ঘেন এটা
অশৰীৰী আয়া আছি আছে;
আহি আহি মোৰ কাষ চাপি
ফুচ ফুচাই ক’লৈ—
এই পৃথিবীৰ পৰা আঁতৰি যাঁও বলা,
দিগন্তৰ সিপাৰে এখন ধূনীয়া আকাশ
আৰু মুক্ত পৃথিবী আছে, য’ত
আমি শাস্তি থাকিব পাৰিম।

মই একো নকৈ মাথো চাই বলো
তাৰ মুখলৈ—
মোৰ নিমাত দৃষ্টি দেখি
অশৰীৰী লাহে লাহে আঁতৰি গৈছিল
মোৰ কাষৰ পৰা।
মোৰ স্বপ্নবিলাসী মনটোৱে
নিসঙ্গতা অনুভৱ কৰিছিল তেতিয়া,
মই সংজ্ঞা পাই চাইছিলো
দূৰৰ দিগন্তলৈ—
দিগন্তৰ সিপাৰে থকা নতুন পৃথিবীখনলৈ
দেখিছিলো,
পথাৰবোৰত তেতিয়াও জিলমিলীয়া পোহৰবোৰে
লুকা-ভাকু খেলিছিল কিবা এক নতুনৰ আশাত...

কি ফুল সেইয়া

মহান্দ আৰিফ
প্ৰাকৃ বিশ্বিদ্বালৱ

বঙ্গ মদাৰ ?
আকো সেইবোৰ গলিতেই :
মুখৰিত নিশাচৰটোৰ
প্ৰত্যাগমনত
নিৰ্জনতা নিষ্কৃতাই
আৱি ধৰা
সেইয়া বক ফুল ?
সন্ধ্যাক লেৰেলি
যোৱা পুৱাৰ তল এৰা
শোলীনে সূৰ্যামুখী ?

কলনা চেতিয়া

প্রাক বিশ্ববিদ্যালয়

ছোরালী কমনকমত সোমায়েই বগীতৰাই
দেখিলে কমটোৰ চুকৰ বেঞ্চ এখনতে বতি
ধূনীয়া লওলামেৰে এজনী ছোরালীয়ে কথা পাতি
আছে। চকু চাঁত মাৰি ধৰা কপ—কিন্তু এয়া
অতিৰিক্ত প্ৰসাধেনট নে স্বকপ তাক ভাৰি-
বলৈ ভেলেকী গাৰঁব আজলী ছোরালী
বগীতৰাৰ কিছু সময় লাগিল।

কলেজত এডমিশন লোৱা তিনি দিনমানহে
হৈছে—বগীতৰাই ছোরালীবোৰ লগত ভালকৈ
চিনাকি হবই পৰা নাই— তেনেছলত এই
ধূনীয়া অপেঞ্চৰী জনীৰ লগত কেনেকৈনো ঘপকৰে
চিনাকি হয়। বগীতৰাই মনে মনে ছোরালী
জনীলৈ কেইবাবোৰে চালে। ছোরালীজনীৰ
পিঙ্কত পাতল নৌলা বঙ্গৰ চিঙ্গেন শাৰী এখন
গাতে লিপিত থাই আছে। আৰু ঝাউজটোৱে
একেবাৰে দীঘে-পথালিয়ে এবেগেতমান, পেটৰ
আৰু বাজৰ অংশ লাজ লগাকৈ ওলাই আছে।
মৃত মন্দিৰৰ কলসীৰ দৰে ইমান ওখ সেইটো
বাক কি? হাতৰ নথবোৰ ষে ইমান দীঘল
অথচ ধূনীয়াকৈ বং দিয়া— মনে গনে ভাৰিল
বগীতৰাই, তাইব ঝঠকিটাৰ ষে ভগৱানে সেই
বঙ্গহে কৰি দিলে। কথা কঞ্চিতে চকুযোৰ আৰু
মুখখন বৰ কিবা ভঙ্গীত নচা আৰু ধূনীয়া ঝঠ
কিটা কঁপা দৃশ্যটো বগীতৰাৰ চকুৰ পৰা সাবি
যাব মোৱাবিলে। তাইও কোনোৱে নেদেখাকৈ

ঘৰত বোৱা নিজৰ কপাহী মেথেলা-চাদৰজোৰৈল
এনেয়ে এবাৰ চাই ললে। দীঘল হাতৰ ঝাউজ-
টোলৈ চকু ঘোৱাৰ লগে লগে তাইব নিজৰে
বৰ লাজ লাগি গ'ল। এই নতুন ছোরালীজনীয়ে
বাক কি ভাবিছে তাইক দেখি! মামটো মাৰি
গ'ল বগীতৰাৰ। ভাৰি ভাৰি এসময়ত ঝাচ
কৰিবলৈ ওলাই গল বগীতৰাৰ।

কলেজৰ বঞ্জীন দিনবোৰৰ ছুদিনমান ঘোৱাৰ
পাচত এদিন ইংলিচৰ ঝাচ কৰি কমনকমলৈ
সোমাই আহোতে ছুৱামুগ্ধতে সেই ধূনীয়া
ছোরালীজনীয়ে বগীতৰাৰ হাতখন ধৰি লৈ
কলে—“তোমাৰ লগত যে ইমান চিনাকি হবৰ
মন গৈছে, তুমি বাক এনেকৈ অকলে অকলে
মনে মনে কিয় ফুৰা?” বগীতৰাৰ মুখলৈ যেন
কোনোবাই বঞ্জ আৱিৰহে ছটিয়াই দিলে— একো
নকলে মাথো তাইব তেজৰঙা মুখখন লাজৰঙা
হৈ পৰিল। ছোরালীজনীয়েই শুধিলে “তোমাৰ
নামটো বাক কি?” উত্তৰ আহিল—‘বগীতৰা’
খিলখিলকৈ হাঁহি দিলে ছোরালীজনীয়ে আৰু
হাঁহি হাঁহিয়েই কলে—“মই কিন্তু তোমাৰ নামটো
সলনি কৰি দিছো, আজিৰ পৰা তোমাক
তৰালি বুলি মাতিম দেই;” বগীতৰাৰ অনন্তৰ
খং উঠিছিল, কি দৰকাৰ তাইক মাক-বাপেকে
মৰমেৰে দিয়া নামটো অন্য এজনে সলনি কৰি
দিয়াৰ; কিন্তু পিছ মূহৰ্ত্তে নামটো মুগ্ধতে

আওৰাই তাইব সবল অন্তৰখন নাচি উঠিল
'তৰালি' নামটো দেখোন ভালেই লাগিছে,
এনেকৈয়ে কেইদিনমানৰ পাচত বগীতৰা, তৰালি
হৈ গ'ল। লাহে লাহে সেই ছোরালীজনীয়ে
সকলৈ ছোরালীকে মুহি পেলালৈ। নাম তাইব
“ফেমিনা”। তাইব লগতো সেইদিনাৰ পৰা বছতো
কথা পাতিছে ফেমিনাই। তাইবো লাহে লালে
ফেমিনাৰ প্ৰতি আকৰ্ষণটো বাঢ়িবলৈ ধৰিলৈ।
এদিন কথাৰ মাজতে ফেমিনাই প্ৰায় অনুৰোধ
কৰিয়ে কলে—‘তৰালি তুমিও মোৰ দৰে শাৰী
পিন্ধিৰা না, তোমাৰ ফিগাৰ কিন্তু বেচ ধূনীয়া খুড়ো
ভাল লাগিব জানা।’ সঁচাকৈয়ে তৎক্ষণাত মন
পিছলিল বগীতৰাৰ। ভাৰি ভাল লাগিল—
কে মনাহিতলৈ লৰাবোৰে যে মিঠা চারনিটো
মাৰি পঠিয়াৰ সেইটো যদি তাইও কাঢ়ি লব
পাৰে! কলেজ ছুটি কৰি ঘাৰৰ সময়ত ফেমি-
নাই ক'ত কেইটা পিন্ মাৰিব লাগিব নিজৰ গাত
থকা পিন্বোৰকে দেখুৱাই দিলে। তৰালিয়েও
দেই দিন। ঘৰলৈ আহি বাকচৰ কাপোৰৰ জাপৰ
তলত পৰিথকা মার্মাকে দিয়া কপাটী শাৰীগন
উলঘাই থলে। ভায়েকৰ হত্তৰাট কোনোমতে
পিন্ বাৰটাকে অনালে। পিছদিন। বাতিপুৱাই
ঝৰটো ধূই দি তেল নোলোৱাকৈ চুলিবোৰ
শুকাবলৈ দিলে। শেষ্পোহীন চুলিয়ে ভাঁজ
নোলোৱাত খং উঠিল যদিও কোনোমতে মূৰটো
মামাঞ্জ ওখ কৰি ঘেনে তেনে বাকি ললে।
কোনো দিন। শাৰী নিপিঙ্কা বগীতৰাই এতিয়া
তৰালী শাৰীখন কষ্টৰে মেৰিয়াই মেৰিয়াই পিন্ধি
ললে। পিন্বোৰ অলপ হেৰ-ফেৰ হলেও কলেজত
ফেমিনাকে ঠিক কৰি দিবলৈ কব বুলি ঘেনেতেনে
মাৰি ললে। সেইদিন। ম'ব ওপৰত পাউদাৰ
গ'ল তাইব ঝঠত।

অলপ সৰহকৈয়ে ধূই ললে। মাকৰ হাঁচতিৰ
তামোলেৰে ঝঠকেইটা ধূনীয়াকৈ বঞ্জ কৰি
ললে। তাৰ পাছত খুৰ লাহে লাহে, খোজ
গণি গণি কলেজলৈ ওলাই গ'ল। মাক
আঘোণীয়ে জীয়েকৰ এনে কাণ্ড দেখি অলপ
পৰলৈ চাই একো বুজিব নোৱাৰি ধান হাতত
দিবলৈ বুলি সোমাই গ'ল। তৰালিয়েও ঠিকে
ঠিকে গৈ গেটৰ মুখ পালেগে। দূৰৰ পৰাই
তৰালিয়ে লক্ষ্য কৰিলে গেটৰ মুখত বৈ থকা
কলেজৰ সেই ল'বাজাকৰ মিঠা চারনিটোলৈ।
তাইব বুকুখন দুক্তুকৈক কঁপি উঠিল। এই
চারনিবোৰ পৰা বেগেৰে পাৰ হৈ ঘাৰলৈ
তাইব থোজবোৰ একত ছই হৈ গ'ল। কলে-
জৰ ষ্টেপত উঠিছেহে মা৤ তাইব কাণ্ডত
পৰিল—“বৰ ধূনীয়া হৈছে—তা—থোজবোৰ
ভালকৈ— একেবাৰে চাৰৰবালু। লগে লগে
তৰালিব গবুৰ শৰীৰটো ধূপুচকৈ পৰ গ'ল
ষ্টেপৰ ওপৰতে। কৰৰাত শাৰীগনো ফাটলে—
“ইস ইস অলপ সহায় কৰি দিঁও?” ষ্টেপৰ
ওচৰত বৈ থকা ল'বাকিটাৰ কথাকেইষাৰ
শুনি পোনচাটেই তৰালিয়ে দৌৰ দিলে। কমন-
কমলৈ, গৈ দেখে ফেমিনা তেতিয়াও আহা নাই।
তাইব বৰ খং উঠিল ফেমিনাজনীলৈ। ফেমিনাৰ
কথাতে আজি তাইব এনে লাজ লগা ঘটনা
ঘটিবলৈ পালে। মনে মনে প্ৰতিজ্ঞা কৰিল
সেইদিন। “আজিৰ পৰা আৰু কেতিয়াও ফেমিনাৰ
কথা হুশনো, মই মোৰ মতেই থাকিম, আগাৰ
ওচৰত ফেমিনাৰ দাগ নাই;” কিন্তু ফেমিনাই
দিয়া নামটো! নামটো যে তাইবো ভাল
লাগিছে। ‘তৰালি’—হাঁহিৰ জীণ বিজুলী খেল
গ'ল তাইব ঝঠত।

● ● ●

॥ ফেমিনাৰ ॥

পুরুষলৈ আগবঢ়ালো। নিজেও চাহ আক বিস্তু
অলপ থাই দুজনক তাতে ভাত বান্ধিবলৈ
দি লগ্নৰা জনক লগত লৈ পাহাৰ চোৱাৰ
মনেৰে ঘাতা কৰিলো। প্ৰথমে বাছলী থোৰোঁ
পাই ভিতৰলৈ জুমি চোৱাত বাছলী কেইটামান
উৰি ঘোৱা দেখিলো। ভিতৰখন শেলায়ে
তাৰবি আছে বদিৰ বেচ আহল-বহল। আক
তা গবাঢ়িলো। হাবিৰ মাজে মাজে লুঁলুঁজীয়া বাট।
ছয়োকাবে জুতুলী, কৰৈ, গৰুসৈৰে আদি
গচবোৰ। নাম নজনা সক সক আক অসংখ্য
গচ-লতা। বাষ আচোৰি কাঁইট। পাহাৰৰ
গাত লাগি থকা প্ৰকাণ্ড প্ৰকাণ্ড শিলবোৰ।
আমাৰ হাতত কোনো জীৱ-জন্তু মৰা অন্ত নাছিল।
যদিও লগ্নৰাটোৰ হাতত এখন মিট্দা আক
লাখুট। মোৰ লংপেন্টৰ দুয়ো জেপতে দুখন
সবল দুবি কটাৰি। লগ্নৰাটোৱে হাতত থকা দা
খনেৰে দুই এডাল লতা ঘাপ মাৰি দিছিল।—
প্ৰথম পাহাৰটোত উঠিয়েই দেখা পালো এটা
জহামাল। তাৰ পাছতে কেইটামান বান্দৰ।
সিঁহতে দাঁতবোৰ নিকতাই আমাক যেন সতৰ্ক
কৰি দি কৈছে, তোমালোকে আমাৰ বাজ্যাত
অনধিকাৰ প্ৰৱেশ কৰিছা। দ্বিতীয় পাহাৰটো
উঠি দেখা পালো নামনিৰ এডোখৰ সমান ঠাইত
বিশ্রামবত এজাক হাতী। কাষতে বৈ থকা
প্ৰকাণ্ড গজেজ্জুই যেন জাকটোৰ বথীয়া। গ
আৰ কৰি তাৰ পৰা আতবিলো। ওপৰেদি
সঁ-সঁো শব্দ কৰি উৰি গ'ল এহালি ধনেশ পথী।

তৃতীয় পাহাৰটো উঠাৰ লগে লগেই মনটো
গহীন হৈ পৰিল। দেখা পালো এডোখৰ পৰিকাৰ
সমান ঠাই। সেই ঠাইতে বৈ মোৰ পিলে

একান্তমনে চাই আছে এটা বিৰাট হৰিণ পছ
চুৰ ঘৰাই মই লগ্নৰাটোলৈ চালো, কিন্তু কি
আচৰিত লগ্নৰাটো মোৰ ওচৰত নাই। বুকুখনে
যেন ঢপ কৰি শব্দ এটাহে কৰিলো। কাষৰ
জোপাটোৰ পৰা অকণমানি চৰাই এটা
উৰি গল—পুনৰ সন্ধুলৈ চাই যি দেখিলো মই
নিজৰ চুকে বিশাস কৰিব নোৱাৰিলো।
বগা পাণ্ডুবি আক লাখুটিবে—সেইজনেই পুৰুষ
যি জনৰ কাৰণে অলপ আগতে পৰমান আৰু
নাৰিকল আগবঢ়াই হৈ আহিছিলো। ক্ষন্তেকতে
পুৰুষজন আতবিল। তাৰ ঠাইত দেখিৰলৈ পালো
এখন উত্তান। শাৰী শাৰী কৈ বোৱা বগা
উজ্জল ফুলনি থনৰ মাজত—বগা শাৰী পিঙ্কা
এজনী সুন্দৰী গাভক। অপলক নেত্ৰে মোলৈকে
চাই আছে। সেই উজ্জলতা ইমান প্ৰথৰ যেন
মোৰ চুক্ত সূৰ্যাৰ বশিহে পৰিছে। বগা সাজ
পাৰ পিঙ্কা, আক দুজন পুৰুষে চোৱালী জনীৰ
হাতত ধৰি সুন্দৰ বঙ্গলা ঘৰটোৰ ভিতৰলৈ
সোমাই গল। পিছে পিছে আক এজন
সোমাই গ'ল। সেই জনেই হল মোৰ সেই
অচিনাকি দেৱতা জন। থন্তেক পাছতেই বঙ্গলা
টো ভিতৰৰ পৰা এক সুমধুৰ ষন্ম সঙ্গীত
আক লগে লগে এক মধুৰ কৃষ্ণৰ ভাহি আহিল।
সেই সুৰত যেন বতাহ স্তৰ হৈ গ'ল। কাষৰ
হাবি বোৰেও লৰচৰ কৰা নাই, বাঁহত থকা
পঞ্চ-পঞ্চী বোৰেও নিতাল মাৰিলে, হাবিৰ পৰা
ওলাই আহিব খোজা জহামালটোৱে থৰ লাগিল।
গোটেই পাহাৰটোৱে যেন নিতাল নিস্তৰ হৈ
একান্ত মনে সেই সুৰ শুনিবলৈ ধৰিলো। এই
নিজেই কৰ নোৱাৰিলো। এইয়া সপোন বাজ্যাত

নে দিঠকত। মাত্ৰ চিনেমাৰ বিলৰ দৰে কিছু-
মান দৃশ্য মোৰ চুৰ আগত ভাহি আছে।
ফন্তেকৰ পাছত সঙ্গীত বন্ধ হৈ গল। মোৰ সেই
অচিনাকি পুৰুষজন ওলাই আহি মোলৈ চালো।
অজানিতে মূৰ দেঁ। খুৱাই এটি সেৱা জনালো।
মূৰ দাঙি মাত্ৰ দেখিলো সমুখত গছ-গছনিৰে
ভৰা সেইটো পাহাৰ। জহামালটোও আগৰ
ঠাইত নাই। গছ-পাত বোৰো বতাহত মৃহ
ভাৱে কঁপিছে,—ছথোজমান গৈগৈই জৰি এটা
পাৰ হব খোজাত চুক্ত পৰিল বগা-স্তৰাৰ
এডাল লগ্নণ তৰাগছৰ পাত এটাত লাগি
সমান্তৰাল ভাৱে পানীত ওপড়ি আছে।
লগ্নণডাল তুলি লবলৈ চাপৰোঁতেই যেন কোনো-
বাই কলে,—সেইডাল আপোনাৰ নহয়; মলৰ।
ঠিয় হৈ পুনৰ চাৰিওকালে চালো, কোনো নাই।
হঠাৎ গালৈ চেতনা আহিল। তেতিয়াহে
ভাবিছো লগ্নৰাটোও যে লগত নাই। কোন
বাটেদি গৈছিলো তাকো পাহাৰিলো। বেলিও
লাহে লাহে ভাটি দিলে। ভয় আক ভাগৰত
গোটেই গাটো অৱশ হৈ পৰিল, পিৱাহত
অষ্ট-কৃষ্ণ শুকাই গৈছিল যদিও জৰিটোৰ পানী
থাবলৈ ভয় লাগিল। দূৰৈত মোৰ লগ্নৰাটোৱে
বাবু,—বা—বু কৰি মতা শুনি প্ৰহান্তৰত ময়ো
চিক্ৰিবিশে। অলপ পিছতে লগ্নৰাটো আক
এটা মাঝুহ মোৰ ওচৰত উপস্থিত হলাহি। বাবু
তই ইয়ালৈ কেনেকৈ আহিলি? মই প্ৰথম পাহাৰ
পাৰ হৈয়ে তোৰ লগ হেৰুৱাই দিছো। কিয়,
তই ইয়ালৈকে মোৰ লগত অহা নাছিলি? ওঁহো,
মই তোৰ লগ হেৰুৱাই বছত বিচাৰি নাপালো।
আকো ঘৰি গৈ ইয়াক লৈ আহিছো। ব'ল ব'ল
গুচি গৈছে। সেই জনৰ প্ৰতি মোৰ আকৰণ
আজিও কমা নাই।

তেতিয়াহে মই বুজিলো যে নিশ্চয় দ্বিতীয়
পাহাৰটো নিৰ্বিৱে পাৰ কৰি এইখনিলৈকে
অহা লগ্নৰাটো মোৰ সেই অচিনাকি পুৰুষ জন
ঘিটোক সিঁহতে দেও বুলি কৈছে। অন্তৰত ভয়
লাগিছিল যদিও সকলো কথা সিঁহতক কলো।
সিঁহতে কলে বোলে—দেও জন মোৰ ওপৰত
সন্তুষ্ট হৈহে ইমান থিনি দেখুৱালে। গধুলি
হোৱাৰ আগে আগ আকো দুনুঁমুখ পালোহি।
ভাত পানী থাই পুনৰ সেই জনালৈ সেৱা জনাই
সন্ধা লগা সকলোটি ঘৰ পালোহি। চিষ্টা,
ক্লান্তি আক অৱসাদত সোনকালে শুই পৰিলো।
ৰাতি পুৱা শুই উঠি দেখো মোৰ চোতালে-
ঘৰৰ চালে এজাক বগা পাৰ। ভাৰিলো
এইয়া আকো অচিনাকি পুৰুষৰ কি মায়া!
মই বাহিৰ ওলাই আহাৰ লগে লগে পাৰ
চৰাইৰ জাকটো সেই পাহাৰটোৰ কীলে উৰি
গ'ল। ভাৰালো এইয়া সেই অচিনাকি পুৰুষৰ
ৰাতি পুৱাৰ শুভ অভিনন্দন, কিন্তু আজিও মই
বুজিৰ নেৱাৰিলো কোন সেই জন পুৰুষ,
সুন্দৰী গাভক, উত্তান, জৰিটোৱে পেৱা লগ্নণ
ডাল আক এই পাৰচৰাইৰ জাক, দেখিবলৈ
পেৱা সুন্দৰ বঙ্গলাটোৱেই বা কাৰ।

কিন্তু আজি আক সেই পাহাৰৰ কথা মাঝুহে
নকয়। মাঝুহ ভূতে প্ৰকৃতিৰ কাম্যভূমি সেই
পাহাৰটোক 'দিনামাইট'ৰে উকৱাই খণ্ড-বিখণ্ড
কৰি বৰ বৰ শিলবোৰ গুৰি কৰি পেলাইছে।
সেই অচিনাকি পুৰুষ জনো মাঝুহৰ আগত
পৰান্ত মানি নিশ্চয় কোনোৰা অজান দেশলৈ
গুচি গৈছে। সেই জনৰ প্ৰতি মোৰ আকৰণ
আজিও কমা নাই।

॥ আকৰণ ॥

॥ ৩৪ ॥

॥ ৩৫ ॥

বিদেশী কাব্যতা

অধ্যাপক থানেশ্বর হাজৰিকা।

(১) জার্জান কবি ষ্টেফান গেয়ার্গাৰ (১৮৬৮-১৯৩৩)
“তুমি পোহৰ শিখাৰ দৰে পবিত্ৰ আৰু ঝজু”

তুমি পোহৰ শিখাৰ দৰে পবিত্ৰ আৰু ঝজু
তুমি পুৱাৰ দৰে ইমান কোমল উজ্জল
তুমি মহৎ বৃক্ষৰ প্ৰসূচিত শাখা
তুমি পাঞ্চাৰী নিজৰাৰ দৰে গোপন সৱল।
তুমি ৰৌদ্ৰময় পথাৰে পথাৰে আছা মোৰ সান্ধিয়ত

তুমি আলোৰ দৰে তুমি কুৱলীত
তুমি সন্ধিয়াৰ গীতত কিপি উঠা মোৰ শৰীৰত
তুমি চেচ! বতাহ তুমি উঞ্ছ হুমনিয়াহ।

তুমি মোৰ বাসনা তুমি মোৰ ভাবনা
মই প্ৰতি নিশাসত কৰো তোমাকেই গ্ৰহণ
মই প্ৰতি চুমাত কৰো তোমাকেই পান
মই প্ৰতি স্বগন্ধত, পাওঁ তোমাৰে গৰ্ব।

তুমি মহৎ বৃক্ষৰ প্ৰসূচিত শাখা
তুমি পাঞ্চাৰী নিজৰাৰ দৰে গোপন সৱল
তুমি পোহৰ শিখাৰ দৰে পবিত্ৰ আৰু ঝজু
তুমি পুৱাৰ দৰে ইমান কোমল উজ্জল।

(২) স্পেনিচ কবি বাকায়েল আলবের্তি-ৰ (১৯০২—)
“দেৱদূতৰ প্ৰত্যাগমন”

যাক মই বিচাৰিছিলো যাক মই মাতিছিলো
তেওঁ ঘূৰি আহিছে।
তেওঁ নহয় বি মুচি নিয়ে নিবন্ধ আকাশ
নিৰাশাৰ তৰা
দেশহীন চন্দ্ৰমা
তুষাৰ

এখন হাতৰ পৰা সবি পৰে যি তুঃৰ
এটা নাম
এটি ষষ্ঠি
এখন কপাল

তেওঁ নহয় যাৰ চুলিৰ লগত
বন্ধা আছে হৃত্য।

মই যাক বিচাৰিছো—
বতাহ ছিৱতিয় নকৰে
পাতবোৰ আহিত নহয়
থিৰিকিৰ পদৰ্মা নকঁপে
তেওঁ আহিব যাৰ চুলিৰ লগত বন্ধা আছে নিস্তন্দতা
তেওঁ ৰোক আঘাট নিদিৰ মাথো জগাই তুলিব
মোৰ বুকুৰ মাজত এটি মিঠা পোহৰ মালা
আৰু মৌৰহনযোগ্য কৰিব মোৰ আঘাক।

* * *

* * *

* * *

কিছুমানৰ জন্ম দিলে অৰুনিমাই। অৰুনিমাই গড়লে পৰজক। শিলৌয়ে আৰু পেলোৱা চিৰখন চাই পৰিসমাপ্তি বিটো তথিদায়ক হাহি মাৰে সেই হাহি অৰুনিমাব মাজত ফুটি উঠিছে পৰজ বকৰা নামৰ আধা অকা ছবি এখন অকা শেষ কৰাৰ পিছত। অৰুনিমাব ভূমিকাত ফুটি উঠিছে প্ৰকৃত পৰজ বকৰা।

তথাপি পৰজ সদায়ে তল সৰা ফুলৰ দৰেই অৰুনিমাব মনৰ মাজত সাৰি থাকিব।

গুলিৰ গাই উৰি ঘোৱা মুক্তি বহুমৰ দৰেই সময়বোৰ লাহে লাহে পুৰণি হৈ আহিবলৈ ধৰিলে। পুৰণি হৈ আহিল পৰজ আৰু অৰুনিমাব প্ৰেম। পুৰণি হৈ আহিল মোৰ আৰু মীনাক্ষীৰ ভাল লগাথিনি। পুৰণি হৈ আহিল আৰতি বাইদেউৰ উৱেলি ঘোৱা জীৱনটো।

পৰজক আচৰিত কৰি অৰুনিমাই ডাক্তৰ সুব্রানিয়মৰ লগত আজি কিছুদিনৰ আগতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হ'ল। আৰু তাৰ কিছু দিনৰ পিছতেই পৰজক এৰি, পৰজ বকৰাৰ প্ৰেমৰ জুইত অভাৱৰ বৰষুণ নমাই অৰুনিমাই ডাক্তৰ সুব্রানিয়মৰ সৈতে মাজাজলৈ গুঁচ গ'ল।

তাৰ পিছত আৰু মই পৰজক লগ নেপালো। মাঝুহে কোৱাৰ মতে সি এতিয়া বাজস্থানৰ কোনোৱা ঠাই এখনত আছে। পৰজক তাৰ-

ইংবাজ কবি কৌটচ-ৰ (১৭৯৫-১৮২১)
“যন্ত্ৰণা”

আঃ ! পাহৰণি নদীলৈ কিয় যোৱা
বিষাক্ত বসুৰ বাবে বৰবিহৰ কঠিন শিপাত
পাক শোচোৰাবে পাক নিদিবা
প্ৰজৰপাইনৰ বঙ্গ খাজুৰ বাবে
নাটনিঙ্গেলৰ চুমা বিচাৰি
তোমাৰ কপাল মেদেৱাৰা
ইউগুটিৰেও যালা নজপিবা
গুৰকুৰাকমো কেলৈ
হৃত-শোকো তোমাৰ বিষাদৰ চাইকী নহয়
বিষৰ্ম কেচাৰ বহস্তময় হৃথক
তোমাৰ লগৰী নহয়
সিঁহত আহিব ইয়াৰ মাজে মাজে
নিঃশেষ কৰিব জাগ্ৰত আজ্ঞাক ;
কিন্তু বৰ্ধাৰ মেঘৰ দৰে, হঠাৎ নামিব
হায় সেই বৰ্ধা ! ধৰামুৰ্মী ফুলবোৰ সোৱাটি ধৰা !
এপ্ৰিলৰ বৃক্ষত সেউজ পাহাৰ লুকাই বাখা !
তোমাৰ কপটি দৃশ্যমান বহুত—
পুৱাৰ ফুলচিত
লোণা সাগৰৰ টোৱে চুমা বালিৰ বাধ্যতা
প্ৰেয়মীৰ ব্যাগ ভাবনত
বাৰ হাত ক্ৰিয়াহীন
বাৰ গালত মাদকতা ভৱা
বাৰ তুলনাহীন চুক্ত গঢ়ীৰ কুধা
তাইব বাসন্তান সৌন্দৰ্যৰ লগত
যি সৌন্দৰ্যৰ মৰণ আছে

॥ ৪০ ॥

সেই আনন্দৰ লগত
বি আনন্দই বিদায়ৰ বাগ টানে
সেই বিষময় বহস্তৰ লগত
বি বহস্তই র্মেমুখে বিহ পিয়ে :
ওৰণিবে মুখ ঢকা বন্দ্ৰণাদেৰীৰ আগোন
(ওৰণেওৰণে)
স্বাধীন মন্দিৰ আছে
চিমাকি সেই দেবীৰ সবল জিভাত
অন্ত পৰাজয়—কেৱল তেওঁ—তেওঁৰ জিভাই ;
তেওঁৰ আজ্ঞাই যন্ত্ৰণাৰ সোৱাদ পায়—আক
তেওঁৰ আক্ষাৰ দ্রুকীৰ মাজত সোমাই পৰে।
।

(৩) ফৰাটী কবি রেইজ সাদৰা-ৰ (১৮৮৭-১৯৬১)
“সূর্যাস্ত”

সকলোৰে মুখত সূর্যাস্তৰ কথা
পৃথিবীৰ এই অঞ্চলত সকলো পৰ্যটকে
সূর্যাস্তৰ বিষয়ে একে কথা কয়
এনে অসংখ্য কিতাপ আছে যত কেৱল
সূর্যাস্তৰ বৰ্ণনা
গ্ৰীষ্মমণ্ডলৰ সূর্যাস্ত
হয়, সঁচা অতি চমৎকাৰ
কিন্তু মই বেচি ভাল পাওঁ সূর্যোদয়
ধলফাট
মই এটি পুৱা ও নষ্ট নকৰো
উলঞ্জ হৈ
ডেকৰ ওপৰত ঠিয় হৈ
মই অকলে অকলে সূর্যোদয় বৰ্ণনা কৰোঁ
কিন্তু মই সূর্যোদয়ৰ বৰ্ণনাতে ব্যস্ত নহয়
মই মোৰ প্ৰত্যাঘৰোৰ নিজৰ বাবেই ৰাখি দিগ !

॥ জেডিএচটিউন ॥

॥ আধা ডজন মিনি কবিতা ॥

পুতুল হাজৰিকা ॥

১ম বাৰ্ষিক ॥

উপলক্ষি

জীৱন এটা নিমিলা অংক ।
ঘোগ বিয়োগ পূৰণ হৰণৰ ।
গাণিতিক সূত্ৰবেও
যাক মোৱাৰি মিলাব ॥

কৰণ হেন্দেলনি

নিৰ্জন—নিৰ্জনাতিত নিশা ।
নিশাৰ দুবাহত ভৰ দি নমা
আক্ষাৰ । আক্ষাৰত :
মোৰ নিসঙ্গ হিয়াৰ
কৰণ হেন্দেলনি ॥

শৃংগতাৰ সুৰ ভৰ

চৌদিশত আক্ষাৰ
আক্ষাৰৰ বিষণ্ণতাত
সেমেকা নিশা ।
নিশাৰ নিৰ্জনতাত
দোলা দি ৰোৱা
এটা সুৰ : শৃংগতাৰ ।

শৃংগতাৰ সুৰ ভৰ
মোৰ হৃদয়ত ॥

আচল

হাহি থকা আৰক্তিৰ ঝঁঠ বোৰ ।
দূৰৰ পৰা দেখি ভাবিছিলো :
সিঁহত একো একোপাহ বঙ্গ গোলাপ ।
ওচৰ চাপি চাঁওতে দেখিলো :
ফণা তুলি ৰোৱা আচলতে
সিঁহত একো একোডাল বিষাক্ত সাপ ॥

খেয়াল

মদন বিহুল তোমাৰ চৰু,
দৃষ্টিয়ে বিকে মোৰ বুকু,
তোমাৰ হাহিত পছম ফুলে
মোৰ হিয়াই নাপাই কালোৰ ॥
তোমাৰ হাহিয়ে ০০০
তোমাৰ হাহিত বিচাৰিছিলো
: জোনাকৰ সুখ
তোমাৰ হাহিয়ে দিলে মোক
আক্ষাৰৰ হৃথ ॥

-X-

॥ ৪১ ॥

॥ ১০৩৮ । বীকুন্ঠ চীনি কলান প্রাণ ॥

১ মোশেন
২ বীকুন্ঠ

৩ পুরুষ প্রিয়া
৪ উমা প্রিয়া

৫ শুভ

৬ পুরুষ প্রিয়া
৭ মুকুট প্রিয়া
৮ পুরুষ প্রিয়া
৯ পুরুষ প্রিয়া
১০ পুরুষ প্রিয়া
১১ পুরুষ প্রিয়া
১২ পুরুষ প্রিয়া
১৩ পুরুষ প্রিয়া
১৪ পুরুষ প্রিয়া

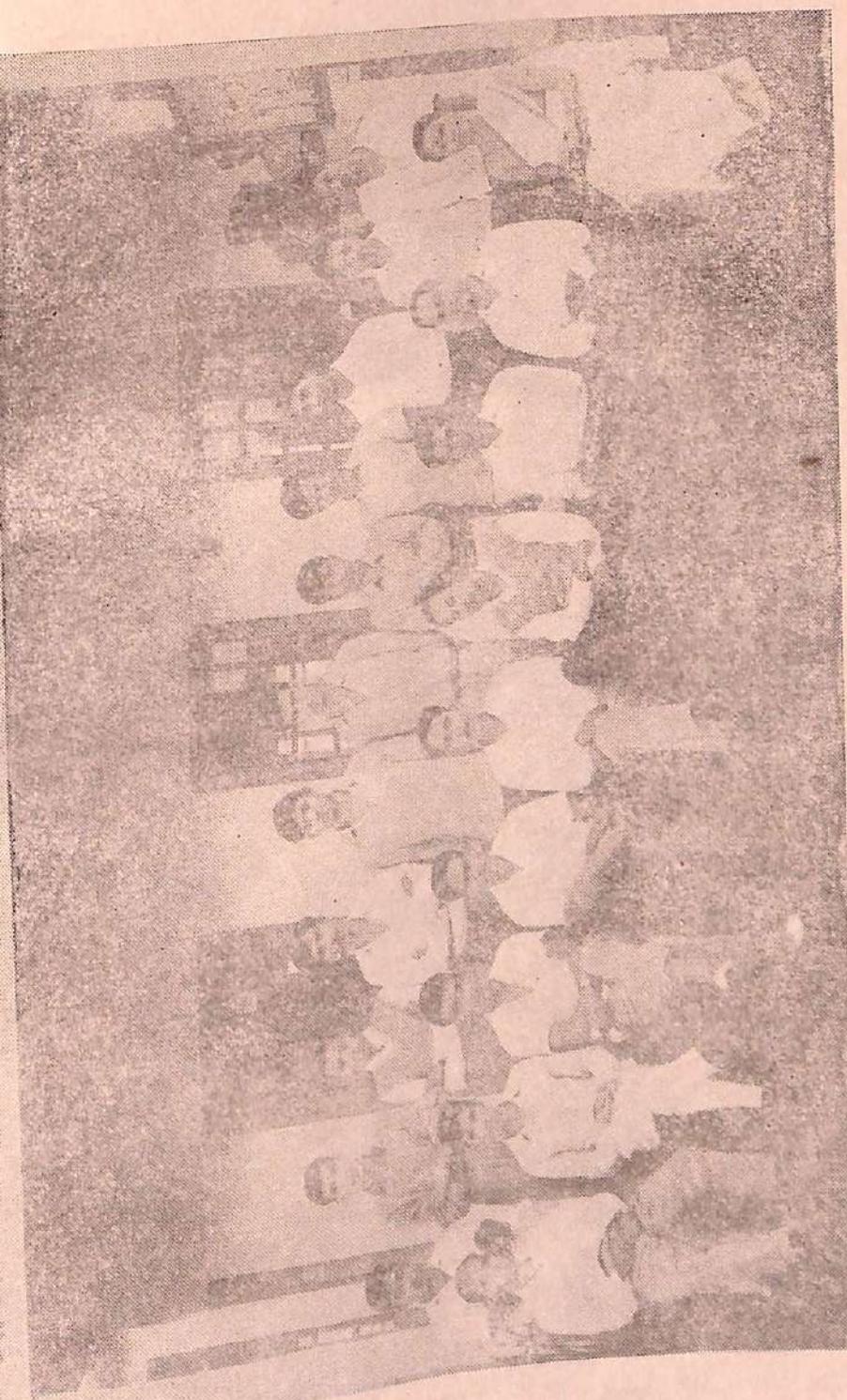
১৫ পুরুষ প্রিয়া
১৬ পুরুষ প্রিয়া
১৭ পুরুষ প্রিয়া
১৮ পুরুষ প্রিয়া
১৯ পুরুষ প্রিয়া
২০ পুরুষ প্রিয়া
২১ পুরুষ প্রিয়া
২২ পুরুষ প্রিয়া
২৩ পুরুষ প্রিয়া
২৪ পুরুষ প্রিয়া

১৪

১ পুরুষ প্রিয়া
২ পুরুষ প্রিয়া
৩ পুরুষ প্রিয়া
৪ পুরুষ প্রিয়া
৫ পুরুষ প্রিয়া
৬ পুরুষ প্রিয়া
৭ পুরুষ প্রিয়া
৮ পুরুষ প্রিয়া
৯ পুরুষ প্রিয়া
১০ পুরুষ প্রিয়া
১১ পুরুষ প্রিয়া
১২ পুরুষ প্রিয়া
১৩ পুরুষ প্রিয়া
১৪ পুরুষ প্রিয়া
১৫ পুরুষ প্রিয়া
১৬ পুরুষ প্রিয়া
১৭ পুরুষ প্রিয়া
১৮ পুরুষ প্রিয়া
১৯ পুরুষ প্রিয়া
২০ পুরুষ প্রিয়া
২১ পুরুষ প্রিয়া
২২ পুরুষ প্রিয়া
২৩ পুরুষ প্রিয়া
২৪ পুরুষ প্রিয়া

বীকুন্ঠ রাজা প্রতিষ্ঠাতা রেখাচিত্র

বীকুন্ঠ

Siting—(L. to R.) Anuwar Hussain. Anil Kr. Bhattacharyya. Prof. A. Samad. Prof. Mohendra Nath Saikia. Prof. Thaneswar Hazarika. Principal, A. Borah. Prof. Sarukon Gogoi. Prof. Annada Saikia. Standing—(L. to R) Durlav Dutta. Tarun Ch. Rajkhowa. (Editor, JDSCYAN, Assamese Section) Khogen Khound, (General Secretary). Niranjan Saikia. (Cultural Secretary). Rupen Ghose, (Asstt. Cultural Secretary). Prophat Bordoloi, (Asstt. Secy., Games & Sports). Indeswar Buragohain, (Secretary, Games & Sports). Bholo Kavastha, (Secretary, Social Service). Saleh Hussair, (Asstt. Social Service Secretary). Moneswar Gogoi, (Editor) JDSCYAN, English Section) Putu.

ENGLISH SECTION

MONESWAR GOGOI

Ajit Borah, (Principal) || * || Abdul Samad, (Prof.) || * || Annada Saikia, (Prof.) || * ||
Thaneswar Hazarika, (Prof.) || * || Moneswar Gogoi. || * || Hara Gogoi, (Prof.) || * || Sarukon
Gogoi, (Prof.) || * ||

Bokakhat J. D. S. G. College : its origin and development // Moment with Some Aspects
of Romanticism // A Glimpse of School // Two Moments // A heart within the heart //
Family Planning // University : A Student of Education //

Bokakhat J. D. S. G. College : its origin and development.

Sri A. Borah,
Principal

Bokakhat is situated at a distance of about 28 miles from Golaghat town. The situation of the growing town beside the National Highway and its proximity to the mighty river Brahmaputra has added importance to the Jogananda Deva Satradhikar Goswami College at Bokakhat. Ten years ago nobody had dreamt of starting a college here at Bokakhat because the number of feeder schools on which the survival of a venture college depends was very few. But during the Fourth Five Year Plan, when the number of feeder schools around this area began to increase, the prospect of founding a college looked bright. Some of the public-spirited and educated persons of the locality appreciated the growing need of a college at Bokakhat and they pushed on whole heartedly to start a college as soon as possible. And the dream of these people came true when the start of the college was given in the month of July, 1964.

Like other colleges, Bokakhat college has also the history of its

own origin and gradual development. As stated above, the urgent need of a college was keenly felt by the prominent persons of this locality since the beginning of 1961. Bokakhat is a most backward area predominantly inhabited by the Tribals, scheduled caste, Backward communities and Tea Garden and ex-Tea Garden labourers. The economic condition of these people is also not satisfactory due to constant floods and erosions caused by the Brahmaputra and the Dhansiri since 1951; and naturally, therefore, these people have no adequate means to defray the cost of education of their children in distant colleges. As a result, most of the students of these communities found the door of the temple of higher education barred for ever. This state of things made a section of the people to lay their heads together to thrash out ways and means to start a college as early as 1964, if possible, or definitely from 1965. In this connection, a series of meetings were held to

ventilate public opinion in favour of establishment of a college and the general meeting held on 24.3.63 expressed its opinion to start a college from the month of July, 1964. Accordingly, a committee was formed with the following persons to chalk out necessary plans and estimates for the same.

- 1) Sri Sri J. N. Deva Goswami, Satradhikar of Kuruabahi—Patron
- 2) Sri Balendranath Sarma, Proprietor, Nahorjan T. E.—patron
- 3) Sri Narendranath Sarma, M. L. A. President.
- (4) „ Rabindranath Barua, Mauzadar, Kazironga Mauza— Vice-President
- 5) „ Chandranath Bezbarua, Mauzadar, Bokakhat Mauza— Vice-President
- 6) „ Chidananda Saikia, Head Master, Bokakhat High School Vice-President.
- 7) „ Golap Ch. Khound Head Master, Gen. Secy.
- 8) Sri Chatrgopal Karmakar, Rajabari High School
- 9) „ Todarmal Moore,
- 10) „ Mohanlal Choudhury, Jt. Asstt. Secy.

This Committee submitted its report on 8.11.63 and after a lot of discussions the vital decision was taken to start a college from the

month of July, 1964. Here in this meeting an Executive Committee was constituted to carry on necessary functions for the opening of the college. The names of the members who formed this committee were as follows:—

- 1) Sri N. Sarma, M. L. A., President
- 2) „ R. Barua } Vice-President
- 3) „ C. Bezbarua } Vice-President
- 4) „ C. Saikia—General Secy.
- 5) „ G. Khound } Jt. Asstt. Secys.
- 6) „ C. Karmakar }
- 7) „ T. Moore
- 8) „ L. Karmakar—Member
- 9) „ G. Gupta — "
- 10) „ R. Ahmed — "
- 11) „ R. Tamuly — "
- 12) „ M. Choudhury — "
- 13) „ S. Sarma — "

Later, four more members were Co-opted. They were—Sri J. N. Barua, Sri G. Goswami and two members from the teaching staff. This committee functioned as Governing Body from July, 1965 till August, 1967 when the same was reconstituted according to the regulation of the University.

According to the decision of the afore-said meeting, the P. U. class in Arts was started in the newly constructed Auditorium of the Bokakhat Govt. Aided High School.

There were 62 students on the roll and the classes were held in the morning hours. The following subjects were introduced, namely, English, Assamese, Assamese second Language, Economics, Political Science, History and Education and the following Lecturers and Tutors were appointed to teach their respective subjects. It may be mentioned here that these Lecturers and Tutors offered their services at a very nominal remuneration for which they deserve our kind and sincere gratitude. most of the Lecturers and the Tutors including the first Principal had already left this institution. But they will be even remembered by our ex-students and the public for their sacrifices at the initial stage of this college.

Name and designation—Subject taught
1. Sri B. C. Misra Bhagawati, Principal—English

2. „ A. K. Borah, Lecturer—History

3. „ M. N. Saikia, „—Assamese

4. Sri P. Sarmah Lecturer—Economics

5. „ V. Borah— „ Pol. Science

6. „ J. Gogoi—Tutor, Assamese

7. „ H. Bordoloi— „ Education

8. „ C. Pathak — English

Besides the following lecturers who served in this college for a brief period also deserve our sincere gratitude.

- (1) Sri S. Debnath (2) S. Goswami
- (3) J. Saikia (4) G. Baruah (5) S. Choudhury (6) Mrs. S. Dutta (7) H. Saikia (8) N. Haque (9) R. Saikia.

Thus, the start was given with the earnest hope that the other requisite conditions, i.e. reserve fund working fund, land, building, library, furniture etc. would be fulfilled in the near future to obtain affiliation of the University concerned. Along with the start of the college, the collection for donations and subscriptions went on with right earnest. All the members of the Executive Committee, the Professors and many other interested persons of the locality had to move from place to place and door to door for asking donations and subscriptions for the noble purpose. We are grateful to those who helped us in the collection drive. Special mention must be made of Sri D. Hazarika, B. L, the then Deputy Speaker of Assam Legislative Assembly, who spared his valuable time for a few days and helped us in raising the fund of the college. It is very encouraging to note that nobody shrank his liberal hand from offering his mites towards the college fund. Within a very short time a cash amount to the tune of Rs. 22,000/- was collected out of the total

promised amount of about Rs 50,00 /-. This served as a silver lining around a dark piece of cloud and emboldened the Executive Committee to push on whole-heartedly in this noble and humanitarian enterprise.

As mentioned earlier, only the P. U. (A) class was started in 1964, and the classes of the Three Year Degree Course were started in subsequent years. The college was first affiliated to the Gauhati University when the requisite conditions were fulfilled by the college authority. With the establishment of the Dibrugarh University, the affiliation of the college was transferred to it and due permission was accorded to start the Degree classes by the said university. It is a great pleasure to note that full affiliation upto the T. D. C. part II standard was granted last year. As the college functioned properly and efficiently, the Dibrugarh University was pleased enough to grant the P. U. centre as early as 1966. And as soon as the number of candidates increases the Degree centre would also be granted by the University.

For some unavoidable circumstances the college had to be shifted from the Bokakhat High School premises to the local Hindi Vidyalay on 27-1-67 where it had been run for about three months. There it was

shifted to the temporary thatched house built on the college site covering 45 bighas of land on the Kala-khowa grazing.

The shifting of the college from place to place within a short period for want of its own permanent building would have hindered the healthy growth of the institution, had not His Holiness Sree Sree Jogananda Deva Goswami of the famous Kuruabahi Satra of Assam begun the construction of the permanent building as per agreement arrived at in May, 1965 between the Satradhikar and the College Ad-hoc Committee. The foundation stone of the college building was laid on 25.1.67 by no other personality than Sri B. C. Bhagawati, B. L., the then Deputy Minister of the Central Govt. in the presence of a large gathering. And the construction of the building was completed by the end of January, 1968 to the great joy and relief of all concerned.

The new college building was inaugurated on February 14, 1968 by Sri L. P. Dutta, M. A; B. L., the then Rector of the Dibrugarh University amidst great joy and enthusiasm of the students and the public. The open meeting was presided over by His Holiness, the Satradhikar of the Garamur Satra. The function was a memorable one in the history of the

college, as it was attended by all the students of the Primary and High Schools of this area including hundreds of public. This beautiful building will even proclaim the philanthropic sacrifice of the donor for the cause of higher education in this backward area. Since the date of inauguration of the permanent college building the name of the college has been changed from "Bokakhat College" to 'Bokakhat Jogananda Deva Satradhikar Goswami College.' It is done to commemorate the name of the donor according to the previous agreement made between him and the College Governing Body.

The college has been making satisfactory progress year after year in respect of management and University results. The State Government sanctioned a Recurring Grant of Rs. 500/- only per month since July, 1966 which, however, had been increased to Rs. 1000/- since March, 1968. It is a matter of regret that the Govt. had neither regularised nor enhanced the grant despite our repeated requests. Nevertheless, the State Govt. helped this college with some non-recurring grants. This year an amount of Rs. 20,000/- has been granted for the purpose of Hostel Building. About 10 to 12 students could be accommodated from the

next session when the Hostel Building would be completed next year. It is very pleasing to note that a handsome amount of Rs. 35,000/- has been sanctioned by the University Grants Commission for the construction of a Library Building which is expected to be completed by March, 1971. The teaching staff and the students would be greatly benefited when proper library facilities could be made available to them after the completion of the said building. Looking into the internal affairs of the college one will be happy to know that there are 206 students in the roll during this current session and 12 professors including the Principal. The results of the college have been quite satisfactory since its inception; and the following figures will give a clear picture of the same.

Year	Examination	p.c. of pass
1964-65	P. U.	—57.7
1965-66	P. U.	—75
1966-67	P. U.	—36.6
1967-68	P. U.	—55.5
	TDC Part II	—55.5
1968-69	P. U.	—33
	TDC Part II	—55.5
1969-70	P. U.	—60.9
	TDC part II	—66.6

Thus it appears that the result of the college is satisfactory as a

whole, taking into consideration various difficulties faced by a venture college. The success and failure of a venture college depends on both quality and quantity as well. Unless the quality increases, the future of a college is dark. Hence, the future well-being and prospect of this infant college depend solely on the sincere co-operation and sacrifice of both the teachers and the taught. Public sympathy, co-operation and good-will are also highly essential at this present stage for the rapid development of the college.

By the by, a question may arise as to why the 'Honours' course and Commerce and Science Sections have not yet been opened. The start of the Science Section is beyond imagination at this stage, as it involves huge expenditures for staff, laboratory, library, accommodation etc. So, this idea has been deferred till the college fall sunder the deficit system. Similarly, the opening of 'honours' and commerce section entails heavy expenditure. It is,

however, under the consideration of the college authority and as soon as the total number of students and the Govt. grant increase, these courses may be introduced without any hesitation by the authority concerned.

The history of the college does not end here, as because there are still many things to be done to make it a full-fledged college. The present building is too small to accommodate all the classes, office, common rooms for the Professors, boys and girls. The completion of the common rooms for boys and girls will, no doubt, solve the problem to some extent. The lack of sufficient fund at the disposal of the college authority and poor enrolment stand on the way of rapid development of the college. Let us hope that these factors would disappear within two or three years and this college would be one of the best colleges in the state of Assam and thus solve the problem of higher education among the students of the poor and backward people.

A MOMENT WITH SOME ASPECTS OF ROMANTICISM.

A. B. Samad

"Kubla Khan" and "The Ancient Mariner"—two dream pictures. So is the case with Wordsworth which enabled him to probe deep in to the bottom of things.

"Finds tongues in trees, books in
the running brooks,
Sermons in stones and good in
everything,"

Of all the romantics it is Coleridge and Wordsworth who represent best the spirit of the age. It is to be noted that it is essentially an age of poetry. The previous age with its practical outlook on life and things was one of prose.

Being bored with the realistic aspect of life the poets of this period concentrated their attention on poetry. It would be no exaggeration to say that the glory of the age lies in the work of Scott, Coleridge, Wordsworth, Byron, Shelley, Keats and so on and so forth. In fact Romanticism is a sort of revolt against the dreary aspects of the Augustan poets who were confined more to the external aspects of life than to its deeper meaning. The romantics wanted to be away from

the routine-like life of their age. Their object was to go beyond the limits of common existence. To define Romanticism it would be best to regard it as a movement in the literary history of England that started with Blake in 1789 and ended with the death of Keats and Shelley.

Wordsworth went to the rustics to find a deeper meaning in their day-to-day life. He found a living soul in nature. Coleridge, on the other hand went back to the middle ages and employed the myths of the medieval period for his mystic poems of which mention may be made of "Kubla Khan" and "The Ancient Mariner". Keats through his sensuousness discovered ecstasy in all things of beauty. The world of the romantics was a world of wonder and amazement. Of course danger lay in their use of imagination to link their poetry with reality. Indeed we cannot lose sight of the fact that Blake in his poetry felt for the poor and the oppressed people and Wordsworth for the rustics. Yet their concentration on imagination was not without its danger emerging out of their effort to link the world of spirit with the real world. We often find that the romantics were deluded in their values of things and it is because of the fact that

they were too much dependent on their characteristics and personal mode of thought. Sometimes their world and poetry appear to be a mere illusion, as if they are lost themselves in their pursuit of things incomprehensible. These romantics inspite of their claim of being realist were in a way divorced from the real life and things. Their poetry was composed not under any social or political pressure unlike Milton's and Virgil's. Further, the romantics for their forms had to be dependent on the poets came before them. They did not have in reality any tradition of their own and as such naturally we find very often their language falling short of the true poetic standard. Their emphasis on sound as that of Keat's resulted in their treating poetry merely for the sake of art. In fact, inspite of the various limitations of the Romantics we cannot ignore their contribution to the Poetry of English literature. After all, Wordsworth's pursuit of a new language, Coleridge's bringing back into the realm of poetry—old elements, Keats's discovery of deeper meaning in things beautiful, and Shelley's zeal to regenerate the world through his poetry all these aspects helped the romantics to bring about a significant change in the literary movement.

University : A standard of Education.

Prof. S. Gogoi

By a university we mean the greatest institution in which the conflux of universal teaching and knowledge is found available. As the University is the spring of all universalities, so this should get the capability of making a centrifugal mind in order. A university should provide all branches of teaching, all divisions of human mind and the gospel of sociabilities. But the case has been quite otherwise with the modern universities of India. The Indian Universities are void of many branches of teaching for which the name and the fame do not coincide to. Before the entrance into University, the students hope to have countless benefits from this institution; but their hopes end in fiasco after the admission into the University. Business of the University is performed and performing by our so called educationists focussing only a feable light in this vast worldly ocean of knowledge. The name of University has been a ringing bell but not the fulness of work.

The standard of education indicates the value of education in daily life, in social life, in national life, in international life in an elevating finished way. But in a general analysis what have we found? To answer of this question, we are to play a negation. Because, what is done by our Universities is perhaps the flatters' mask only. Just to prove of this, we may take the sample of Assam-Universities. The Universities of Assam are the proto type of the Indian Universities setting forth the same objectives and most likely, they pretend to bring newness changing or adding few departments, nothing more than this alternatively.

The parents and the society alike hope of many qualities from a University-going student who throws light on the ignorance and darkness of human race. Moreover, all of us speculate that a student acquiring knowledge in University will create a new world of happiness, a Kingdom of ideality, a fountain of social justice, a beautiful sky of order and discipline, a lake

of aesthetic pleasure and so on ; but our University-education has been failing to polish the dirt of human mind and as such, we find sometimes no distinction between a college student and a herdsman. Sometime, we have got experience, a college-student is proved to be inferior to a herdsman. Judging from the activities of a so-called educated youth, we, the people say that University or college education is of no avail. This is failing fast to evaluate the very name of 'man'. The greater of rolling on the modern society, the heavier of the animal propensity is reigning supreme in our country.

To speak the truth, we are now perfect snob. We give flattery a shalter and we like the oiling most. And with these weapons, an inefficient man wins over a promotion, secures grace and is appointed in big service. On the other hand, an efficient and expert hand sometimes is set apart. Then what are the causes of this moral degradation ? Do we blame the types of modern Government or should we accuse the economic pressure or have we right to stigmatise the University education ? Of the above causes, the University education, we like to verdict, stands great, whenever we, judge the pros and cons of the

degradation of human society, the University education must bear major percentage of social disorder, indiscipline, disgrace, collusion etc. Because coming out from the University, a student finds himself perplexed what to do or what not to do. As he continues his studies under an imitated syllabus of the University, he cannot make anything new and becomes unable to produce finished goods.

We attain our degrees of the University and after this, everybody of us begins to offer our services in various branches of a government. But the modern state of affairs of the Government employees or semi-government employees has been pernicious and superfluous. They offer their services merely in terms of money and no more than this. Citizens of the country are going to develop their own interest at the cost of country's life. The salaries big or small, the offices high or low, men peon or leader of the country have been careful of accumulating their benefit at any cost. Still we are educated (?) civilized (?) than the forbathers. Some argue that the corruption, bribing, black-marketing etc. are there in the society only because of financial handicap. If this be the logic, then what answer to this question will be pre-

pared when we talk of a man drawing a salary more than two thousand. Does this gentleman suffers a lot only because of economic trouble ? Surely, this is baseless reason and hence this is illogical. We had to walk in a very fine society after the turn-out of so many countless graduates, master degree holders from these Universities. Since a period of twenty years of establishing of our University passes out, we had not to be surrounded by social crime, national injustice, parochial tendencies etc. Because, the knowledge drives the pollution out of its roots. This contradiction and the paradox of education are working in our lives. The University education is failing to mould the pure life. The first reason of this is the blind imitation of teaching course. The second is the lethargical attitude of our educationists as well as the government. Sometimes, scholarly people and the topmost degree holders make scheme and programme ; but they are not willing to come to the working field and they do not investigate the actualization. Directions and orders are issued to the colleges but there is almost none to see how far those are executed by the colleges. Of course, our government is also responsible for such pitiable failure.

Whenever the standard of education is counted the system of imparting education and the system of examination jump up in our mind. The teaching system in our colleges and in universities is an age-old model. We are worshiping the same model as was prevalent in long past. We do not understand as to why a University becomes lively to shatter the old system of teaching. The professors, whether college or University, dictated notes to us and we copied. But one thing is to be noted that those dictation notes were not of a particular professor. In the same way, we dictate ones to our students and they make a copy of these. When final examination draws near, they write those note and pass the examination accordingly. So, our teaching can be termed as note-teaching and our examinations are note-expressing. In one hand, if a professor tries to impart teaching on his own accord, he is followed by a few students. His style is not followed. Because readymade notes are available in the market. The questions are set in according as the notes-books make. So, with less labour our students can pass the examinations. They need not go through the text-books. Now-a-days students can pass the examinations,

without text-book. The instances of such stories are handful. One more worder is there in the examination system of our universities. The examiners are directed by the University to be liberal in giving marks against the answer in questions. Moreover, there is grace, there is consideration. We know that our examiners are liberal. Because, examiners were also blessed by grace consideration, liberalism while they were in college or in University. All of us are the travellers of the same street. Oh! This has been a great luck of our students (?) But we fail to understand. For what reason a dull brain is qualified to good for nothing by good grace. We think that a dull-brain should not be covered with coat. Because, he has many works to perform in the country life.

The value of going for University education and the college education is very poor. A college student without knowing the past tense, participle of "Have" "shall" passes the Pre-University examination; a college student writing the word 'Collage' as 'College' comes out successful in the Pre-University examination. Then this student once becomes a teacher in M. E., M. V., or in High School and he shows his

mastery by correcting the word 'Garden' as 'Gerden'. There is no check and balance in our educational institutions. Ideas and forms culminated once in young stage are never forgotten and hence this remains unchanged. So our pupil will write the word 'Garden' as 'Gerden' in later life. This is the lot of our educational system. As regard Assamese, it is beyond description. We are also attaining degrees without qualities. Of course, this is a change (?). Many students secure first class privately. If a student without treading the portals of University, gets first class then what is the use of going and spending a huge amount of money in the name of University education? Shall we always be allowed to borrow notes from a student who secured first class and make us pass? But the presesnt system of examination does not prevent us from such policy. This is the lot of teaching in the University.

Now localism is on afoot. More particularly at the establishment of new University, so many colleges are started. At the inception of a college, dragging of students for admission takes place and the master degree holders of the locality are appointed lecturer without counting the quality. Because, they are local-

A false advertisement is circulated and the candidates for and near apply; but the localism gets prominence. As a result, the best candidate is deprived of. An. M. A., M.sc with less quality and weak brain is given the chance to teach the students. This injustice and the disgrace of society are done by our educated people. The false advertisement maker is also a topmost degree-holder. Why does he misbehave? Because, University education could not purify his heart. We

have been still far away from the valuation of the word 'man'.

To have a polished society, to make a beautiful mind, to create a strong nation, to develop a spirit of patriotism, the present system of education must be ideal one. Knowledge always brightens the darkness, wipes out the ignorance, cause death of animality, purifies the mind and extends the mental horizon. Then let the standard of education be idealistic and practical in the two for which we will be hovering for-

A HEART WITHIN THE HEART

O my love.

That is what I

Forget my lecture

Forget your flesh and forget your

blood

I prithee

See a heart within the heart.

Suddenly hear I matins singing
Love is not seen but within'

Family Planning.

Prof. Hara Gogoi

In the 24th independence day broadcast to the nation President V. V. Giri said that the nation was in the grip of the evil times-unemployment and poverty. He warned the nation to stand against these problems and appealed to make a headway for socio-economic progress. Albeit, India is on the threshold of the 4th plan the problems and turmoils of the country are not too few. In all corners of the country pandemonium reign only because of the problems of food and unemployment and till yet no concerted action has been achieved. Causes :

These problems are no doubt creative and not original and fore warning to the people for preventive check of population. Lack of development of agriculture and industry can not be the corner stone of these problems but the problems are the people themselves. Unless this alarmingly increasing population is arrested all the plans and

projects taken up by the country will remain in the hanging. Not only India but the whole world has a population problem now. From the demographic data issued by the World's Bank it appears that more than 40 percent of the population in South Asia, Africa and Latin America is under 15 years of age who have additional mouths to take not hands to produce. Agricultural bottle-neck on the one hand and the stupendous increase of people has been a danger signal in front of the country's economic development. Mass people of the country should notice it that this danger is not for somebody but for everybody.

Population planning :—
The population policy destined by the Govt. should be instituted thoroughly if the solution of all problems is to be aimed at. Knowledge of a proper size of the family and as well consumption behaviour of the people is yet absent

even among the educated classes. They spare no time to think that about $\frac{1}{2}$ of the world's population is permanently hungry and of these a little less than $\frac{1}{3}$ is to be found in India, where about 30% of the people are permanently on the starvation level. This was the observation made by Dr. Castro of Brazil though it comes like exaggeration to our people. This is a real position so far as modern India is concerned. The planning commission appointed the Expert committee of the working group on vital and health statistics that prepared a series of population estimates for India for years 1956, 1959, 1961 and 1971. According to the committee India's population will grow on the basis of the schedule given below :—

Year	Male	Female	Total in million
1956	201.2	190.2	391.4
1959	213.1	201.9	415.0
1961	221.1	209.7	430.8
1966	245.6	234.0	479.6

According to this estimate India's population may reach the target of in between 528 and 539 million in 1971. The colossal increase of population will appear as a vortex unless it is controlled through the help of family planning.

Methods of Family planning :

Before giving the methods of family planning it should be better to give the size of the family. Planning department has decided to fix the size of the family either at two or three and this family has been assumed to be the happy family. A single child may be a solitary child, more than three are burden to parents and so two or three childs are sure asset. Now is it possible to limit the size of the family to such a state where an average woman married at the age of 15 can easily attain at least 14 pregnancies? This may be possible only through the measures of preventive check. Some of these measures for family planning have been discussed below.

Population Education :

Imparting education on the causes and effects of population is an important device of family planning. Along with the married the younger generations also should have a fair knowledge as regards to family planning etc through various methods. This may help minimising the family tree in next generation.

Other measures :

Other important measures to be taken adoption of various measures to control birth offered by the family planning department time to

to time. These methods like vasectomy, use of loop, nirodh etc can be taken at the least cost and at no trouble. Also frequent contact with the doctors is essential without any hesitation.

Late marriage :

Late marriage also has been accepted as a method for family planning. But this method can not be scientific. This is supportable only in case of the rich but not for the poor. The poor people due to lower

income and saving may fail to guide them and, therefore, the lower sized family also may become unmanageable. So if the family tree can be made sizeable through the device of family planning the question of marriageable age does not appear. So also the stage of celibacy. Of course late marriage and celibacy can not bear the burden of population control if it is not love through moral restraint.

A glimpse of school

The school is a miniature society. Pupils are the individual members of that society. Every society passes the cultural heritage of the past to the younger generation through education. The existing society does not come into existence abruptly. The present form of society is the transformation of original society. It comes forward step by step. Every generation advances its own contribution to the cultural heritage of society. Society

Prof. Annada Saikia
M. A. B. T.

also advances with all those contributions on its forward march.

School is a formal agency of education. It is the place where the pupils form their character, reform behaviour and acquire knowledge. Education is the process of adjustment. By receiving education they know how to adjust themselves in a new environment. Man is a social creature. His individuality grows as the result of his reactions to his social environment. The

growth and structure of pupils' personality begin in school community. As pupils of different interest and feeling come into contact, the reactions with them in every field influence their personality.

School should not be a place of formal instruction only. The social factor should receive due importance in a school. The pupils should get the scope to learn to live in the society where they find themselves, to understand their responsibility for the society. The subject matter of schooling should be broaden to take the needs of society. As education is socialised the school should be made a real part of active life.

The modern educators emphasise to move the school a continuation of home. The child gets enough freedom at his home. As there are no harsh domination and suppression of their free movement free talking and free acting, so they freely develop their principle and individuality in their respective homes. All likes and dislikes are sympathetically considered by their parents. Brother and sisters are always cooperative with them. So the feeling of inferiority complex and superiority complex never arise in their mind. The parent knows the moods and interest of their

children. They are able to handle them tactfully, sympathetically and in a congenial way which is harmless for their development of body and mind. There is no room for taking revenge. As their relation is parent-child relation, only for this cause no child can bear any misbehaviour to their parent and no child can bear any ill speaking against their parent.

This feeling of parent-child relationship must be there in a school community, otherwise the aim of school community will be fruitless and will create the pupil of revengeful personality. In order to adjust the school conditions to the pupil, the school must represent his home environment. In the staff of the teachers the pupil should find substitute of his parent and in his class friends, his brothers and sisters. The school environment should be such one in which he is found to feel as his family.

Here it will be better to discuss about the conditions for promoting discipline in a school. Some may express the sense of discipline in a school that "the teacher who can whip the pupil by asking why you have violated school discipline? The teacher who can rebuke the pupil for some trifles matters, the

teacher who is ferocious in appearance and who can deal harshly they are the good disciplinarian." But this sense of discipline is backdated as it does not follow the dictates of educational psychology. It is a traditional outlook and all the reports of Education commission deny its importance. It is the time for changing that traditional outlook.

The teacher should give stress upon the development of internal discipline not upon the external discipline. Internal discipline requires conscious effort of pupils and willing submission of their impulses and desire to the rules and regulations. So the authorities like parents, social agencies and educational institutions should prescribe appropriate standards of conduct.

Discipline should not be enforced by capital punishment or

by threatening but by considerable treatment and sympathetic behaviour. Specially minor aged boys and girls should be dealt carefully otherwise they may become delinquent child. In some cases, it is seen that due to the ignorance of child's mind some teachers earn bad reputation. So they should be self-critic. Condition should be such that the pupils obey the teachers out of respect. Fear may bring external discipline but this is temporary. Such discipline represses natural inclinations and urges and leads to unhealthy development. Discipline maintained by the willing acceptance of the rules and regulations by the pupils through understanding and knowledge of the values is always healthy for the mental development of the pupils.

* * *

TWO MOMENTS

Prof. T. Hazarika

Birth-Day Present

Only to-day I have seen
That special PRESENT
Given me long ago
In my birth day.

'A sound vase of stone
A lump of clay
A Shoot of Rose.'

So long perhaps
Hid it some brainless.
Seen only to-day,
Seen only to-day.

O Tepukai
No need of decoration the show-case
With things Bazar coloured
Clean the table lying naked
And
Put the birth day Present
Carefully to the eyes.

* * *

Unseen Pain

O Mother
Move not your tongue
Through your lips to vomit Love
In front of this sun.

For the worship of
The goddess Kechaikhati
All the flowers dear our
Plucks he

Very hypocritical the sun is.
And in his intercourse
Conceal'd a tall Kabolee.

Defeat, Mother
Defeat.
We write in vain our
History of kiss.

Secretarial Reports : 1969-70

General Secretary :

First of all, I like to offer my heartiest thanks to my college friends who gave me the opportunity to serve them as General Secretary for the session 1969-70.

During my tenure, I had the chance to perform the following activities. On 24th February, '69, a condolatory meeting was held under the presidentship of A. Bora, Principal, to express deep sorrow for the death of Mr. Gangeswari Devi, the wife of Shri Shri Jogananda Deva Satradhikar Goswami, donor of the college. On 26th January, 69, an urgent meeting of the "Students' Union" was called to discuss some important matters. Some resolutions were taken in this meeting and the J. B. was informed to take necessary actions of the resolutions. On 8th August, '69, another Executive Meeting was held to discuss some false reports published in a weekly Newspaper against the college. On 6th September '69, "Freshers' Social" was celebrated. The Meeting was headed by local M. L. A., Shri L. Das. On 18th September '69, the students took part in the Satyagrah Movement for the support of the Second oil Refinery in Assam and in this connection, 25 students were arrested and on 22nd September '69, 75 (including professors) were arrested. On 29th August '70, "reshers' Social" was held. The Meeting was presided by Shri Gopal Deva Goswami and C. G. Karmar, State Labour Minister, was the chief guest.

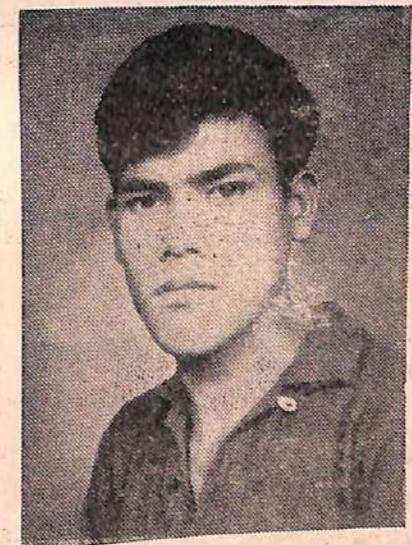
I do not think that this is enough for a college "Students' Union Society", rather, it is a poor-show. For some unavoidable reasons, the student's Union could not show healthy progress; but I hope, in future, our new Union will be able to guide our student friends in their all sides of progress and prosperity.

At last, I offer my gratitude to my reverend Principal, Professors and Office Assistants who helped and advised me in shouldering my duties.

Thank you all.

Khogen Khound
General Secretary.

" JDSGYAN "

Ludur Gogoi
Best Sportsman of the Year, 1969-70.

Games and Sports.

At the very outset, I content to offer my heartiest thanks to all my dearest friends who gave me the opportunity to serve them as secretary, Games and Sports of JDSG College during the session 1969-70. My thanks go to the Magazine Editor also for giving me the chance to view my secretarial report in the college Magazine.

Our last 'College Annual Sports festival' was held from 4th December 1969, and many students appeared to have shown good sign in the events. Some of the athletes could break the previous records and among them Mr. Ludur Gogoi and Miss Mamoni Devi were adjudged best sportsman and best sports woman of the year. My congratulation goes to other students also who offered unbated co-operation in performing College Annual Sports.

Our College being a baby institution established in 1964, had to face some disadvantages in the field of game and sports. But due to constant help rendered by our revered Principal A. Borah we could somehow abate the disadvantages. A football field was a long felt demand of the students and that was also opened this year. In this respect I like to convey my thanks to Prof. H. Gogoi, prof. in Charge

Games and sports without whose encouragement and perseverance this would have been impossible.

We availed ourselves of the chance, for the second time to join the D. U. Inter College football Tournament, held at Golaghat from 2nd. September 1970 where we could have the opportunity to play the second round match with the Dibrugarh college defeating P. O. W. Jorhat in the first round. In connection with this I must offer my best wishes and gratitude to the friends of D. R. college in general and Mr. Dipendra Lal Dutta in particular for their kind and valuable help offered to us in all respects.

At the conclusion I offer regards and respects to Profs. M. Saikia, S. Gogoi, I. Goswami, T. Ha-arika and A. B. Samad for their valuable suggestions offered to me for smooth running of the affairs of the Games and Sports.

I am also indebted to my interested Prof. in charge, Games and Sports for his kind instructions and guidance around the clock.

At last I extend my cordial thanks to my friends I. Buragohain, B. Kayastha, T. Handique, R. Ghose N. Saikia, M. Dutta, K. Khound, S. Dutta, B. Dey and other co-operation and kind help to me.

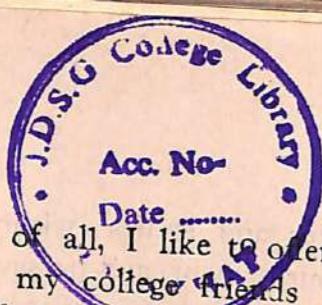
I wish more success of this section in future.

Prophat Bordoloi.
Secretary, Games & Sports

Cultural

Acc. No.

Date

First of all, I like to offer my thanks to my college friends who gave me the chance to serve them as the cultural secretary for the session 1969-70. I am also indebted to our honourable Principal and professors who helped and advised me in shouldering my duties.

I had a lot of plan in my mind, but due to unavoidable reasons I could not express them in practice. I could celebrate only Saraswati puja with cultural functions at night.

I hope our new cultural Secretary will bring glorious future in this section.

Thank you all

Nironjan Saikia
Secretary, Cultural section

* * * *

Editorial

At the very outset, I offer my heartiest thanks to my college friends for giving me the opportunity to serve them as the Magazine Editor in English section for the session 1969-70.

We are really proud of this session as this session has given us the opportunity to reap the harvest of printed Magazine for the first time in J. D. S. G. college. In this connection we are indebted

to our reverend Principal and all the professors and specially our noble professor in charge, Magazine, who has some sort of adventurous mind.

I can not but open up a secrecy about our student friends. They are not interested in contributing articles for this section; rather my constant requests were darkened with empty reply; and this section of the year has been possible only for the mercy from our kind professors. But I like to remind my friends that the college Magazine is not a personal property of the Editor, but it is a common property of all the students. So a healthy issue can be produced only through the help of all the students. I hope, in future, our college Magazine will not face such kind of hindrances and will be able to show fertile issues.

This is an age of strong and keen competition. So those who expect to have a healthy life mentally and physically must be up and doing from the very beginning of the game in the play ground of life. This is not my personal advice but what the age wants from us.

Thank you all.

Moneswar Gogoi
Editor, English Section

* * *

NEW UNION BODY, 1970-71

J. D. S. G. COLLEGE

AJIT BORA, Principal, (President).

DEBENDRA NATH SAIKIA, (General Secy.).

MRIGEN DUTTA, (Asstt. General Secy.).

TARUN CH. RAJKHOWA, (Editor, College Magazine) English Section.

ANIMA BORPUZARI, (Editor, College Magazine) Assamese Section.

SALEH HUSSAIN, (Cultural Secy.).

AJIT DUTTA, (Asstt. Cultural Secy.).

TOPAN SAIKIA, (Secy., Games & Sports).

HOBEN GOGOI, (Asstt. Games & Sports Secy.).

INDESWAR BORAGOHAIN, (Secy. Social Service).

- PRINTED : RADIANT PRESS, CONGRESS BHAWAN : JORHAT-I
- BLOCKS MAKING : JANAMBHUMI PRESS, JORHAT-I
- COVER ART & DESIGNED : TARUN CH. RAJKHOWA.